

YENİ ÇAĞ

- **R. Arismendi:** Barış içinde yanyana yaşama diyalektiği ve devrimci dönüşümler
- **İ. Nörlünd:** Geleceğimizin tablosu
- **A. Moskera:** Gericiliğin «sol» kolu
- **S. Trapeznikov:** Bilim ve komünizm
- **M. Vilner:** Siyonizme karşı savaşım sınıf savaşımıdır
- **xx:** Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişmenin bazı özellikleri
- **J. Schleifstein, J. Haiseler:** İşçilerin sınıf bilinci: Gelişme düzeyi ve eğilimleri
- **xx:** Uluslararası örgütler hakkında kısa bilgiler

Özel sayfalar

- **A. Saydan:** 1975 yılına toplu bir bakış

1 (139)
Ocak
1976

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Barış içinde yanyana yaşama diyalektiği ve devrimci dönüşümler

Rodney Arismendi

Uruguay Komünist Partisi

1

Helsinki Toplantısı'nın, son zamanlarda karmaşık ve çelişik uluslararası ilişkilerin ufkunda en parlak bir yıldız olarak belirdiğini söylemek yerinde bir kıyaslama olur. Ve politik sahnesi Avrupa olsa bile, bu toplantının bütün dünyada ilişkileri kuvvetle etkileyerek bunların gelişmesinde yeni bir aşama açtığı söz götürmez. Emperyalizmin İkinci Dünya Savaşından sonraki eyleminin, «Soğuk savaş» gibi, sınır değişikliği istemeye kalkışma gibi, «uçurum kenarında cambazlık» ve «sosyalizmi püskürtme» politikası gibi, Sovyetler Birliğine ve diğer sosyalist ülkelere karşı «önleme savaşı» çağrıları vb. gibi yanları, artık yerini, toplumsal düzenleri ayrı ve karşıt devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensiplerine, uluslararası politikanın temel alanlarında kendini gösteren yumuşamaya terketmeye başladı. Sanırız ki, Yalta ve Potsdam Konferanslarından ve nice güçlükler aşılarak San-Fransisko'da Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın doğuşundan beri, sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki ilişkiler normlarını düzenleme alanında bundan daha önemli bir olay görülmediği güvenle söylenebilir. Bütün bu tarihsel olaylar birbirinden bir hayli ayrımlı olsa da, hepsini birleştiren bir özelliğin varlığı meydandadır. Yalta, Potsdam ve BMT'nin doğuşu, Alman faşizminin Sovyetler Birliği ve diğer ülkeler halkları tarafından ezilmesinden sonra dünyada güçler dengesinde oluşan önemli bir değişimin ifadesiydi ve bu olaylar dünya devrim sürecinde

geniş ve çokyanlı bir gelişmenin başlamasıyla uyumlaşıyordu. Helsinki, güçler dengesinde sosyalizm, demokrasi, ulusal bağımsızlık yararına, yani genel barışın temel etkenleri yararına yeni, nitel değişimlerin yansması oldu.

Tarihsel koşutlamalarda ortaya çıkan bütün ayrımlara karşın, Yalta'yı, Potsdam'ı hukuksal yapıyla BMT'nin doğuşunu anlamamız rastgele değildir. Çünkü bunlar, emperyalizmin kıyasıya karşı-devrimci denemesinin, yani Alman faşizmini «vurucu güç» olarak kullanmak suretiyle tarihin çarkını geri çevirmeyi, 1917 öncesine kadar geri götürme, «sosyalizm hayaleti»ni yıllar yılı ve belki de yüzyıllarca uzaklaştırma denemesinin suya düşürülmesinin sonuçlandır. Artık defalarca belirtildiği üzere, Alman faşizmi üzerinde kazanılan utku, büyük bir sosyal-politik devrimle, derin bir ideolojik silkinmeyle eşdeğerlidir. Sosyalist sistemin yaratılması, sömürge imparatorluklarının çökmesi, proletaryanın rolünün artması, dünya komünist hareketinin genişleyip büyümesi, sosyalizmi destekliyen veya etkisi altında bulunan demokratik güçlerin boy boy ve çeşitli olması, sadece yeni sosyal-politik coğrafyayı yansıtmakla kalmayıp, çağımızın temel içeriğini de yansıtan olgulardır. Çağımızın ana eğiliminin doğuşunu ve güçlenmesini, ne ağır başarısızlıklar, ne karışıklıklar, ne hatalar, ne şu veya bu süreçteki ikircim ya da sapmalar, giderek ne de Çin yöneticilerinin sosyalist ülkeler ve dünya komünist hareketi konusundaki trajik ve ölümcül tutumu engelliyebilmiştir.

Helsinki Toplantısı, coğrafya bakımından sınırlı olmasına karşın, emperyalistlerin son 30 yıl boyunca uğradıkları yenilgilerin yeni bir kanıtıdır. Bir kere, bu, emperyalistlerin, büyük anti-faşist savaşın olumlu sonuçlarını hiçe indirme, sosyalizmin yayılma alanını daraltma, ulusal kurtuluş hareketlerinin kükremesini önleme, kapitalist ülkeler proletaryasını politik savaşımdan uzaklaştırma veya politik bakımdan kendilerine baş eğdirmeye, Marksizm-Leninizmi (isyancı meleğin cennetten çıkarılışı gibi) ideoloji alanından kovma denemelerinin başarısızlığa uğradığını göstermektedir. İkincisi, bu emperyalizmin, özellikle ABD'nin global stratejisinde bunalmının, Sovyetler Birliğine ve diğer sosyalist ülkelere karşı bir nükleer savaşa, ulusal kurtuluş hareketlerine ve ileri demokratik güçlere karşı çeşitli karşı-devrimci savaşımlara hazırlık plânlarının suya düşmesinin kanıtıdır. «Soğuk savaş» döneminden, NATO, SEATO vb. gibi saldırganlık örgütlerinden koskoca bir sistemin yaratıldığı zamanlardan beri, bunlar, dünyanın birçok kesiminde ölümcül eylemlere, Kore'den Berlin'e, Küba'dan Viyetnam'a, Kongo'dan Cezayir'e veya Yakın-Doğuya kadar nice saldırılara, bölgesel savaşımlara, askersel komplo ve kışkırtmalara girişmişlerdir.

Buna karşın, dünya anti-emperyalist cephesi ve bununla ilişkili olup, kapitalizmin temellerinin ortadan kaldırılmasından yana olmayan toplum-

sal çevrelerin bile katıldıkları geniş barış taraftarları hareketi de sürekli bir gelişme göstermiş ve güçlenmiştir.

Dünya kapitalist sisteminin mevzileri sosyal-politik ve ideolojik bakımlardan zayıflamış, coğrafi bakımdan da daralmış bulunuyor. Kapitalist sistemin genel bunalımında şimdiki derinleşme, buna eşlik eden bir sürü bunalım olguları (bazı incelemeciler bunu bunalımın dördüncü aşamasının başlangıcı sayıyorlar), hem bu tipten topluma özgü iç çelişkilerin sertleşmesiyle, hem de devrimci, sosyalist, demokratik güçlerin, ulusal kurtuluş savaşımı veren güçlerin başarılarıyla ilişkilidir.

Saldırgan ve karşı-devrimci politikasında elde ettiği bazı geçici başarılarla karşı, emperyalizme, bir bütün olarak, ezici darbeler indirildi. Emperyalizm askersel alanda da büyük yenilgilere uğratıldı. Viyetnam epopesi ve diğer Çin-Hindi halklarının utkuları zamanımızın simgesi oldu. Bu utkular açık ve özlü birer politik derstir. Bu kesimdeki savaşım sonuçları, bir yandan emperyalizmin saldırgan cibilliyetini, bir yandan da onun şimdiki tarihsel koşullarda kendi iradesini halklara kolayca dayatılma gücünden yoksunluğunu gösteriyor.

Barış içinde yanyana yaşama ve uluslararası ilişkilerde yumuşamanın tanıklık ettiği başarı ve nitel değişimler, her şeyden önce, dünya devrim sürecinin çokyanlı gelişmesine, yani SSCB'nin ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin sosyal-ekonomik ve kültürel gelişmesine, bunların uluslararası etki ve askersel potansiyelinin büyümesine, sömürge imparatorluklarının çöküşü ve ulusal kurtuluş hareketinin yükselişi sonucu olarak dünya politik haritasının değişmesine, kapitalist memleketlerde proletaryanın ve onun menfaatlerinin en yüksek savunucusu olan komünist partilerinin oynadıkları rolün giderek artmasına dayanıyor.

2

Güçler oranının değişmekte olması, bu kategori, başlıca sosyalist ve kapitalist devletlerin savaş araçları ve olanaklarının (bu etkinin büyük önemi olsa bile) sadece kıyaslanmasından ibaret değildir. Bu kategorinin bütün yanlarının (tarihsel, ekonomik, sosyal, politik, askersel ve ideolojik) gözönüne alınması gerekmektedir.

Tarihsel açıdan bakılınca, sosyalizm daha Oktobr Devrimi'nden sonraki ilk günlerden itibaren kapitalizmden daha güçlüydü; ama askersel bakımdan daha güçlü olduğu söylenemezdi. Ayakta kalabilmek, toparlanabilmek için Brest Barışı gibi «yüz ağartmayan» antlaşmalara katlanmak zorundaydı. O zaman, ancak eskimiş olanla devrimci olan arasında diyalektik savaşım ile ulaşılabilecek bir tarihsel perspektiften ibaret olan şey, bugün, V. İ. Lenin'in öngördüğü gibi, Sovyetler Birliğinin ve sosyalist

sistemin gücünde, dünya sosyalist devriminin ve tüm devrimci sürecin gelişmesinde, kapitalist sistemin bunalımının aşama aşama derinleşmesinde *simgeleşiyor*. Esasta, *sosyalizm toplumsal-tarihsel* bakımdan kapitalizm üstünlüğünü artık ispatlamış bulunuyor.

Marksizm-Leninizmin yirminci yüzyılın ikinci onyılındaki ideolojik rolü, potansiyel bakımdan, uluslararası komünist hareketinin ozamanki politik olanaklarını epeyce aşıyordu. V. İ. Lenin «Komünizmin çocukluk hastalığı: ‚Solculuk‘» adlı yapıtında, komünist partisini reel politik güce dönüştürmeyi, bu büyük sorunu, polemik plânda ortaya koymuştu. Bugün Marksizm-Leninizm, sosyalist ve kapitalist devletlerde yüz milyonlarca insanı esinliyor, bütün dünyada fikirlerin gelişmesini ve bilimsel araştırmaları etkiliyor. Marksizm-Leninizm, halen dünyamızda oluşmakta olan sosyal-politik ve bilimsel-teknik devrimin problemlerine çözüm arayan ilerici akımların eksenine haline gelmiş bulunuyor. Bu öğretiyi aynı zamanda kesintisiz ve sürekli bilimsel araştırmalar sonucu olan yeni ulaşımlarla zenginleştiriyor.

Politik açıdan bakacak olursak, sosyalist ülkelerde komünist partileri iktidardadır. Kapitalist memleketlerde bu partiler çokyanlı bir savaşımı yürütüyor, milyonlarca insanı birleştiriyor ve halkın çoğunluğu üzerinde kesin bir etki sahibi olabilmek için çalışıyorlar. Uluslararası plânda bir bütün olarak bu partiler en önemli reel politik gücü oluşturuyor. Ulusal plânda, komünist partileri, dünyanın en «egzotik» bölgelerinde bile politik yaşama aktif olarak katılıyorlar. Aralarında elbette ayrımlar vardır. Bazı komünist partileri çok güçlüdür; bazıları da sayıca daha küçük ve daha az etkilidir. Fakat bütünleriyle hareketin ayırıcı vasfı topyekûn bir yükseliş halinde olmasıdır.

Bir yanda üstün gelen veya gelişme halinde olan sosyalist devrim, bir takım yıldız oluşturan devrimci, demokratik, anti-emperyalist ve bütün ilerici hareketler, öte yanda emperyalizm safhasındaki kapitalizm arasındaki güçler oranındaki değişimler, diyalektik olarak etkileşen bütün bir etkenler kompleksi meydana getiriyor. Bu etkenlerin bazıları, politik veya ideolojik savaşım alanında kimi kere görüldüğü gibi, gelişmelerinde, objektif olarak daha yüksek aşamadaki tüm etkenler kompleksinden geri kalabilirler.

Biz, büyük politikada askersel etkenleri kabaca ve pasifist görüşle küçümsemekten uzak olsak bile, gözümüzde politik ve ideolojik etkenlerin rolünün daha da büyümekte olduğunu söylemekten kendimizi alamıyoruz. Daha somut olarak ideolojik savaşımın önemi üzerinde duralım. Uluslararası gerginliğin azaltılması koşullarında ideolojik savaşım sertleşecektir. Bu savaşım, esas biçimi uluslararası plânda sosyalist ve kapitalist devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları olan sürekli ve amansız sınıf

savaşımının yansımasıdır. Ulusal plânda, somut politik taktikle, yığınların eylem ve deneyiyle bağlı olan bu savaşım, bazı kapitalist memleketlerde sosyalizme açık demokratik dönüşümler için savaşım, diğer bazılarında da devrimci sürecin çeşitli aşamalarına bağlı olarak demokratik ve anti-emperyalist eylemlerde kendini gösteriyor.

Kapitalizm ve sosyalizm arasında güçler oranının sosyalizmin yararına nitel değişimi süreci ile milyonluk yığınların vaktiyle kapitalist hükümetlerin diplomatik pazarlıklar yürüttükleri ve çeşitli manevralar çevirdikleri alana katılmalarının gitgide genişlemesi arasındaki diyalektik ilişkiye birkaç örnek vereceğiz. Önce, atom silâhının yasak edilmesini öngören Stokholm Çağrısı'nın yayımlandığı günlerden Sovyet hükümetinin nükleer denemelerin yasaklanmasını, silâhlanmada yığınsal yoketme araçlarının tamamen yasak edilmesi perspektifini içeren bir sınırlandırmaya gidilmesini isteyen bugünkü somut önerilerine kadarki dönemi hatırlatalım. Sonra, şimdiki güçler dengesi koşullarında, Viyetnam'la ve Küba'yla, Filistin Arap halkı veya diğer Arap halklarıyla dayanışma, İspanya, Şili, Uruguay, Brezilya ve diğer Lâtin Amerika ülkelerindeki faşizmi suçlama kampanyalarının ne büyük bir uluslararası önem taşıdığı apaçık ortadadır. Bir de, SSCB'nin ve tüm sosyalist topluluğun başarılarını propaganda etmenin dünya devrimci hareketi bakımından önemi zerrece küçümsenemez. Sosyalizmin kapitalizmle yarışması (ki bu her şeyden önce onların hem sosyal-ekonomik ve kültürel gelişme nitelik ve tempolarını, hem de politikalarının sınıfsal içeriğini kıyaslama ve karşılaştırmadır), uluslararası plânda dünya barışı adına savaşım ve işbirliğinde, kurtuluşlarına kavuşmakta olan halklarla ilişkileri geliştirmede, bütün ilerici hareketleri desteklemede kendini gösteriyor. Şimdiki gelişmiş sosyalizm kuruluşu, komünizm kuruluşu, sosyalist ülkelerin ekonomik entegrasyonu aşamasında, örnek etkenin devrimci, politik-ideolojik rolü artıyor. Kaldı ki, bunalım, kapitalizmin çürümüş özlüğünü günden güne ortaya koyup duruyor. Yaşamdaki sosyalizmle dayanışma, bizim için yalnız enternasyonal bir ödev değil, aynı zamanda proletaryanın ve diğer demokratik ve anti-emperyalist güçlerin mevzilerini ideolojik ve politik bakımdan güçlendirmenin potansiyel etkenidir.

Verdiğimiz bu örnekler, sözkonusu görüşü bütünüyle belirtmeye yeterli değilse de esasta gerçeğe uygundur. K. Marks'ın dediği gibi, fikirler yığınlar tarafından benimsenmekle maddi güç haline gelir.

3

Köklü tarihsel değişimler döneminde, uluslararası ve ulusal politik problemlerin çözümünde geniş yığınların rolü nitel bir yükseliş gösteriyor. En değişik devrimci savaşım biçimleriyle emperyalizm kalesinin temelle-

rinin sarsıldığı çağda, devrim yoluyla dünya çapında sosyalizme geçiş çağında, her şeyden önce proletarya partisinin öncülük rolünü oynama yeteneğiyle bağlı subjektif etken kesin bir önem kazanıyor. Bu problem, dün olduğu gibi bugün de sınıf ve yığınlar problemidir; bunların deneyini geliştirme, bunları seferber etme, örgütleme ve eğitime problemidir. Bu aynı zamanda bağlaşıklar seçimine, bağlaşıkların boyutlarına, dayanıklılık ve esnekliğine ilişkin olağanüstü önemli bir sorundur. Ensonu iktidar sorunudur.

Biz, bugünkü uluslararası durumun, strateji ve taktik hakkında, bunların yalnız propaganda ve açıklama alanında değil, öncelikle yeni olaylar doğuran reel politikada da uygulanması hakkındaki temeltası yerini tutan Marksist-Leninist fikirlere somut bir içerik kazandırmak için daha elverişli koşullar yarattığını sanıyoruz. Bir başka deyişle, her memleketin toplumsal hayatında, şimdi veya gelecekte iktidar sorunu alternatiflerini reel olarak belirliyecek ve proletaryaya, bütün devrimci güçlere, özellikle komünist partilerine bir an önce kuvvet toplama olanağı verebilecek somut politik yollar bulunması zamanı gelmiş gönünüyor. V. İ. Lenin'in sözünü ettiği kesin ve belirleyici halkanın bulunabilmesi için, sosyalizme yaklaşma yollarının bulunması ve geçilmesi için, objektif gerçeklikten ve politik gelişme somut süreçlerinden hareket edilerek ardıcıl aşamalar ve geçiş durakları keşfedilebilmesi için bizden yaratıcı politik girişim isteniyor.

Demokratik sorunlarla sosyalist sorunlar arasındaki bağıntıya ilişkin teorik ve politik problemler özel bir pratik önem ve güncellik kazanıyor. Kaldı ki, bunlar, zamanımız koşullarında devrimin başkaca ve bazan alışılmadık biçimleriyle zenginleşiyor. Bu, komünistlerin kendi ülkelerinde özgürlük, demokrasi, ulusal bağımsızlık, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme bayraktarlığı rolleriyle, sosyalizme doğru somut yollar aranıp bulunmasıyla açıklanabilir. Ve bu yollar, temelde, artık pratiğin yoklamasından geçmiş olan genel yasallıklardan ayrılmaya da, her birinin kendine özgü olduğu artacaktır. Zira, V. İ. Lenin'in Hegel'e dayanarak belirttiği üzere, olgu yasadan daha zengindir.

Çeşitli ülkelerin durumları çeşitlidir. Bazı gelişmiş kapitalist ülkelerde artık demokratik ve sosyalist alternatif somut bir hedef oluyor. Diğer ülkelerde (ya proletarya artık daha ilk adımlarda devrime baş olduğu veya olabileceği için, ya da gelişme süreci boyunca bu devrimin başlıca gücü haline geldiği için), demokratik ve anti-emperyalist devrim, sosyalist devrim, birleşik bir tarihsel süreç olarak gelişebilirler. Giderek, her şey, sosyalizm fikirleriyle esinlenen ve kahramanımız Fidel Kastro tarafından yönetilen devrimci demokratların Marksizm-Leninizm mevzilerinde yer aldıkları, işçi sınıfının eski partisiyle bir tek partide bütünleştikleri Küba'da olduğu gibi geçebilir. Acaba dünyanın çeşitli kesimlerinde bir

hayli etkenlikle çalışmakta olan diğer devrimci demokratlar, bu özgün deneyi *mutatis mutandis* (!) yoluyla tekrarlamayı başarabilecekler midir?

Bir yandan çok daha ilginç sorun ve konular ortaya çıkıyor. Çünkü gözümüzün önünden, dünya devrim sürecinin çeşitlilik ve atılımından doğan rengârenk bir olaylar şeridi geçiyor. Bu aynı zamanda hem birçok halkın koyulmuş bulunduğu karmaşık ve genellikle *uzun kapitalist olmıyan* gelişme yolu sorunu, hem de «sosyalist yönelimli» genç devletlerin oluşması problemleridir. Yönlerini (sosyalizm veya kapitalizm) ergeç kesinlikle belirlemeleri birçok memleketin sahneye çıkmasıyla küme küme problem ve özel durumlar belirmiş bulunuyor. Bazı hallerde bu belirleme işinin, üretim güçleri gelişmesinde yüzyıllarca gerikalmışlık koşullarında, doğuş halinde veya henüz zayıf proletaryayla ve köylülerin önemli bir bölümüyle, emperyalizmden gelen sürekli komplo veya yeni-sömürgeci «ayartma»lar koşulları altında yapılması gerekiyor. Bu ülkelerin birçoğunda, artık tutulacak yol konusunda, gerek ulusal reformların yandaşları, gerekse sosyalizme yönelen politikacıların ve örgütlerin çoğu halde tuttıkları ulusal devrimciler arasında boğuşmalar oluyor, tartışmalar sürüp gidiyor. Sosyalist ülkelerin gösterdiği desteğin yanı sıra, gelişmiş kapitalist ülkeler proletaryasının ve komünist hareketinin aktif dayanışması bütün bu zincirleme problemlere çok daha büyük bir önem kazandırıyor. Yeni durum ve olgular, teorik ve politik plânda Marksist-Leninist yaratıcılığın daha öte geliştirilmesini gerektiriyor. Biz gelişmenin dosdoğru ve inişsiz çıkışsız bir yol izlemeyeceğini biliyoruz ve idealize edilmiş tablolar da çizmiyoruz. Sınıfsal ve anti-emperyalist savaşımın şiddeti devrimci sürecin çöşkun karakterine tanıklık ediyor.

Çağdaş koşullarda, bağlaşımları genişletme eğilimlerinin, gerek demokrasinin kazanımlarını savunma, sömürgecilik ve yeni-sömürgecilikle savaş alanında, gerekse gerçek politik ve ekonomik bağımsızlık savaşımında proletaryanın ve diğer sosyal tabakaların görüşlerine uygunluk eğilimlerinin daha fazla gelişmesini öngörmek mantığa uygundur. Bu savaşım, doğal zenginliklerin geri alınması ve en önemli ekonomi kollarının millileştirilmesi istekleriyle kopmaz biçimde bağlıdır ve emperyalizmle Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkeleri arasındaki ilişkilerde başgösteren şimdiki bunalım koşulları altında yürütülmektedir. Bu gibi hallerde, proletaryanın ve demokratik ve anti-emperyalist devrimin diğer itici güçlerinin savaşımı, çelişik durumlar içinde, ulusal-reformist veya milliyetçi burjuva çevrelerinin başlıca rolü oynadıkları geniş direnişle çaprazlaşıp gidiyor. Hammaddelerin, petrolün vb. savunulması için uluslararası örgütler meydana getiriliyor. Lâtin Amerikada, emperyalizmin katılımı olmadan ve giderek emperyalizme karşı çıkan bölgesel örgütler doğuyor. Bütün bunlar, ulusal plânda çok önemli taktik sorunlar ortaya koyan bir yeni

(!) *Mutatis mutandis* (lâtince): Değişmesi gerekeni değiştirerek. Not. red.

uluslararası gerçeklik karşısında bulunduğumuzu gösteriyor. Politik alanda, Lâtin Amerikanın bazı ülkelerinde faşizmin üstün gelmesi, Lâtin Amerika ülkeleri ve Karayip Bölgesi komünist partilerinin danışma toplantısının (Havana, Haziran 1975) çok önemli bildirisinde belirtildiği üzere, emperyalizm ve oligarşiye karşı, büyük burjuvaziye ve lâtifundistlere karşı esas savaşımla bağlı bir anti-faşist strateji çizmemizi gerektiriyor.

Lâtin Amerikanın sahne olduğu çetin ve kanlı savaşım, çağdaş uluslararası durumun bazı bunalım özelliklerinin küçük çapta bir yansımasıdır. Bu bir yandan, işkencelerle, cinayetlerle, ekonomik ve sosyal-politik alanda gerilemelerle, anti-komünist histeri ve emperyalizme uşaklıkla bazı ülkelerde faşizmin üstün gelmesidir (uluslararası gerginliği azaltma genel eğilimine varlığı ters düşen kışkırtılar bu gibi ülkelerden geliyor). Öte yandan, devrimci süreçler gelişme gösteriyor, emperyalizme karşı direniş güçleri çoğalıyor, demokrasi, politik ve ekonomik başınabuyruklu eğilimleri güçleniyor, barış içinde yanyana yaşama politikası başarılar kazanıyor. Birçok Lâtin Amerika ülkesi Küba'yla ilişkiler kurdular; emperyalist abluka çemberi kırıldı; Uruguay, Şili, Brezilya ve diğer bazı ülkeler diktatörlük rejimlerinin histerik tutumlarına karşı, Amerikan orduları komutanları arasında yakın geçmişte yapılması düşünülen toplantı suya düşürüldü. Küba sosyalist ülkeler topluluğunun bir parçası olarak, emperyalizme karşı direniş güçlerini ve kendi öz çıkarlarını savunan ülkeleri aynı savaşım bayrağı altında toplayıp birleştirme etkeni oldu. Bunlar, ulusal-devrimci bir hükümetin işbaşında olduğu Peru gibi, açıkca belirli bir anti-emperyalist tutum alan Panama gibi ülkeler ve ulusal reformlardan yana hükümetlerin iktidarda bulunduğu ülkelerdir. Ve bütün bunlar, proletaryanın ve demokratik güçlerin savaşkan tutumundan, komünist partilerinin özverili savaşımından güç almaktadır.

Orta tabakaların devrim kampından yana geçen bir bölümü, yani aralarından (aynı sosyal kökenli ordu mensupları arasından çıktığı gibi) ünlü devrimci demokrasi militanlarının yetiştiği üniversiteler, öğretim üyeleri, ilerici aydınlar önemli bir rol oynuyorlar.

Birçok ülkedeki olayların genel anlam ve özlüğünde yeni durumlar görülüyor. Bu cümleden olarak, katolik kilisesinde ve diğer dinsel akımlar ortamında olumlu değişimler oluyor ve bir yandan da silâhlı güçler içinde bir ayrışma oluyor; halkların yurtsever, demokratik ve kurtuluşçu savaşımına ordu mensuplarının katılımı artıyor.

Yığinsal hareketlerin genişleyip derinleşmesi koşulları, daha somut olarak politik ve sendikal eylem koşulları, aralarında sol akımların birleştiği sosyal demokratlarla çalışma koşulları da iyileşiyor. Komünistlerle sosyalistlerin birliği, bunların demokratik partiler ve örgütlerle bağlaşımları daha büyük bir önem kazanıyor. Aynı zamanda, anti-komünizm ve anti-sovyetizmin, devrimci sürecin gelişmesine zarar veren Terse-

rizm ⁽²⁾ gibi diğer görüş ve tutumların bozguna uğratılması koşulları daha elverişli bir nitelik alıyor.

Günümüzün politik çevreninde çeşitli biçimleri içeren birlik problemleri bütün önemiyle belirliyor. Bir yandan partilerin daha öte politik, ideolojik ve nicel büyüme koşulları olgunlaşıyor.

Politik tutuklu ve hükümlülerin savunulması, Luis Korvalan, Antonio Maidana, Jaime Perez, Jose Luis Messera, Vladimir Turianski ve Alberto Altesor'un, Lâtin Amerika, İspanya, Endonezya ve diğer ülkeler zindanlarındaki daha binlerce hükümlünün hayatlarının kurtarılması ve serbest bırakılmalarının sağlanması için yürütülen uluslararası kampanyayı daha büyük ölçüde genişletmek, bugünün çok önemli bir hümanizm belirtisi, bütün enternasyonalist ve demokratların boyun borcudur.

Kısacası, bizler, ulusal ve enternasyonal olanın, yurtsever ve enternasyonalist görüş ve tutumun, alabildiğine gergin bir demokratik, anti-emperyalist ve sınıfsal çarpışma koşullarında sınıksız bütünleştiği bir dönem yaşıyoruz.

Barış savaşımı, sosyalist ve kapitalist devletlerin başı içinde yanyana yaşamaları için savaşım, yumuşamanın sürdürülmesi, politik ve askersel alanlarda da geliştirilerek kalımlı bir süreç haline getirilmesi için savaşım, en dirençli militarist çevrelerin izole edilmesini, Yakın-Doğudaki gibi saldırganlık savaşımı ocaklarının ortadan kaldırılmasını, faşizm ocaklarının izole ve yok edilmesini gerektiriyor. Bunlar, çözümünü en geniş sosyal çevrelerin ilgilendiği birincil, ilkesel, stratejik ve taktik sorunlardır. Bu sorunlar, aynı zamanda egemen sınıflar arasındaki çelişkilerden yararlanarak çözülebilir. Şu da var ki, proletaryanın ve diğer devrimci güçlerin en yakın veya gelecek hedefleri sadece bu sorunların çerçevesinde kalmamaktadır.

4

Olayların diyalektiği, genişlik ve derinliği, bunların özgünlüğünü ulusal ve uluslararası ölçüde artırıyor. Gelişme temelli ve süreklidir. Barış politikasının ve barış içinde yanyana yaşama politikasının büyük başarıları devrimci süreçlerin olağanüstü genişliğini gösteriyor. Bunlar bir yandan derinleşiyor ve evvelce eşi görülmedik bir hız alıyor. Bu da proletaryanın, onun politik öncüsünün politik yeteneğini büyük tarihsel yoklamaya sunuyor.

Biz bir özelliği tekrar belirtiyoruz: Dünya problemlerinin çözümüne, halk yığınları, bu arada emperyalist saldırılara karşı, faşizme karşı, barıştan ve barış içinde yanyana yaşamadan yana, bazı ülkelerde tekelsiz oligar-

⁽²⁾ Terserizm (İspanyolca): Hem emperyalist memleketlere, hem de sosyalist ülkelere (Birleşik Amerika'ya olduğu kadar Sovyetler Birliği'ne de) hücum eden milliyetçi politik akım.

şeye karşı, demokratik dönüşümlerden yana, gelişme halindeki ülkelerde de politik ve ekonomik bağımsızlıktan yana sosyal tabakalar gitgide daha büyük ölçüde celbediliyor. Politik ve ideolojik açıdan, bu savaşım, çoğu halde henüz kapitalizm ile sosyalizm arasında bir seçme demek değildir. Bazı hallerde, bu, politik anlayışsızlıktan, bazı hallerde de belirli tabakaların sınıfsal çıkarlarından ileri gelmektedir. Fakat, sosyalizmin politikası, ortaya koyduğu örneğin ve yaptığı yardımın çok yanlı öneminden başka, bütün bu çeşitli, karışık ve çelişik güçlerin, barış savaşımı, birarada yaşama, bağımsızlık ve sosyal ilerilik savaşımı plâtformu üzerinde birleşmelerine objektif olarak yardım etmektedir. Bu nedenledir ki tek tek ülkelerin proletaryası, temeli devrimin itici güçlerini sağlamlaştırmanın yanı sıra, barışı ve demokrasiyi savunmada kendi görüşleriyle uygunlaşan görüşlerin ve bağlaşımların çok geniş yelpazesinden pekâlâ yararlanabilir. Ve burada da, tüm devrimci süreçte olduğu gibi, ulusal ve uluslararası etkenler birbiriyle sımsıkı ilişkilidir.

Nükleer sliâhın bulunmasından ve yetkinleştirilmesinden sonra, problemin özü, insanlığın çoğu bölümünün yokedilmesi tehlikesinin ortaya çıkmış olduğunun anlaşılmasıdır. Bu alandaki öngörüler, bilimsel-fantastik roman yazarlarının en ateşli hayallerini bile aşıyor. Ve Helsinki’de yeniden, yenilen de olmadığı yazıldığına göre, bu tez, yukarıda söylediğimiz açıdan özel bir önem kazanıyor. Yalnız can çekişen emperyalizmin durmadan ve kaçınılmazlıkla doğurduğu gem almaz çılgınlar, yalnız dünya politika sahnesindeki serüvenci ve şantajcılardır ki, Şarlo’nun unutulmaz flimindeki gibi, ellerinde bombayla ip üzerinde perende atabilirler.

Bu koşullar altında, Sovyetler Birliği’nin ve diğer sosyalist ülkelerin, gerek uluslararası ilişkiler ve barış içinde yanyana yaşama alanında, gerekse sosyalizmi, kapitalist ülkeler proletaryasını, ulusal kurtuluş güçlerini ve aynı zamanda bütün dünyada çağdaş devrimci sürecin itici güçlerinden olan yılmaz barış bayraktarlarını güçlendirme alanında güttükleri basiretli barış politikası çok büyük bir önem kazanıyor.

V. İ. Lenin’in son derece büyük önem verdiği politik öngörülük ve ilkel metanet, her türlü kulis pazarlığına kapalı olan bu nitelikler böyle bir politikanın organik elemanlarıdır. SBKP XXIV. Kongresi tarafından kabul edilen Barış Programı, SBKP MK’nin başındaki L. İ. Brejnev yoldaşın girişimleri artık meyvalarını vermektedir.

Bu politikada gerçekliğin pragmatizmle hiçbir ilişkisi yoktur. Bu politika, çağımızın barış içinde yanyana yaşama ve gerginliği azaltma gibi kavramlarda ⁽³⁾ dile getirilen geniş ve çeşitli problemlerini kapsamakta,

⁽³⁾ Bu kavramlar, yalnız savaş olmaması değil, aynı zamanda ekonomik, kültürel, bilimsel-teknik alanlarda ve diğer eylem alanlarında enter-nasyonalleşme ile ilgili sorunların çözümünde insanlığın çoğu bölümünün yararına bir işbirliği yapılması anlamına geliyor.

proletarya enternasyonalizminden doğan ilkesel görüş, davranış ve yükümler toplamının gereklerini dikkate almaktadır. Bu barış politikasının uyumlu temeli sosyalizm ve komünizm kuruluşudur; bu alanlardaki ulaşımların savunulmasıdır; ulusal kurtuluş hareketinin desteklenmesidir; öncüsü sosyalist ülkeler olan dünya işçi sınıfının çıkarlarının korunmasıdır; kurtuluşlarına yeni kavuşan devletlerin ve bütün demokrasi güçlerinin desteklenmesidir. Dolayısıyla, bu politika, karşı devrim ihracını her suretle reddetmekte ve devrim ihracı gibi hayalci tasarımlara da kapalı bulunmaktadır. Özcesi, bu politika, sosyalist ülkelerin ve uluslararası komünist hareketinin birliğini güçlendirme yolunda ısrar ve sabırla savaşım demektir.

Böylece, zamanımızda barış ve devrim sorunları teorik ve politik anlamda uyumlu olarak bağlanmaktadır.

5

SBKP XX. Kongresinden hemen hemen yirmi yıl sonra, komünist ve işçi partilerinin 1957, 1960 ve bunların devamı olan 1969 Uluslararası Danışma Toplantı'larından sonra, bugün, dünyanın gelişmesi üzerinde o zaman yapılan çözümlemenin ve çizilen perspektiflerin birleştirici ve çokyanlı karakterini iyice hatırlamalı ve belirtmeliyiz. Biz hareketimizdeki zayıflıkları ve olumsuz yanları unutmuyoruz ve gizlemeye de çalışmıyoruz. Ama aradan geçen yılların pratiği, belirlenmiş olan teorik görüşlerin ve siyaset hattının doğruluğunu en inandırıcı biçimde ortaya koyuyor.

Yirminci Kongre'nin ve uluslararası komünist hareketinin yargıları, vardıkları sonuçlar, dünyadaki güçler dengesinde 1950 yıllarının başındaki değişime dayanıyordu. Bu yargı ve sonuçlar, problemlerin yaratıcı ve eleştirisel açıdan daha öte doğru işlenmesine yol açtı. Aynı yargı ve sonuçlar, bir yandan, önemi bakımından en başta gelen sorunun, yani sosyalist sistemi çağdaş gelişmenin ana eğilim ve özelliklerini belirleyen bir etken haline getirme sorununun, bir dünya savaşının yazgısal bir kaçınılmazlık olmadığı koşullarda sosyal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları, kapitalizmin genel bunalımının üçüncü aşamasının başlaması, emperyalizmin sömürgecilik sisteminin çökmesi, sosyalist sistemle ulusal kurtuluş hareketi arasında, kapitalist dünyadaki demokrasi ve sosyalizm güçleri arasındaki ilişkilerin daha yüksek bir nitel basamağa çıkarılması sorunlarıyla bir bütünde birleştirilmesini sağladı. Ve bir bütün olarak, bu koşullar, aynı zamanda, barışçı yoldan kapitalizmden sosyalizme geçme dedikleri olanağı, ulusal kurtuluş savaşı yürütmekte olan veya artık üstün gelerek değişik karakterli yeni devletler kurmuş bulunan halklar için gitgide sosyalizme açık daha çok yollar bulma, gelişmiş kapitalist memleketlerde sosyalizme açık yolların potansiyel geçiş aşamalarını belirleme olanaklarını genişletmeye başladı.

Böylelikle, barış ve bir arada varoluş konuları, bütün sosyalizm, ulusal

kurtuluş ve demokrasi problemleri dizisiyle ilişığı göz  tilerek ele alınıyor. Demokrasi için savaşım; bütün biçimleriyle devrimci sürecin gelişmesi; kom n st partileri ve bağlaşıklarının üstün gelmeleri; tek tek ülkelerde tekelci ve saldırgan h k metler yerine ilerici tutumlu hükümetlerin iktidara gelmesi; halk kurtuluş devrimleri ve daha da öteye yeni-s m rgenciliğin yenilgiye  ğratisılması; bazı devletlerin kapitalist olmiyan gelişme yoluna koyulmaları; bazan sosyalist yönelimli devrimci demokratların iktidara gelmeleri vb. hep uluslararası alanda barış koşullarının varlığı ve yardımıyla sağlanıyor, bütün bunların özünde barış içinde yanyana yaşama ve barış etkenleri ağır basıyor. Örneğin, Lâtin Amerikd'da barışın yerleşmesinde en önemli katkı, kıtada sosyalizmin şafağı ve tüm kıta çapında yeni devrimci dönemin başlangıcı olarak sel mladığımız Küba devriminin utkusu oldu. Kuzey Amerikan emperyalizminin Hürriyet Adası'na karşı bütün dünya barışı için tehlike teşkil eden çeşitli saldırı eylemlerinde bulunması ve Karayip bunalımını yaratması olayı bu dediğimizle çelişme sayılmaz. Emperyalizmin Kore'de  ğradığı tarihsel yenilgi, Küba'nın utkusu (ki ikisi de i i ci Dünya Savaşı'nın sonucu değildir), ADC'nin başarıları ve Viyetnam cephesindeki parlak utku gibi olaylar, barış içinde yanyana yaşama ile devrim, barış ve ulusal kurtuluş arasında diyalektik karşılıklı ilişki ve etkileşmedeki kesin anları belirlemektedir. Bu olaylar, şili faciasına benzer durumlar yaratılmasının kaçınılmaz olmadığını, coğrafi veya başkaca her hangi bir yazgıcılık bulunmadığını ortaya koymaktadır. Sosyalizm Lâtin Amerika'da da, diğer  tehlikeli  kesimlerde de savaşımı kazanabilecektir. Fakat kuşku yok ki, bu savaşım, emperyalizmin azgın hücum ve komplolarından, burjuva-büyük i iftlik i oligarşinin saldırılarından,  etin bir sınıf çatışmasından arınık olmayacaktır. şili deneyi, bazı hallerde ve belirli durumlarda sil hl  ayaklanma ve iç savaşa başvurulmadan da sosyalizme geçilebileceğine ilişkin  ng r leri yalanlamıyor. Uluslararası yumuşama ve dünya güçler dengesindeki değişim, belirli ülkelerde, iç savaşa başvurmada devrimi gerçekleştirme yolu bulunabildiği, iktidar sorununa ve askersel-bürokratik devlet makinesinin yıkılması sorununa şu veya bu biçimde çözüm getirilebildiği takdirde, böyle bir olanağı göreceli olarak kolaylaştırabilir.

Söz konusu dönemde, tarihsel pratik, gerek dünya devrimci süreci etkenlerinin eylembirliği ve etkileşmesi konusunda temelden yoksun bazı görüşleri, şu veya bu etkeni mutlaklaştırma denemelerini, gerekse emperyalizmin yırtıcı özlüğünü ve sınıf savaşımının tarihin itici gücü olduğu hakkındaki  Kom n st Partisi Manifesti  esas yargısını unutan veya en azından k  msiyenlerin görüşlerini yalanladı. Hiç bir sömürücü sınıf gönüllü olarak gömülmeye yanaşmaz. Çağımızın en ilerici hareketi, eylemi özellikle uluslararası yumuşama gibi politik kategorilerde yansıtıldığı, tek tek ülkelerde durumu etkilemekte ve ulusların perspektiflerinin katilize türü haline gelmektedir. Ama devrimin karşı-devrim doğurduğu ve bu-

nun tersinin de sabit olduğu hakkındaki Leninci aksiyom unutulmaya gelmez. Portekiz bunun canlı örneğidir. Portekiz örneği, karşı-devrim bataklığının ulusal ve uluslararası plânda nasıl kaynamaya başladığını, halklar kendi yazgılarını çözme savaşımına geçtikleri zaman sosyal-demokrasi yönetiminin artık tarih olmuş şeyi nasıl tekrarlamaya giriştiğini ortaya koyuyor.

Uluslararası alanda tarihsel olumlu değişimler bazı ölkelerde devrim için elverişli olsa da, bu başarılar kapitalist sistemin iç çelişkilerini sertleştiriyor ve bunun yanı sıra emperyalistlerin ve yerli sömürgecilerin saldırı-ganlıkta azıtmaya başladıkları görülüyor. Üstelik, bu başarılarla koşut olarak, önleyici karakterli karşı-devrim eylemleri doğuyor ve bunlar dünyanın çeşitli kesimlerinde geçici bir başarı sağlayabiliyor. Emperyalizm, yırtıcılıkta, Viyetnam deneyinin somut olarak gösterdiği gibi, hiç bir ahlâki kayıt tanımıyor. Frankizmin yakın geçmişteki kırıkcılıkları ve Kuzey Amerikan emperyalizminin kanadı altında bazı Lâtin Amerika ölkelerinde faşizmin hortlaması, yurtsever, demokratik ve anti-emperyalist hareketlerin militanlarına, özellikle komünist kadrolara karşı Hitlerci yığınsal işkence ve kırim metotları uygulanması dolayısıyla de ibret verici olaylardır.

Şili, Brezilya, Guatemala, Haiti, Uruguay, Paraguay ve diğer Lâtin Amerika ölkelerinde, aynı zamanda İspanya ve Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki durum, uluslararası ilişkilerde yumuşamanın kalımlı olabilmesi için faşizmin tamamen yalıtılması ve ortadan kaldırılması gerektiğini gösteriyor. Faşizmin yalıtılması ve yokedilmesi, gerginliğin azaltılmasına düşman olanların, en saldırgan emperyalist çevrelerin de yalıtılmasına yardım edecektir.

Çağdaş pratik, Çin yöneticilerinin ve aşırı sol grupların, barış içinde yanyana yaşama ile dünya devrimi arasında, başlıca kapitalist ve sosyalist devletlerin barış antlaşmaları imzalamaları ile ulusal kurtuluş hareketi arasında çelişki olduğunu savlayan metafizik görüşlerini kesinlikle yalanlıyor. Çin yöneticileri, terserizm taraftarlarının sözümona bir etki alanı bölüşümü hakkındaki uydurmalarını yaymaya çalışıyorlar. «Eleştirici» kesilen Çin ideologları şimdi en azgın ve gözü dönük emperyalist çevrelerle ağız birliği ederek, açıktan açığa «soğuk savaş»ın devam etmesini istiyorlar. Bu ideologlar Avrupa, Asya ve Lâtin Amerika'da, Kuzey Amerikan emperyalizminin varlığını sürdürmesinde ısrar ediyor ve (ne hikmetse), kanlı faşist Pinoçet'le sarmaş dolaş oluyorlar. Ve bütün bunlar, azgın bir anti-sovyetizmle, ve dünya komünist hareketine karşı en şiddetli hücumlarla örölüp gidiyor.

Ne varki, bütün bu çabalara karşın, barış içinde yanyana yaşama politikası, bütün dünyada barış davası utkudan utkuya ulaşıyor, devrimci süreç her bakımdan geliyor.

Zamanımızda harikalar birbirini izliyor. Bilim insanın diğer gezegenlere ulaşmasına, maddenin tükenmez sınırlarının açıklanmasına olanak veriyor. Ama zamanımız, tarihe, her şeyden önce 1917’de başlayan sosyalist, ulusal kurtuluşçu, hümaniter devrimle girecektir. O zamandan beri savaşımın orta göbeğinde yer alan proletarya, barış ve devrim bayrağını azim ve metanetle taşımaktadır. Önümüzdeki yıllarda bu bayrak daha da yüksekte dalgalandırılacaktır. Proletarya bu bayrağı tam utkuya kadar götürecektir.

TÜSTAV

Geleceğimizin tablosu

Ib Nörlund

Danimarka Komünist Partisi MK

Yürütme Komitesi ve Sekreterliği üyesi

Gelecek insanı daima ilgilendirir. Bu hele çağımız için çok karakteristik bir olgudur. İlgilenme sadece gelişmenin genel dinamizminden ileri gelmiyor. Gelecekle ilgilenme, içeriği kapitalizmden sosyalizme geçiş olan tarihsel dönemde doğallıkla artıyor. Bugüne kadar insanlık bu yolda bir hayli mesafe almış bulunuyor. Dünya sosyalist sistemi meydana getirilmiş bulunuyor ve günden güne gelişip güçleniyor, dünya alanında ve kapitalist devletlerin içinde güçlerin yeralımında büyük değişimler oluyor. Sosyalist topluluk ülkeleri, özellikle kapitalizmin derin bunalımı fonu üzerinde, kendi sağlam ekonomik gelişmelerini, sahip oldukları sosyal istikrarı ve yığınların refahının artışı gözönüne seriyor, giriştikleri genel barış taarruzunu geliştiriyorlar. Kapitalist memleketlerin ve azgelişmiş ülkelerin halkları bu yeni dünyanın gitgide oluşan çehresine günden güne artan bir dikkatle bakıyorlar. Bazıları bu yeni dünyayı henüz tamamiyle kavrayamıyorlar, bazıları de hâlâ ikircimle bakıyorlar; burjuva propagandasının yarattığı basmakalıp önyargılar elbette birdenbire aşılamıyor. Ama elle tutulurcasına ortada olan gerçek şudur: Kapitalist dünyada artık birçoklarının yarınları gösterdikleri ilgi sosyalizme gösterilen ilgiyle birleşiyor.

Komünistler için bu doğal bir şeydir. Komünistler, tarihsel ilerlemenin ve toplumsal gelişmenin rastlantının iradesiyle olmadığı, ancak «çelik bir gereklik olarak eylem gösteren ve kendini kabul ettiren» (!) eğilimlerin buyruğuyla oluştuğu gerçeğinden hareket ediyorlar. Esasen tek tek ülkelerde olayların akışı ve bu ülkelerin geleceği, ancak tarihsel süreç kendi birliği içinde ele alındığı ve gelişmesindeki yasallıklar ortaya çıkarıldığı takdirde anlaşılabilir. Komünistler, toplumsal-tarihsel yasallıkların objektif karakterini belirtirken, bir yandan bunların fiziksel dünyaya özgü yasallıklardan ne kadar ayrılmı olduğunu da görüyorlar. Her şeyden önce toplumsal-tarihsel yasallıklar insanların eylemleri süreci içinde beliriyor. «Tarih», kendi hedeflerine ulaşma aracı olarak insanı kullanan her hangi bir özel kişi değildir. Tarih, kendi hedefleri peşindeki insanın eyleminden

(!) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 6.

başka bir şey olamaz.» ⁽²⁾ Bunun içindir ki, komünistler, yığınları aktifliğe, devrimci eylemlere çağırıyorlar, ve bizzat Marksist felsefe, varlığının nedenini dünyayı yalnız açıklamakta değil, aynı zamanda değiştirmekte görüyor. Komünistler, kendilerini bilimsel bir kesinlikle hareket etmekle, teori ve pratikte hayırhah dileklere değil, reel yaşamın reel olgularını ciddi surette incelemeye dayanmakla yükümlü sayıyorlar.

Bizim, reel sosyalizme, halkları yeni toplum düzenine, yani Marksizm-Leninizm klâsikleri tarafından temellendirilmiş sosyalist prensiplere dayanan düzene ulaştırmayı başarmış olanların deneyine özel, bilimsel bir ilgi göstermemiz bundan ileri geliyor. K. Marks, vaktiyle, ilerleme yolunda mesafe almış olan ülkelerin diğer ülkeye «onun kendi geleceğinin tablosu»nu ⁽³⁾ gösterdiğini söylemişti. Doğaldır ki, sosyal ilerleme genel yasallıklarını gerçekleştirmenin ilk sonuçları, kendi özel koşulları içinde aynı ilerlemeye yönelen diğer ülkeler için esin kaynağı ve yönetim kılavuzu olacaktı. Netekim, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler bu anlamda bütün dünya emekçilerine örnek olmaktadır.

O halde bu görüş, düşmanları tarafından komünistlere atfedilen görüşten, yani komünistlerin kendi ülkelerine şu veya bu «yabancı model» bir sosyalizm dayatmak istedikleri savına dayanan görüşten büsbütün ayrılıyor. Oysa komünistlerin kendileri hiç bir «sosyalizm modeli» tanımıyor, sosyalizmi kurma metotlarının bir memleketten ötekine mekanik olarak aktarılmasını kabûl etmiyorlar. Komünistler yalnız sosyalizm kuruluşuna geçmenin genel yasallıkları, Marksizm-Leninizm teorisince keşfedilen yasallıkları olduğunu belirtiyorlar. Ve bu yasallıklardan hareket ederek, kendi ülkelerinde sosyal ilerlemeyi başarıyla gerçekleştirmenin yollarını yaratıcı çabalarla arıyor ve buluyorlar.

Her komünist partisi, komünist hareketi belgelerinde belirttiği üzere, kendi politikasını başlıbaşına, ülkesinin somut koşullarını dikkate alarak erkinlikle belirliyor, seçtiği savaşım yöntem ve yollarından ötürü bütün sorumu kendisi taşıyor. Ama bu aynı zamanda diğerleri tarafından edinilen deneyi sorumluluk duygusuyla dikkate almayı, bunun olumlu yanlarından yararlanmayı ve tekrarından kaçınmak için hataların gözönünde tutulmasını gerektiriyor. Bilimsel Sosyalizm, her bilim gibi, tekrar tekrar yoklanan ve pratikte de doğrulanan durumlardan genel yasallıklar çıkarmalıdır. İşte bunun içindir ki, K. Marks, «Kapital»in birinci baskısının önsözünde söylediklerine şunları ekledi: «Bir ulus diğerinden öğrenebilir ve öğrenmelidir. Bir toplum ... ne gelişmenin doğal aşamalarını atlayabilir, ne de bunları kararnemelerle bir kenara atabilir. Ama doğum sancılarını azaltması ve yumuşatması olanağı vardır.» ⁽⁴⁾

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 2, s. 102.

⁽³⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 9.

⁽⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 10.

İşçi heyetleri üyeleri ve diğer ilerici eylem adamları, Sovyetler Birliğini ve öteki sosyalist ülkeleri ziyaretlerinden memnuniyetle söz ederken, sosyalizmin sosyal kazanımlarına büyük bir ilgi gösteriyorlar. Hem de bunu ön planda belirtiyorlar. Çünkü bu deney onlara kendi memleketlerinde sosyalizm kuruluşuna geçildiği zaman nelere ulaşılabileceğini söylüyor. Bununla beraber, onlar, elbette, şu veya bu sosyalist ülkede yaratılmış toplumsal hayat düzenini ve bütün çizgilerini olduğu gibi aktarmayı değil (kaldı ki hayatın yoklanmasından geçmiş ve oturmuş nice iyi düzen ve olumlu çizgilerin aktarılması çok da normal bir şeydir), yeni dünyanın artak temel çizgilerini ve kendi memleketlerinde koşulların nasıl değiş-tirilebileceğini düşünüyorlar.

Bu temel çizgileri ve bunların oluşma yasallıklarını bilmek, yalnız sosyalizmi kurmayı amaçlayan parti için değil, aynı zamanda, sanırım ki, hayatını yeni toplum uğrunda savaşıma adanmış olan her komünist için kanundur. Dikkate değer bir nokta da şudur: Çağdaş reformistler, bunun tam tersine, «sosyalizm türleri» ve «modeller»inden öylesine dem vuruyor, tek tek ülkelerdeki özellikleri o kadar kapsamlı gösteriyorlar ki, özelin arkasında sosyalizmin özlüğünü oluşturan genelini, temelin bulunup ortaya çıkarılması olanağı kalmıyor. Sermaye dünyasındaki sosyalizm düşmanları, burjuva ve reformist ideologlar, yığınları sosyalizm fikrinden ayırıp uzaklaştıracak durumda olmadıklarını gördükçe, sosyalizm kavramının kendisini yoğlaştırmak, onu şimdiki egemen sınıf için zararsız ve tehlikesiz hale getirmek üzere ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar.

Biz bunu Danimarka'da defalarca gördük ve görüyoruz. Yüzyılımızın daha büyük bir bölümü boyunca memleketimizde sosyal-demokratlar iktidarı ellerinde tuttular. Fakat sosyal-demokrasinin iktidarı toplumun karakterinde hiç bir şey değiştirmede, onun kapitalist özlüğünü her hangi bir değişime uğratmadı. Sosyal-demokrasinin ünlü kalemlerinden birinin itiraf ettiği gibi, memlekette zenginliklerin yüksek, aşağı ve orta sınıflar arasında dağılımı aynen «yüz yıl önce olduğu gibi» kalıyor. Ama yine de, memlekette, bilimsel sosyalizmin ve sosyalist ülkelerin deneyinin karşıtı olarak, «sosyalizm»i gerçekleştirmenin veya ona, yani «Danimarka», «kuzey» örneği, ya da «pratik» sosyalizme «yükselme»nin sözkonusu olduğu hiç de dilden düşürülmüyor. Bu hükümet politikasına zaman zaman destek olan Sosyalist Halk Partisi de, «kapitalist toplumda sosyalist toplumun tohumlarının çimlendiği»ni söylüyordu. Giderek, Danimarka tutucularının eski lideri K. Möller de vaktiyle «Biz hepimiz sosyalistiz!» diyerek göğüs dövüyordu. Dolayısıyla, sosyalizm kavramı elbette hertürlü reel içerikten yoksun ediliyordu.

Oysa sosyalizm kesin bir bilimsel kavramdır. Sosyalizmin temel çizgileri daha iyi bir gelecek için hayaller kurarak uydurulmuş değildir. Bu, Marksizm-Leninizm klasiklerinin, kendine özgü, rastlantıya değil, yasallığa da-

yalı nice belirtileriyle yeni toplumun tablosunu çizen bilimsel öngörülerinin ürünüdür. Kapitalizm, çeşitli ülkelerde kendi özellikleriyle ayırdedilse bile, hiç kimsenin çeşitli kapitalizm modellerinden bahsetmeye kalkıştığı görülmez. Sözgelisi, kapitalist FAC bir cumhuriyet, kapitalist Danimarka bir krallıktır; fakat böyle ayrımlar, önemli olsa bile, kapitalist sistemin temellerinde her hangi bir şey değiştirmez. Sosyalizm kapitalist sistemin karşıtıdır; fakat keza birleşik, tek sistem olup, bir «modeller» ve varyantlar «plüralist» yığılması değildir.

Burada, sosyalizmin, Marksizm-Leninizm klâsiklerinin yapıtlarında ortaya konulan bütün çizgilerini sayıp dökmek belki de gereksizdir. Ne var ki, birkaç örnekle, bir yandan bunların reel sosyalizmde simgeleştiğini, öte yandan, bunlar olmadan, giderek bunların her hangi biri bile olmadan, sosyalist adını hak edebilecek bir toplum düşünölemeyeceğini belirtmek istiyoruz.

Sosyalizm, her şeyden önce, kârı dolaysız hedef belliyen, sermayenin üremesini gözetken, kapsamı içinde üretim araçlarından ayrı durumdaki üreticinin kendi işgücünü satarak geçindiğı ve emek pazarında bu işgücünün «fazla» olduğı hallerde işsizler ordusuna katıldığı kapitalist üretimi yadsımadır. Sosyalizm, kapitalist üretim tarzının bizzat temellerini reddeder. Ne Danimarka, ne de sosyalizme «çıkma» savındaki diğer her hangi bir ülke bu yolda daha tek adım bile atmış değillerdir. Sosyal-demokratlar iktidarda oldukları sürece ne gibi şiarlar ileri sürerlerse sürsünler, ekonomik statükoya ellerini bile sürmemişlerdir. Öyle ki, sermayeciler sermayeleriyle, işçiler de yalnız sahip oldukları işgücüyle kalmışlar; berikiler sermayelerine, bu sermayelerin ölçülerine ve ücretli emeğin sömürölme derecesine göre habire kazanç sağlamış, ötekiler (her zaman gerçek değerine uygun olmasa bile), ancak kendi mal'ları olan işgücünün karşılığını almışlardır. Öte yandan, elbette, işçilere, kazancın kırıntılarını kendileriyle «bölüşmek» üzere hisse senetleri de satabilirler, ve bu bir maddi teşvik (daha doğrusu işçileri kendi kendilerini sömürmeye teşvik) etkeni olabilir. Üstelik, bu tedbir, emekçilerin bazılarını belirli bir sürece «partnörlük» hayallerine yöneltebilir. Ama birçoklarının gitgide anladığı gerçek şudur: Ücrete dayalı kapitalist ilişkilerin özlüğü yine değişmeden kalıyor, yapılan her şey sadece kapitalistin çıkarına oluyor. Kapitalizm «halkçı» gibi, «endüstriyel toplum» vb. gibi adlar takındıkça, insan şöyle düşünüyor: Sözcüklerle istedikleri kadar oyniyabilir, bazı tam olmayan reformlara sosyalizm çizgileri ve «sosyalizm tohumlarının yeşermesi» gibi nitelikleri yakıştırabilirler; fakat bunlarla toplumun ekonomik temeli değişmiyor.

Şu var ki, reel sosyalizmin ilkesel bakımdan bambaşka, kapitalist üretim tarzından büsbütün ayrımlı olduğı söz götürmez. Sosyalizmin ekonomik temeli, üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyetin egemenliğidir;

emekçi insan üretimde ve toplumdaki ekonomik, sosyal ve hukuksal durumuna göre, kapitalist için değil, kendisi için işliyen bu mülkiyetin ortak sahibidir.

Moskova'da çıkan «Pravda» gazetesinde, bir gün, Moskova dalayındaki Şçekino büyük kimya kombinasına dair bir yazı çıkmıştı. Bu işletmede emek verimliliğini artırma amacıyla üretim rasyonalize edilmmişti. Dört yıllık bir çalışma sonucunda emek verimliliği % 136'ya çıktı. Peki, bunun yanı sıra işyerleri ve işçilerin durumu ne oldu? İşyeri sayısı bin kadar azaltıldı, amma bir tek işçi bile işten çıkarılmadı ve hiç birinin ücreti azaltılmadı (tersine, iş ücretleri % 34 artırıldı). Bu nasıl sağlanabildi? İşçilerden oluşan toplumsal komisyonlarda, işletmede etkin olmadığı kabul edilen işyerlerinin yerine yeni işyerleri açılması sorunları enine boyuna görüldü (özellikle büyük çapta sentetik elyaf üretimine hız verildi). İşçilerin kaldırılan işyerlerinden yenilerine aktarılması yavaş yavaş, plânlı olarak ve yalnız kendi istekleriyle yapılıyordu. Üretim hacmindeki çoğalışa koşut olarak elbette ki iş ücretleri de artıyordu. Bu konu daha da ayrıntılı biçimde anlatılabilir. Fakat asıl iş, sorunun örgütsel-teknik yanında değil, bir sosyalist kuruluşta işçinin zararına olabilecek, sözgelisi onu işsiz bırakabilecek veya ücretini düşürebilecek hiç bir şey yapılamayacağı noktasında toplanıyor. Çünkü, birincisi, sosyalizmde işçi iktidardadır; ikincisi, idarenin bütün tedbirleri, girilen bütün uygulamaları, işçinin bütün çalışmalarını bu işçi denetleyebiliyor. Şçekino kombinasında sözkonusu rasyonalizasyon plânları, işçi ve sendika toplantılarında ve parti örgütünde görüşülerek uygulandı. Bu işletmede de, memleketin her yanında olduğu gibi, idarenin eylemlerini parti örgütünün denetleme hakkı vardır, ve kuruluş direktörü, bir komünist olarak, bu örgüt önünde hesap verir. Bütün niyet ve düşünceler, bütün hesaplar, bütün saymanlık defterleri ve banka hesapları işçilerin önünde açıkça ortaya konur. Bizde kapitalistlerin ve menecerlerinin tam bir gizlilik içinde kararlaştırdıkları sorunların hepsi burada işçilerin ve örgütlerinin katılımıyla görüşülür. Ve hemen belirtelim ki, bütün bunlar, bir sosyalist memlekette her kuruluş için tamamiyle doğal ve olağan şeylerdir.

İşçinin üretimdeki durumu, üretim araçlarına olan ilişkisi ve yönetime reel olarak katılımı, öyle basit bir üretim demokrasisi sorunu değil, düzenin karakterini belirliyen ekonomik ilişkiler temel sorunudur.

Temel üretim araçlarının topluma maledilmesi, yeni düzene geçmenin çok önemli bir yasalığıdır. Bilindiği gibi, çeşitli sosyalist ülkelerde bu süreç başka başka tarzlarda gerçekleştirildi ve gerçekleştiriliyor. Uygulamada, her şeyden önce, ilk aşamada bütün üretim araçlarını millileştirmenin her zaman amaca uygun ve yararlı olmadığı dikkate alınıyordu. Sosyalist devlet, toplumun önemli gereksinmelerini gidermeye hizmet eden özel üreticilerle epey uzun süre işbirliği yapabiliirdi. Örneğin, Po-

lonya'da, artık gelişmiş sosyalizm kuruluşu sorunlarını çözmeye başlamış olan bu sosyalist ülkede, köy ekonomisi üretiminde özel çiftçiler hâlâ önemlice bir rol oynamaya devam ediyorlar. Macaristan'da özel kesim kamu hizmetleri alanında belirli yerini ve önemini sürdürüyor. Ne var ki, tümüyle ulusal özellik ne olursa olsun, temel üretim araçlarının özel ellerden topluma, emekçilerin kendisine devredilmesi zorunludur.

Eğer yalnız bu önemli çizgiyi dikkate alacak olursak, toplumsal ilişkilerde köklü değişimler olmadan, sosyal devrim olmadan, sosyalizme «yavaş yavaş geçme»nin nasıl olacağını tasavvur edebilir miyiz? Tarih böyle bir şey tanımıyor.

Bilindiği üzere, birçok kapitalist ülkede, tek tek bazı kuruluşlar ve giderek tümüyle bazı sanayi kolları millileştirilmiştir. Ne var ki, bu adım hiç de toplum düzeninin ve işçilerin durumunun değişmesine yol açmadı; bunlar yine yalnız kendi işgücünü satan emekçiler olarak kaldılar. Ve işin aslında, bu adımlar, çeşitli memleketlerde ve değişik zamanlarda birbirinden ayrı anlamda ve ayrı hedeflere yönelik olsa bile, son çözümde yine devlet-tekel sermayesinin çıkarına oldu. Çoğu kez, oransal olarak geliri düşük ve zararına çalışan kuruluşların ve işkollarının millileştirildiği görüldü, yani tek tek sermayecilerden üretim araçlarını devralıp benimseyen, ya da düpedüz satınalan devlet, tüm sermayeciler sınıfının çıkarına hareket etti.

Birçok ülkede, burjuvazinin bu politikasının alternatifi olarak komünist ve işçi partileri kendi millileştirme programlarını ileri sürüyorlar; yalnız zararına çalışan kuruluş ve işkollarının değil, en önemli olanların topluma maledilmesini, aynı zamanda tekellerin egemenliğine son verilerek memleketin ana servetlerinin ve üretim araçlarının emekçiler ve geniş halk tabakaları yararına gerçekleştirilen bir toplumsal kontrol altına alınmasını öneriyorlar. Komünistler, bu isteklerin gerçekleştirilmesi için savaşım gerektiğini, bu savaşımın sürmekte olduğunu ve daha da çetinleşeceğini, zira tekellerin ne sermayelerini, ne de egemenliklerini gönüllü olarak vermediklerini ve vermiyeceklerini açıkça biliyorlar.

Komünistlerin devrimin demokratik aşamasında yapılmasını istedikleri millileştirme, henüz sosyalizm anlamına gelmeye bile, sosyalizme doğru önemli bir adım olabilir. Komünistler, toplumu devlet-tekel eliyle yönetmenin basit bir halkası olacak bir millileştirme için değil, emekçilere aynı zamanda ekonomik gelişme üzerinde ve hükümetin ekonomi politikası üzerinde etki yapma olanağı vermek üzere büyük haklar bağışlayacak olan demokratik millileştirme için savaşıyorlar. Bu tür millileştirme, sınıfsal güçler oranında temelli bir değişimle sonuçlanabilecek ve köklü sosyal dönüşümler için yeni yollar açabilecek olan demokratik ve anti-monopolist savaşımı yaygınlaştırmanın önemli halkasıdır.

Sosyalizme geçiş çok çeşitli biçimlerde gerçekleştirilmekte olsa da, onun ön koşulu yine de her zaman demokratik haklar ve demokrasi için savaşım da emekçileri aktifleştirme olmuştur. Bu da keza bir genel yasallık karakteri taşımaktadır. V. İ. Lenin şöyle der: «Ardıcıl demokrasi bir yandan sosyalizme dönüşür, bir yandan da ... sosyalizme gereksinme duyar.»⁽⁵⁾

Demokrasi için ardıcıl savaşım, üretim sosyalistçe toplumsallaştırmayı amaçlıyan savaşıma yol açar. Bu da kendi payına, yukarıda belirttiğimiz gibi, artık kendi işgücünü satar durumdan çıkarak üretimin sahibi haline gelen emekçi insanın durumunun kökten değişmesiyle sonuçlanır. Bu aynı zamanda toplumun en kesin, en demokratik dönüşümüdür. Bundan ötürü, büyük sermaye, bu süreci önlemek üzere elinden gelen çabayı göstermektedir. Şili'deki trajik olaylar, büyük sermayenin direnişinin nerelere kadar varabildiğini göstermektedir. Bunun içindir ki, toplumsal ilişkiler bakımından sosyalist devrimi gerçekleştirmek ve savunmak üzere, politik iktidar sistemi ve yapılışında da ona göre temelli değişimlerin sağlanması gereklidir.

Reel sosyalizmin deneyinin bize bu hususta öğrettiği nedir? Yeni toplumsal yapılaş biçimleri sorunu çeşitli ülkelerde kendi özel koşullarına göre değişik tarzlarda çözülmüyordu. Çünkü sosyalizme geçmeyi başarmış devletler arasında vaktiyle gerikalmış olan (Bulgaristan, Romanya) ve sanayiye ilerlemiş olan (Çekoslovakya, ADC) ülkeler vardı; buralarda parlamento gibi bir organ birbirinden ayrılmış roller oynuyordu. Ama özellikleri dikkate almak, devlet egemenliği biçimleri çok çeşitli olduğu halde, bu egemenliğin özlüğünün her yerde – K. Marks ve V. İ. Lenin'in proletarya diktatörlüğü adını verdikleri – emekçiler iktidarı olduğu gerçeğini değiştirmedir.

Böylece, kapitalizmden sosyalizme geçişin çok önemli bir yasallığına daha varmış bulunuyoruz.

İdelolojik düşmanlarımız, bilindiği üzere, proletarya diktatörlüğü kavramının sağlam bir temele dayanmadığı sanısını uyandırmaya çalışıyorlar. Bununla ilgili olarak hemen hatırlatalım ki, her devlet ve bu arada burjuva devleti, «liberalizm»inin derecesi ne olursa olsun, sözün bilimsel anlamıyla bir diktatörlüktür. V. İ. Lenin sınıflara bölünmüş toplum için bir sınıfın diktatörlüğünün gerekli olduğuna işaret eder.⁽⁶⁾ Sorun, devlet iktidarı tarafından kimin sınıf çıkarlarının dile getirildiği sorunudur. Eğer bugün Danimarka veya bir başka kapitalist memleket hükümeti, bunların ağırlığını emekçilerin sırtına sarıyor ve her suretle tekellerin çıkarlarını koruyorsa, eğer gerçekte fiyat yükselişlerini tasvip ediyor, işyer-

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 78.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 35.

lerinin azalmasına göz yumuyor, işverenleri dolaysız yardımlarla teşvik ediyor, tekellerin eylem özgürlüğüne özen gösteriyor ve emekçilerin haklarını sınırlıyorsa, bu hükümet sermayeciler sınıfının, öncelikle büyük sermayenin iradesini yerine getiriyor demektir. Eğer sosyalist ülkelerde, yeni devlet, sermayeyi ekonomik ve politik egemenlikten yoksun ederek, varlığının ilk gününden beri, işsizliği (sonrasız olarak) bertaraf etmek, emekçilerin refah düzeyini biteviye yükseltmek, onlara (sosyal yönetimde, eğitimi, öğretimde vb.) geniş haklar tanımak ve bu hakların gerçekleşmesini garantilemek için her şeyi yapıyorsa, bu devlet her şeyden önce işçi sınıfının iradesini yerine getiriyor demektir. İşin esası da «diktatörlük» adında değil, bundadır. İşçi sınıfının yönetmenlik rolünden, öncü politik rolünden söz edilebilir ve haklı olarak edilmektedir. Zira V. İ. Lenin şöyle der: «Proletarya diktatörlüğü, bu Lâtincede, bilimsel, tarihsel-felsefi deyim, basit bir dille söylenmek gerekirse, şudur: Sermaye boyunduruğunu kırma savaşında, bu sermayenin egemenliğini devirme savaşımı boyunca, zafere kazanma ve onu pekiştirme savaşımında, yeni, sosyalist toplum düzeninin kurulmasında bütün emekçiler yığınını ve sömürülenleri yalnız belirli bir sınıf, yani şehir işçileri, genellikle fabrika işçileri, sanayi işçileri sınıfı yönetebilecek durumdadır...» (7)

Reformistlerin çoğu kez proletarya diktatörlüğü ile demokratik seçimleri, proletarya diktatörlüğü ile sol güçler geniş cephesini karşı karşıya koydukları görülür. Giderek, bunlar, sosyalizme götüren, ilkesel bakımdan ayrımlı «Leninci» ve «demokratik» yoldan söz ederler. Bunlar ya yanıltıcıdır, ya da herkesçe bilinen yozlaştırma çabalarıdır. Belirli koşullarda ve her şeyden önce geniş halk yığınlarının politik desteğiyle emekçiler egemenliğine götüren yol demokratik seçimlerle açılabilir. Kaldı ki, sosyalist topluluk ülkelerinde devrimden sonra ve artık yıllardan beri, reel sosyalizm koşullarında, bu egemenlik halkların iradesinin tam da bu biçimde belirmesi temeline dayanıyor. Bu egemenlik yığınların devrimci eyleminin sonucu olabilir. Peki ama, niçin çoğu kez şu veya bu bakımdan ayrımcı burjuva kanunlarınca belirlenmiş kurallara göre yapılan oylamalar «demokratik» olur da, yığınların devrim hareketinin gelişmesi boyunca yasal seçimli Sovyetler kongresi tarafından yapılan egemenlik yönetim organları seçimleri, bunların Rusyada olduğu gibi bir avuç sermayeci ve pomeşçiğe karşı eylemleri «demokrasiye aykırı» olur? Özcesi, Leninci yolla demokratik yolun birbirine karşı konulması düpedüz saçmadır.

Emekçilerin iktidarı, kapitalizme hizmet için yaratılmış olan devletin yerine, emekçilere hizmet edecek yeni devleti getirmelidir. Bu iktidarın derin ve demokratik karakteri bunda da kendini gösterir. Halkın demokratik istek ve emelleri, eski toplumun devlet cihazı tarafından defalarca önlenmiş veya boğulmuştur. Emekçiler, elbette ki, demokratik bir aktiflik gös-

(7) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 14.

tererek, örneğin devlet seçim organlarında, bunları toplumda demokratik ve sosyalist dönüşümleri gerçekleştirmeye doğru yönleltmek üzere etki olanağı kazanabilirler ve kazanmalıdırlar. Üstelik, devletin, böyle bir gelişme halinde, toplumun işçi sınıfı tarafından yönetilmesine elverişli bir araca çevrilebilecek şu veya bu kurumları vardır. Ama bütünsel bir sistem olarak eski devlet yeni topluma hizmet edemez. Çağdaş deneyin de gösterdiği üzere, gerici elemanlar, tam tersine, devleti halka karşı kullanmak istemektedirler. Bundan ötürü, devlet sorununda hiç bir dolaysız devamlılık asla sözkonusu olamaz.

Komünistler sosyalist dönüşümlerin barış yoluyla gelişmesini tercih ediyorlar. Ve bunun içindir ki, devrim için bilinçle ve amaca yönelik çabalarla en iyi koşulları yaratmayı ve bunu milyonlarca emekçinin örgütlenmesiyle uyumlaştırmayı gerekli sayıyorlar. Kapitalizmden sosyalizme geçişin önemli bir yasallığı da bunda, devrimci hareketin ana gücü (işçi sınıfı) ile, büyük sermayenin egemenliğinden kurtulmakta yararı olan bütün emekçiler arasında geniş bir bağlaşmanın gerçekleştirilmesinde ifadesini buluyor. Danimarka komünistleri buna büyük bir teorik ve pratik önem veriyorlar.

Hayatta ne görüyoruz? Reel politik ve ekonomik iktidar, örneğin Danimarka'da A. P. Möller'in «Burmeister og Wein», «Danfoss», «F. L. Smith» vb. gibi sayıca küçük, fakat kendileri büyük tekellerin elinde ne kadar yoğunlaşıyorsa, anti-monopolist güçlerin cephesi o kadar geniş ve bunların geniş bir bağlaşma kurma objektif koşulları o kadar daha ciddi ve elverişli oluyor. Bununla beraber, çağdaş koşullarda savaşımın bir özelliği olarak, anti-monopolist sınıfsal güçlerin ayrımları, çoğu kez, ciddi bir başarı için işbirliği yapmaları kesinlikle gerekli olan birkaç partinin varlığında kendini gösteriyor. İşte bunun içindir ki, Danimarka Komünist Partisi, memleketin bütün demokratik güçlerine (sosyal-demokratlara ve halkçı sosyalistlere, sol sosyalistlere ve sendikaların partisiz faal üyelerine) şu çağrıda bulundu: «Aramızda görüş ve ideolojik anlayış ayrımları var. Bunlar ciddi ayrımlardır. Gelin, bunları beraberce görüşelim ve birbirimize görüşlerimizi açıklayalım. Ama bunun yanı sıra bizleri nelerin birleştirdiğini, hangi somut sorunların çözümünde işbirliği yapılabileceğini belirtelim. Ve önerilerimizi ileri sürelim. ⁽⁸⁾ Bu çağrı, Danimarka Komünist Partisi XXIV. Kongresi tarafından kabul edilen ve «toplumun çehresini değiştirecek gücü oluşturma»ya yönelik olan anti-monopolist savaşım programından güç alıyordu.

Komünistlerin güttüğü sınıfsal bağlaşmalar politikasının, demokrasinin diğer temsilcileriyle işbirliği yapma isteklerinin, burjuva partilerinin sadece en yakın başarıya ulaşmayı gözetken ve ulaştıktan sonra da düne

⁽⁸⁾ «Veje for venstrekroefternetil demokrati og socialisme 1969», s. 2.

kadarki bağlaşığı derhal unutturan geleneksel manevra taktiğıyle hiç bir ilişığı yoktur. Bizim eylemlerimizi, derin bir içtenlik ve savaşımın en iyi öğretmeni olduğı kanısı, savaşımın edinilen deneyimin yanı sıra insanların bir de toplumsal gelişme kanunlarını daha köklü olarak, bilimsel sosyalizmin anladığı gibi açıklama gereksinmesi duydukları inancı belirliyor. Biz teorimizin doğruluğına derin bir inanç besliyor, bugünkü bağlaşıklarımızı yarınki çalışma arkadaşlarımıza çevirme niyetimizi gizlemiyoruz.

Sol güçlerin birliğini savunan komünistlerin girişimini, bazan, diğer partiler arasında bir çeşit «önderlik» savı olarak göstermeye kalkışanlar oluyor; giderek, «bakın, Marksist öğretinin kendisinde, partinin öncü, yönetici rolünden söz ediliyor» demeye getiriyorlar. Evet, söz ediliyor. Ama ne bakımdan, kime öncülük ve yönetmenlik rolü? ... Komünistleri suçlamaya kalkışırken, partinin, hiç de diğer partiler bakımından değil, ancak yığınlar bakımından, her şeyden önce işçi sınıfı bakımından önderlik ve örgütlenme rolünün söz konusu olduğı gerçeğini unutuyor veya bile bile değiştiriyorlar. Bu artık çağdaş Marksist literatürde ve keza bu dergide ⁽⁹⁾ belirtilmiş bulunuyor.

Komünist partisi işçi sınıfının öncü kolu, öncüsüdür. Ve Marksizm-Leninizm, işte bu anlamda, kapitalizmden sosyalizme geçişin en önemli yasallığı olarak partinin yönetmenlik rolünden söz eder. Lenin'in yeni tip ten partiye ilişkin öğretisi, bu öğretiyi varlıklarında simgeleştiren ve pratik savaşım içinde geliştiren SBKP'nin ve diğer kardeş partilerin deneyi, halkı ancak Marksist-Leninist partinin sosyalizme ulaştırabileceğini gösteriyor. Görüldüğü gibi, sosyalizmi amaç edindiğini söyleyen sosyal-demokrat partilerden hiç biri gerçekte buna ulaşabilmiş değildir. Sosyal-demokratların saflarında Leninciler ile karşıtları arasında yüz yılımızın başında alıp yürüyen tartışma, tarih tarafından Lenincilerin yararına kesinlikle sonuçlandırılmış bulunuyor.

Bazan, sosyalizm koşullarında bir politik partiler sisteminin varlığını gerekli gören, gerek iktidarda, gerekse muhalefetteki politik örgüt ve grupların eylem özgürlüğüne sahip olmalarını isteyen sesler duyuluyor. Burada önce somut olarak neyin söz konusu olduğı sorunu akla geliyor. Eğer sorun sadece birkaç partinin var olması sorunuysa, artık belirttiğimiz gibi, sosyalist ülkeler için bu bir yenilik değildir. Eğer muhalefetten mak-sat, sosyalizm çerçevesinde ekonomik ve sosyal gelişme somut problemleri üzerinde çeşitli görüşlerin karşılaşmasıysa, bu da yenilik değildir. Bilindiğı gibi, Ekim Devrimi'nden sonra, Bolşevikler, Sovyetlerin II Rusya Genel Kongresi'nde temsil edilen diğer partilerle blok kurmak istiyorlardı. Yine gayet iyi bilindiğı üzere, memleketin yönetim organlarında bile, sol es-er'lerden, enternasyonalist-menşeviklerden ve daha az önemli birçok

⁽⁹⁾ «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, sayı 8, 1975.

politik akımların temsilcilerinden oluşan bir muhalefet vardı. Bu muhalefet, devrim iktidarına karşı açıktan açığa savaş açtığı zamana kadar varlığını sürdürdü. Ve işte, eğer tarihin tekerleğini geri çevirmek isteyen, sosyalist düzenin kendisine karşı çıkan, işçi sınıfının ve bütün emekçileri kazanımlardan, üretimin ve toplumun efendisi olma durumundan yoksun etmeyi hedef edinen bir muhalefetin varlığı sözkonusuysa, biz böyle bir muhalefetin, böyle bir «çoğunluk»un gerekli olduğu fikrini kabul edemeyiz. Kaldı ki, asıl sorun, buna, böyle bir muhalefetin varlığına bizzat emekçi yığınlarının razı olup olmayacakları sorunudur. Bu durumu dikkate almıyan düşüncelerin sübjektivizm kokusu taşıdığı söz götürmez.

«Çoğulcu demokrasi» isteği, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) tarafından, kendisine kredi açma koşulu olarak, Portekiz'e dayatılmıştı. Hükümetinde de birçok partinin bulunduğu bir memlekete «çoğulculuk» isteğini dayatmanın ne demek olduğu Danimarkalı bir bakana sorulduğu zaman, bu bakan, AET'nin bu öneriyle ancak «tanıyabileceği bir demokrasi» istediği cevabını verdi. Yani «çoğulculuk» isteğinin ardında, Ortak Pazar'da egemen durumdaki tekellerin sınıfsal çıkarları gizleniyordu. İşte «çoğulculuk» (plüralizm) bayrağı altında, reel sosyalizme karşı nefret duyguları aşılama denemesinin içyüzü budur. Böyle bir «çoğulculuk» ancak sosyalizmin aktif düşmanlarının isteğidir.

Bütün yasallıklar (ekonomik, politik ve sosyal yasallıklar) sistemi elbette bir tek yazı kapsamına sığmaz. Okuyucu, bunların enine boyuna çözümlemesini kardeş partilerin belgelerinde, komünist hareketinin toplu dokümanlarında bulabilir.

Deney şunu gösteriyor: En önemli yasallıkları tanımak, pratikte bunlara dayanmak elbette başarıya ulaştırıyor. Tersine, en önemli yasallıklar küçümsendiği veya en azından hafife alınmak istendiği zaman, gelişme yavaşlıyor, gecikiyor ve en kötü hallerde bir bunalım dönemine giriyor. Şu veya bu yasallığın itelenmesi temelde ne anlama geliyor? Örneğin, üretim araçlarını topluma maletmenin uygulamada bir kenara itilmesi ne demektir? Fabrikaların kapitalistlere, tekellere bırakılması veya giderek artık millileştirilmiş bulunan kuruluşların kendilerine geri verilmesi hangi kapiya çıkar? Hemen hatırlatalım ki, Ekim Devrimi'nden sonra bazı Rus Menşeviklerinin istediği buydu; sonra 1956'da Macar karşı-devrimcileri de bunu öneriyorlardı. Nihayet, devrimci halkın işçilerinin iktidarını reddetmek ne demektir? Besbelli ki, bunun bir tek anlamı vardır: Büyük burjuvazinin, tekellerin egemenliğini tanımak. Tek sözle, bu «itelemeler»in bir tanesi bile, ortada sosyalizm diye bir şey kalmamasına yeterlidir.

Komünist ve işçi partilerinin danışma toplantısı belgelerinde, sosyalist ülkelerde yeni hayatın objektif yasallıklar titizlikle gözetilerek kurulduğu ve başarıyı bunun sağladığı belirtiliyordu. Yüzyılımda hiç bir burjuva devleti, gerikalmış Rusyanın bir dünya sosyalist devleti haline gelişine

benzer dinamik ve dayanıklı bir kalkınma gösterebilmiş değildir. Azgelişmiş kapitalist ülkelerin bir tanesi bile, ekonomik bakımdan çok gelişkin olanların düzeyine çıkamamıştır. Tersine, gelişkin ve gerikalmiş ülkeler arasındaki ayrımlar büyümektedir. Gerikalmiş ve gelişme halindeki ülkelerde 1960–1971 yıllarında insan başına ortalama gelir artışı hızı % 3,1 kadarken, gelişmiş ülkelerde aynı dönemde aynı hızın % 3,6'yı bulduğu görüldü. İspanya veya Yunanistan, bundan elli yıl önce olduğu gibi, gelişme düzeyi bakımından Avrupada sonuncu yerleri aldıkları halde, sosyalist dünyada bambaşka bir tabloya tanık oluyoruz. Polonya, Bulgaristan, Macaristan artık sanayi bakımından gerikalımlıktan kurtularak gelişmiş devletler haline gelmiş bulunuyorlar.

Kardeş partilerin aynı belgelerinde, sosyalizm kuruluşunda temel yasallıkları küçümsemenin yol açtığı zararları sözkonusu eden satırlar da bulunuyor. Bu cümleden olarak, Macaristan Sosyalist İşçi Partisinin 1956 karşıdevrim kargaşasının nedenlerini analize eden belgelerinde, önceki yöneticilerin, sosyalizmi kurma genel yasallıkları ile ulusal özellikler arasındaki diyalektik ilişkiyi yanlış anladıkları, «memleketimiz koşullarında sosyalizm kuruluşunun uluslararası önemi olan temel yasallıklarını doğru dürüst uygulamaktan ... âciz göründükleri» ⁽¹⁰⁾ kaydediliyor. Bir başka örnek de şudur: Çekoslovakya'da bilinen olayların ele alınıp görüşüldüğü ÇKP MK genel kurul toplantısında (29–30 Mayıs 1969), «partide yepyeni bir sosyalizm modeli' şiarı altında hareketle, parti kuruluşu temel prensiplerini, partinin toplumdaki yönetici durumunu, enternasyonal karakter ve ödevlerini reddeden çeşitli oportünist akımların gitgide güçlendiği» ⁽¹¹⁾ belirtildi. Yugoslavya komünistleri, Yugoslavya Komünistler Birliği X. Kongresinden önce yayımlanan belgede ve kongre çalışmalarında, «Komünistler Birliği'nin öncülük rolünü tartışma» ⁽¹²⁾ eğilimlerinin partiye ve topluma ne büyük bir zarar verdiğine işaret ettiler. Ve şunu önemle belirttiler: «Sosyalist üretim ilişkileri, ancak toplumun örgütlü sosyalist güçleri ile Yugoslavya Komünistler Birliği'nin oynadığı yönetmenlik rolünün işçi sınıfının birleşik ideolojik-politik ve eylemsel örgütü olarak bilinçli bir çalışma göstermeleriyle geliştirilebilir.» ⁽¹³⁾

Fakat biz yine Danimarka'ya dönelim. DKP XXIV. Kongresinin kararında şöyle deniliyor: «Sosyalizme geçiş, çeşitli memleketlerde değişik biçimler alabilir ve değişik zamanlarda gerçekleştirilebilir. Ne var ki bu geçiş daima Marksist-Leninist teorice keşfedilmiş olan genel yasallıklara bağlı olarak oluşur.» Partimiz politikasını işte bu temel üzerinde kuruyor. 1975

⁽¹⁰⁾ MSİP'nin VII. Kongresi, Moskova, 1960, s. 19.

⁽¹¹⁾ «ÇKP MK Enformasyon Bülteni», no 3, Prag 1969, s. 9.

⁽¹²⁾ YKB Onuncu Kongresi. «Sosyalist düşünce ve pratik». No 6–7, Haziiran-Temmuz, s. 73.

⁽¹³⁾ YKB Onuncu Kongresi görüş ve kararlarına hazırlık plâtformu. «Sosyalist düşünce ve pratik». No 41, Haziran 1973, s. 45.

Ekiminde yapılan Parti Ulusal Konferansı'nda, parti program tasarısının kamuoyu tarafından görüşülmesinin sağlanması kararlaştırıldı. Danimarka'da artık, kendi sisteminin yarattığı bunalımın ağırlığını halkın sırtına sarmaya çalışan büyük sermayeye karşı işçi sınıfını taarruza geçirmeyi amaçlayan bir program sözkonusudur. Büyük sermayenin bu tutumu, memleketimizde anti-monopolist bir bağlaşma gerekliliğini artık ertelenmeye gelmez bir sorun haline getiriyor.

Büyük sermaye, ancak işçi sınıfı bir başka sosyal düzen için aktif savaşında emekçileri kendi etrafında birleştirebildiği zaman gerilemek zorunda bırakılabilir. Bu savaşım, her şeyden önce, anti-monopolist, demokratik ilişkiler yaratılabilmek üzere, büyük sermayeye karşı bir demokratik politikanın gerçekleştirilmesine dayanmalıdır. Bu da emekçiler için, yürüttükleri savaşımın geleceği için daha elverişli koşulların yaratılması demek olacaktır.

Danimarkada savaşımın son ereği, artık belirtmiş olduğumuz gibi, yalnız sosyalizm olabilir. Özellikle, sosyalist ülkelerin başarılı gelişmesinin kapitalizmin bunalımından gitgide daha belirgin çizgilerle ayrımlandığı bu yıllarda, sosyalist fikirler günden güne daha çok kimsenin kafasını ve kolbini kazanıyor. Onların önünde yeni savaşım yol ve olanakları açılıyor. Ne var ki, bu savaşım, ancak ilk kez reel sosyalizm tarafından uygulanmış olan, uluslararası işçi sınıfının barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda geniş kapsamlı ve aktif savaşımı boyunca günden güne daha da zenginleşip gelişen temel yasallıklara dayanıldığı takdirde başarıyla yürütülebilir.

Gericiliğin «sol» kolu

Alvaro Mosquera

Kolumbiya Komünist Partisi

MK üyesi

Kolumbiya'da, devrimci sürecin «Çin modeli»ni, Marksizmin karikatürü olan Maoizm pratiğini ve görüşlerini göklere çıkarıncasına öven çeşitli gruplar kök salmaya çalışıyorlar. Kolumbiya Maoistlerinin faciası, bu grupların, ervensel bir uygulamaya elverişsiz olmak ve memleketteki gerçek durumla çelişmekle kalmayıp, devrimci politik pratiği de yolundan saptırıcı nitelikte bir ideolojiye bağlanmalarında toplanıyor. Bunlar, memleket içinde sosyal kökleri olsa da, Maoist demagojiye yatkın küçük burjuva tabakalarına açılırsalar da, gerçekte yapay bir madde ve ürün olarak, dışarıdan teşvik gören örgütler olarak kalmaya hükümlüdürler.

Maoizmin Kolumbiya'ya sızmasına elveren tarihsel koşulları anlıyabilmek için, şu durumu da gözönünde bulundurmamız gerekiyor: Çin yöneticilerinin dünya komünist hareketinden kopmaları, Kolumbiya'da Küba devriminin etkisi altında kalmış belirli politik grupların daha temelli davranışlara geçmeleri sırasına rastladı. Daha sonra, ileride göreceğimiz gibi, bunların bazıları karmaşık bir evrim süreci içinde Maoist görüşlerden yana geçtiler. Maoçu «üstün devrimci» sloganlar, henüz olgunlaşmamış ve devrimi basit ve tekyanlı bir şey olarak benimsiyen grupların hoşuna gitti.

Kolumbiya'da Maoist grupların karakteristik çizgisi, ideolojik-politik görüş ve tutumlarında karışıklık ve istikrarsızlık, strateji ve taktik sorunlarında bocalama, karşılıklı rekabet, daimi grupçuluk, ayrılma ve sapmalar. Aralarında çatışan, birbirini yiyen zümrelerin ve Maoizme yatkın küçük grupların bolluğu, Kolumbiya ortamındaki Maoizmin bunalımının açık bir kanıtıdır. Bu böyle olsa da, karşılıklı çatışmalara karşın, Maoist grupların ayırtedici bir ortak çizgileri vardır. Bu çizgi, kinci bir anti-sovyetizm, Kolumbiya Komünist Partisine sistemli hücumlar, sınıfsal sendikaları ve birleşik, demokratik politik örgütleri sarsıp parçalama çabalarıdır. Bu eylem, «aşırı sol» palavralarla ne kadar haklı göstermeye çalışılırsa çalışınsınlar, onları objektif olarak gericiler kampına sürüklüyor.

Kolumbiya'da ortaya çıkan Maoist gruplardan birincisi «Marksist-Leninst Komünist Partisi» adını takındı. Bu 1960'ların başında Kolumbiya Komünist Partisinden ve Komünist Gençlik Birliğinden kopmuş bir grup olarak oluştu. Bu grup, ideolojik ve politik bakımdan olgunluğa ermiş, gizli eylemin sınamalarından geçmiş ve çeşitli sınıf savaşımı biçimleri uy-

gulamada deneyim edinmiş olan Kolumbiya komünistlerinin örgütsel birliğini ciddi denilebilecek kadar sarsamadı.

Başlangıçta bu «parti»nin görüşlerinde şematizm ve basitleştirme ağır basıyordu. Kendi kendine yetişen, çantadan çıkma Maoistlerin çoğu gibi, bu grup da, koşullar ne olursa olsun seçimlere katılmayı reddeden Bakunin dogmasını benimsedi, taktiğini bu temel üzerinde kurdu ve kırsal bölgelerle şehirlerde silahlı savaşım ajitasyonuna girişti. Orta tabakaların ve köylülerin desteğini kazanmak amacıyla, yığınların ekonomik isteklerini savunan bazı şiarlar da ileri sürdü.

Bu «parti», söze gelince proletaryanın eylembirliğinin yandaşı olduğunu duyurmakla beraber, büsbütün sektör görüş mevzilerinde kalıyor ve birlik kavramını pratikte Maoçuların diğer sol gruplarla bağlaşmasına indiriyor. Kolumbiya Maoistleri, sendikal hareketteki parçalanmadan ötürü «iki süper devlet»i suçlu çıkarıyor, Kolumbiya komünistlerini ve politik bağlaşıklarını da «emperyalizmin yedeği» olarak gösteriyorlar. Bir yandan da Kolumbiya Komünist Partisinin etkili olduğu örgütlere sızmaya can atıyorlar.

Bu Maoist örgüte parti aleyhtarı çeşitli elemanlar giriyorlar. Örgüt bunları Kolumbiya Komünist Partisine karşı savaşımın prensipten yoksun plâtfomu üzerinde toplayıp birleştirmeye çalışıyor. Beklendiği gibi, geçenlerde bu örgütten iki grup (biri «aşırı sol», öteki sağcı) koptu. Sağcı bilinen grup da «aşırı sol»un çizgilerini taşıyor. Son zamanlarda da bu «parti»de, biri «Marksist-Leninist Birlik», öteki de «proletarya hatlı Marksist-Leninist Komünist Partisi olmak üzere iki yeni grup daha belirdi.

«Marksist-Leninist Birlik» denilen grubun plâtfomunda agrarizm ideolojisi savunuluyor. Bu plâtfom memlekette köy ekonomisinin gerikalmışlığını mutlak sayıyor ve kapitalizmin Kolumbiya'da egemen sistem olduğunu kabul etmiyor. Bu «birlik»in anarşik özlüğü, devrimi köylü savaşıyla bir tutmasında kendini gösteriyor. Öte yandan da, çelişik bir durum olarak, politik savaşım ve günlük isteklerin yandaşı olduğu ve üniversite gençliği hareketi önünde de bazı şiarlar ileri sürüldüğü görülüyor. «Proletarya hattı» grubu herhalde reformist Ulusal Halk Birliği'nin ardından gidiyor, Kolumbiya Emekçi Sendikaları Konfederasyonunun (KESK), sınıfsal sendika merkezinin birliği siyaset hattına karşı çıkıyor.

Maoist «Pueblo» («halk»), «Siete» («yedi») ve «Jornada Camilista» («Kamilo yolu») örgütleri her şeyden önce köylülere yöneliyorlar. Bu örgütlerin yöneticileri de, diğer Maoçular gibi, Kolumbiya'da proletarya partisi olmadığını düşünüyor, fakat diğerlerinden ayrılmı olarak, eylemlerine temel olmak üzere böyle bir parti kurmayı sorun edinmiyorlar. Bunlar, seçimlere katılmayı kabul etmeyen «Ulusal Birlik Cephesi»ne giriyorlar. Ve anti-sovyetizm, anti-komünizm mevzilerinden hareketle, barış içinde yan-

yana yaşama politikasına şiddetle hücum ediyor, devrimci zorkullanımı dile dolayıp abuk sabuk lâflar ediyor, kendileri de legal koşullarda çalışmakta oldukları halde, legal eylem olanaklarının tükendiğinden dem vuruyorlar.

Reformist Ulusal Halk Birliği'nin bazı üyeleri Maoizmin etkisine kapılmış bulunuyorlar. Bu birlikten yeni türeyen Maocular, Edgar Poes'in destanındaki karga gibi, Pekin'in «iki süper devletin hegemonyası» diye dilinden düşürmediği nakaratı yorulmak bilmeksizin tekrarlayıp duruyorlar. Reel sosyalizme karşı hücumlardan geri durmayan bu türediler, partimizin tuttuğu bilimsel sosyalizmin karşıtı olarak «Kolumbiya modeli» sosyalizmi savunan Ulusal Halk Birliği sağcı yöneticilerinin ekmeğine sağ sürüyorlar.

Yukarıda andığımız Maocu gruplardan başka, politik ve örgütsel plâformları daha belirsiz diğer gruplar da vardır. Bunlarda lâf ebeliği aşırılığı mekanik reformizmle uyumlaşıyor. Bu gruplar, küçük burjuva tabakalarının ikilik ve ikircimlerini yansıtır, geniş yığınlar arasında her biçimde devrimci çalışma yeteneği yoksunluklarını aşırı devrimci palavralar savurmak, küçük ve önemsiz istekler ileri sürmekle örtbas etmeye çalışıyorlar. Bu oportünistler «sabırsız devrimciler»in düş kırıklıklarını Kolumbiya Maoizminin yaşamsal eylem prensipi olan ve olmaya devam eden partizanlık akağına yöneltiyorlar.

«Bağımsız Devrimci İşçi Hareketi» (BDİH) dedikleri grubu daha ayrıntılı olarak incelemeye değer. Bu Maoist grup, daha önceleri varolan «İşçi, üniversiteli ve köylü hareketi»yle birlikte ortaya çıkmış bulunuyor. «İşçi, üniversiteli ve köylü hareketi», küçük burjuvazinin demokratik düşünceli tabakalarından gelme, memlekette bunalımın sertleşmesiyle, bu örgüt üyelerinin yapay olarak Kolumbiya'ya aktarmak istedikleri Küba devriminin etkisiyle daha sağlam mevzilere geçmiş olan üniversite öğrencilerinin örgütüydü. Bu örgüt, daha sonra Komünist Partisinden kopan döneğin etkisi altına düştü; aşırı ve serüvenci amaçlar güden, «partizan ocağı teorisi»ni yaymaya çalışan bir grup haline geldi. Bu grup, yığınların isteklerini yerine getirme savaşımına ve her türlü legal eyleme karşılık, köylü partizan (gerillâ) savaşını öngörüyordu. Küçük burjuva aydınlarının yararını gözeterek işçi sınıfının yönetmenlik rolünü inkâr ediyor, Kolumbiya Komünist Partisinin varlığını görmezlikten gelerek her fırsatta bir gerçek Marksist-Leninist partinin kurulmasından dem vuruyordu. Taktiği özetle şuydu: «Bütün silâhlı kişileri kendi yönetmenliği altında birleştirmek; »her eğilimli» partizan (gerillâ) hareketine yönelmek.» (1) Bu gibi görüş ve tutumlar bu örgütü ağır yenilgilere uğrattı. Kurucusu olan üniversite öğrencisi Antonio Larrota eylemleri resmi görevlilerce teşvik edilen sözde partizanların korkak eşkiyalığına kurban gitti.

(1) Gilberto Vieira. Organecemos la revolucion Colombiana! Informe Politico al IX. Congreso del PCC, pag. 87, Bogota, 1961.

«İşçi, üniversiteli ve köylü hareketi»nin kendi içinde uzun çatışma ve didişmelerden sonra, bu örgütten yukarıda sözünü ettiğimiz «Bağımsız Devrimci İşçi Hareketi» grubu koptu. Varlığının bütün aşaması boyunca, bu örgütün eylemi iki temele, yani anti-sovyetizm ve anti-komünizm temellerine dayanıyordu. Deney Maocuların emperyalizmi ve oligarşiyi değil, proletaryanın partisini ve uluslararası komünist hareketini başdüşman bellediklerini gösterdi.

Sınıfsal sendika örgütleri Maocuların eylemlerine kurban gitti. Bu örgütlerin çoğu dağıtıldı, bazıları patron ajanlarının etkisi altında kaldı ve en azından felce uğradılar. Bu Maocu gurubun bölücü eylemi, örneğin üniversite öğrencileri zümresi gibi sızabildiği diğer tabakaların çıkarlarına da zararlar verdi.

«Bağımsız Devrimci İşçi Hareketi»nin Kolumbiya komünistlerine karşı hücumlarının bir öbeği de, çeşitli savaşım biçimlerinin bağdaştırılması taktiği oldu. Komünistler, seçimleri de, diğer savaşım biçimleri gibi, memlekette egemen olan sisteme karşı halkı seferber etme aracı olarak kullanmak istiyorlardı. Leninci geleneklere dayanan bu taktik, seçimlere katılıma karşı gelenler tarafından, devrimci zorkullanımdan vazgeçme olarak, güya «sosyalizmden yüz çevirmiş sağcı oportünist yöneticiler»ce ya-yılmak istenen barışçı yoldan devrime ilişkin «revizyonist hayaller» in tepe noktası olarak gösteriliyordu. ⁽²⁾

Fakat daha 1972 yılında BDİH tam 180 derece bir dönüşle, onsızın, reformistlerle bir blok halinde seçimlere girmeye karar verdi. Tutumundaki bu kesin değişimi haklı göstermek için ileri sürdüğü ilginç kanıt da şöyleydi: «Eğer biz bu problemi anlamayıp da, seçimlere katılmadan geri durmanın doğru bir genel siyaset hattı olduğu tezinde dirensedydik, bu sadece Marksizmi bilmediğimiz anlamına gelirdi ...» ⁽³⁾

BDİH, seçimlere katılma yoluna gittikten sonra, öteki aşırı uca kaydı. Öyle ki, seçimleri mutlaklaştırmaya kalkıştı. Çünkü, bunları, «öteki kurumların (parlamento vb. — A. M.) ortadan kaldırılmasına ve yerlerine, işçilerin, köylülerin ve halkın gerçek demokratik temsil kurumlarının, tüm devlet iktidarının yoğunlaşacağı kurumların getirilmesine yol açacak koşulların yaratılması için» gerekli sayıyordu. ⁽⁴⁾ Böylece aşırı sollar sağcı mevizilere geçtiler. Giderek, BDİH yandaşlarından bazıları bu kararı ve bu aşırı uca sürüklenmeyi yerdiler.

BDİH memlekette bir «kültür devrimi»nin gelişmekte olduğunu savlıyor. «Kültür devrimin»den anladıkları şey, üniversite gençliğinin her zaman

⁽²⁾ F. Mosquera, «MOIR», en el libro Colombia: Tres Tias a la Revolucion, pag. 143. Bogota, 1973.

⁽³⁾ Yine orada, s. 122.

⁽⁴⁾ Yine orada, s. 114.

uğrunda savaşım yürütegeldiği burjuva-demokratik reformlardır. Bu örgüt «Mao'nun fikirlerini»ni Kolumbiya ortamına gelişigüzel aktararak, bir sınıf sıfatıyla ulusal burjuvazinin devrimciliğini göklere çıkarıyor, onu proletarya ile yanyana koyuyor ve kapitalist gelişmeyi devrimin birinci aşamasında, yani köylüleri «başlıca güç» saydıkları aşamada program ödevi olarak ileri sürüyor. (5)

BDİH'nin seçimlere katılmayı reddetmekten vazgeçmesi, partimizle ideolojik ayrılıklarına karşın, bu grubun önünde, komünistler ve diğer demokratik akımlarla bir geniş cephe çerçevesinde işbirliği yolunu açıyordu. Şunu da belirtelim ki, bu dönem içinde sözü geçen grup, hiç değilse bir süre için, Kolumbiya Komünist Partisine yöneltelediği açık hücum ve iftiraları kesti, giderek sendikal ve politik düzeyde birleşme sorunlarının çözümünde işbirliğine yöneldi. 1973 yılında Ulusal Muhalefet Birliği'ne (UMB) girdi (komünistler burada sayıca en büyük örgüttüler). 1974 seçimlerinde bu kolasiyon anti-emperyalist ve anti-oligarşik programı savunuyordu; yaklaşık olarak 200 bin oy aldı ve parlâmentoya UMB'den 7 milletvekilinin girmesini sağladı.

Ne var ki, Kolumbiya Emekçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kongresinden sonra (Mart 1975), BDİH'nin eski illetleri ve hegemonist iştahı yeniden tepreşti. Güçler oranını sübjektif açıdan değerlendirerek ve bunu çıkış noktası yaparak, bu savaşkan sendika merkezinin yöneticilerine karşı hücumlara geçti. Grup, kongreyi sabote etmeye kalktı; büyük sayıdaki delegelerine kongreden çekilme direktifi verdi; hükümet ve burjuva basınıyla yarışarcasına KESK'na ve ulusal forumuna karşı kıyıcı saldırılara geçti ve bunları uluslararası komünizmin yardımıyla rejimi devirme hazırlığına girmekle suçlamaktan bile geri durmadı. BDİH şimdi kendi etkisi altındaki sendika örgütlerini KESK'dan ayırmaya çalışıyor. Bir yandan Kolumbiya Komünist Partisine karşı kuduzca bir kampanya yürütüyor ve bununla oligarşik basından aferinler kazanıyor. Tekelci burjuvazinin günlük gazeteleri «El tiempo», «El espectador» ve «El siglo» BDİH'nin fikirlerinin resmi tellalları olmuş bulunuyorlar.

BDİH'nin KESK ve aynı zamanda işçilerle halk yığınlarının birliği konusundaki en büyük suçlarından biri, Kolumbiya Öğretmenler Federasyonu'nu belirli bir süre için KESK'dan koparabilmiş olmalıdır. BDİH yöneticileri bu yolda «aşırı sollar»la, diğer Maoist ve Troçkist gruplarla birleşti ve bu arada aşırı sağcı «Opus Dei» örgütünün ve faşizme yandaş «Gelecek, Aile ve Mülkiyet» örgütünün yardımından yararlanmaktan da geri durmadı. Ne var ki, bu likidatörlük kampanyası bütün memlekette sendika taban örgütleri ve giderek bu politik birliğin bazı yöneticileri tarafından bile büyük bir direnişle karşılanıyor. Söz konusu yöneticilerden biri

(5) F. Mosquera. «MOIR», en el libro Colombia: Tres Vias a la Revolución, pag. 114, Bogota, 1973.

olan Oktavio Valverde BDIH'den çekildi ve bu grubun bölücü eylemini «işçi sınıfına karşı en ağır suç» ve «gericiliğe en büyük hizmet» olarak nitelendirdi.

BDIH'nin likidatörlük kampanyası aynı zamanda Ulusal Muhalefet Birliği'ne ve Kolumbiya Komünist Partisine karşı yöneltilmiş bulunuyor. UMB şimdi daha çok BDIH'nin sekterliğinin sebep olduğu bir bunalım geçiriyor. Bazıları bu birliğin sallantılı durumunun suçunu komünistlere yüklemeye kalkıyor, bu muhalefet birliğini ve komünistleri hükümetin yandaşı sayacak kadar da ileri gidiyorlar. Ve ne hazindir ki, bu iftiralar, Komünist Partisinin dört üyesinin hükümetçe öldürüldüğü bir zamanda ortaya atılıyor.

BDIH'nin verdiği zararlar bununla da kalmıyor. Egemen sınıflar onun sekterliğinden ve anti-komünizminden üniversite gençliği hareketi alanında da yararlanıyorlar. Ulusal Üniversitede'deki olaylarla ilgili olarak, sağcı çevrelerin temsilcisi ve eski cumhurbaşkanı Misael Pastrana'nın şu demeci dikkate değer: «Bizim yüksek kültür merkezimiz, bugün, Maoizmin propaganda ettiği hümanist Marksizm ile yayılıcı Sovyet komünizmi arasında, artık uluslararası ölçüler alan bir tartışma alanı haline gelmiş bulunuyor.»⁽⁶⁾ Evet, gericiliğin böyle bir temsilcisinin, reel sosyalizme karşı iftiralarda Maocularla birleşmesinde ve Maoist ideolojiyi tozpembe göstermeye çalışmasında şaşılacak bir şey yoktur. M. Pastrana, Çin'i ziyaretinde Maoculardan aldığı dersi iyi öğrenmiştir ve iyi uygulama çabasıdadır. Netekim, Pekin'den dönüşünden sonra basına bir demeç vermiş, Maoizmin «büyük dâvaları'na» ve «başbuğ önder»in görüşlerine sempati ve hayranlığını gizlememiştir.⁽⁷⁾

Büyük burjuvazi Pekin ve Kolumbiya Maocularının hizmetlerini takdir ediyor. Kolumbiya gerici günlük gazetesi «La republica», başyazısını sık sık bu konuya hasrederek, sosyalist ülkeler topluluğuna Maocular açısından hücum ediyor ve Pekin'in bölücü eylemlerini, «atasözü gibi ölümsüz fikirlerde simgeleşmiş kesin bir sağduyu taktiği»ne⁽⁸⁾ dayandığını söyledikleri eylemleri ögçükçe ögüyor, «şaşmaz anti-sovyetizm» de⁽⁹⁾ birleşen Mao ile Pinoçet arasında sıkı bir ilişki kurulmasını sevinçle karşılıyor. Hele Kuzey Amerikan «Vision» dergisinin başyazarı olan Kolumbiya eski cumhurbaşkanlarından Lieras Kamargo, Mao Tze-Tung'u «sürekli ve kesintisiz devrim»in kahramanı olarak niteliyor ve Marksizmin proletaryaya düşen tarihsel misyon hakkındaki yargıları ile ve SSCB'yle ilişkisini kesmesini olabildiğine ögüyor.⁽¹⁰⁾

⁽⁶⁾ «Cuadernos politicos», numero 5, pag. 12, Bogota, 1975.

⁽⁷⁾ «El siglo», 8 de Febrero de 1975.

⁽⁸⁾ «La republica», 6 de Marzo de 1975.

⁽⁹⁾ «La republica», 5 de Octubre de 1975.

⁽¹⁰⁾ «El tiempo», 9 de Febrero de 1975.

Kolumbiya'da bayrok oçan Pekin uşoğı türediler, son çözümdede Moocu yöneticilerin âleti olarak horeket ediyorlar. Maoizmin sosyol-politik rolünü, anti-marksist ve anti-sovyetik, bölücü yönelim ve tutumunu burjuvazinin ne kadar kavrayıp benimsediğini görmek de zor değildir. Maoizmin ve yordakçılarının yazgısı gericiliğin «sol» kolu olmaktadır.

Kolumbiya Komünist Partisi Maoizme ve Maocu politikaya karşı kayıtsız ve tarafsız kalamaz. Esasen, parti, ideolojik bakımdan kendi karşıtı olan BDİH grubuyla birlikte eylemler döneminde bile, hiç bir zaman tarafsız kalmadı. KKP, Maoizm konusunda ideolojik tarafsızlığı, ulusal dar görüşlülük ve oportünizm kaşısında ilkesel bir gerileme sayıyor. Böyle bir tarafsızlık, objektif olarak Pekin yöneticilerinin hegemonya eylemlerine hizmet ediyor, anti-komünizm ateşine körükle gitmek oluyor, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımını zayıflatıyor, komünist hareketinin Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliğinin oluşmasına engel oluyor ve bizzat Çin halkının çıkarlarına da ciddi zararlar getiriyor.

Şu var ki, başkalarının tarafsız olmasını beklemeseler bile, Maoistlerin kendileri de tarafsız değildirler. BDİH'nin olumbiya Komünist Partisine açık mektubunda, ortadaki anlaşmazlığın nedeninin, komünistlerin kılavuz edindikleri teoriyle Maoizm arasındaki uzlaşmaz zıtlık olduğu söyleniyor. Bu grup, Maoistlerin «Mao Tze Tung çağı» adını verdikleri gidişeye uygun fikirlerin benimsenmesini istiyerek, bize ideolojide meydan okuyor. Bundan ötürüdür ki, bizler, komünist inanış ve kanılarımız gereğince, Maoizmin görüşlerine karşı, Marksizm-Leninizmin arıklığı için savaşımından geri duramayız. Bu anlaşmazlık ve çatışmada partisel, sınıfsal görüş ve tutumları savunmak ilkesel sorundur.

Bilim ve komünizm

Sergey Trapeznikov

Sovyetler Birliği Komünist Partisi MK üyesi,

SBKP MK «Bilim ve Öğretim Kuruluşları» Şubesi Yönetmeni

Çağımızın karakteristik çizgilerinden biri de bilime hayat verici güçlerin şimdiye kadar görülmedik bir hızla gelişmekte olmasıdır. Bu gelişme, durmadan büyüyen üretim güçlerinin büyük kapasiteli maddi temeline ve bilim adamlarının tükenmez akıl potansiyeline dayanıyor. Bilim, hiç bir zaman kapitalizmin çözmekte ve sosyalizme geçilmekte olduğu çağımızda, komünist toplumun kurulmakta olduğu zamanımızdaki kadar geniş olanaklara sahip olmamış, hiç bir zaman bu derece büyük bir rol ve sorumluluk yüklenmemiştir.

Dünyanın temelden değişme süreci, Marksizm-Leninizmin ortaya çıkıp gelişmesiyle ve yığınların sosyal savaşımında yerini alarak zafer üstüne zaferler kazanması ile başladı. Buna paralel olarak da bilimin durumu ve rolü değişti. Yaratıcı emeğin yüceliğini simgeleyen insan dehası, bilgi çevrenini yüzyıllardan beri aralıksız genişletegelmiştir. Uygarlık tarihi boyunca bilim güçleri durmaksızın büyümüş, gerçekliğin olaylarını daha geniş ölçüde kapsamına alma, doğanın sırlarına ve toplumsal gelişmenin objektif yasallıklarına daha derin nüfuz etme, üretimsel, sosyal ve tinsel süreçleri daha fazla etkileme yetenekleri artmıştır.

Sovyet bilim adamları, yaşamı yenibaştan kurma sorunuyla, sosyalizm ve komünizm ilkeleriyle sağlam ve kopmaz biçimde bağlanmışlardır. Esasen, Sovyet biliminin başlıca üstünlüğü de, onun, yeni toplum kuruluşu işleriyle organik olarak kaynaşmasıdır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri L. Brejnev şöyle demiştir: «Sosyalizmle bilim birbirlerine kopmaz bağlarla bağlıdır, sosyalizmin zafere ulaşmasının nedenlerinden biri de budur. Bilimsel buluşların halk yararına kullanılması, her halkta bol bol varolan yaratıcı potansiyel ve yeteneklerin ortaya çıkarılması yalnız sosyalizmde olanaklıdır. Ve biz, ancak, doğal ve sosyal bilimlerdeki en yeni ulaşımlara dayanmak suretiyle, sosyalizm ve komünizmi başarıyla kurabiliriz». (1)

Memleketimizde, Sovyet egemenliği yıllarında işçi sınıfı ve köylüler arasından yeni bilim kadroları yetiştirildi; yalnız geleneksel kültür merkezlerinde değil, aynı zamanda önceleri geri kalmış olan bölgelerde, yeni

(1) L. İ. Brejnev, Sovyet biliminin gururu. Sovyetler Birliği Bilimler Akademisinin 250. kuruluş yıldönümü dolayısıyla yapılan toplantıda konuşma 7 Ekim 1975, Moskova. Politizdat, 1975, S. 5–6.

sanayi ve tarım bölgelerinde bilimsel altyapılar kurulup geliştirildi. Sovyet bilimi, böylece hızla gelişti, memleketin yenileşmesinde, Sovyetler Birliği'nin güçlü maddi ve mânevi potansiyele sahip yepyeni bir devlete dönüşmesinde ve Sovyet halkının faşişme karşı yürütülen savaşı zaferle sona erdirmesinde önemli bir rol oynadı.

Sovyet biliminin gerçek bir kurmaylığı olan ve bir süre önce 250. kuruluş yıldönümü kutlanan Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi, çok haklı olarak, ilerici bilimsel düşünün merkezi kabul edilmektedir. Bu akademinin Sovyet cumhuriyetlerinde kurulmuş olan şubeleri, çoktan, yüksek vasıflı bilim kadrolarına sahip başlıbaşına birer akademi haline gelmişlerdir. Maddi üretimdeki, yani sanayi, yapıcılık ve köy ekonomisi alanlarındaki geniş bilimsel araştırma ağını ve tüm ülkeye yayılmış olan yüksek öğretim kuruluşlarını da bunlara eklersek, Sovyetler Birliği'nde bilimin muhteşem görkemli görünümü gözlerimiz önüne serilir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi XXV. Kongresi hazırlığı içinde olan Sovyet bilginleri, en yüksek ve en yetkin toplum tipi olan komünizmi kurmak için tüm Sovyet halkı ile birlikte canla başla çalışmaktadırlar.

İnsanlık, şimdi, yüce bilimsel-teknik devrim dönemi içinde bulunuyor. Bu tarihsel dönemde, üretim alanında ve toplumsal yaşamda alabildiğine derin ve köklü dönüşümler yapılıyor. Bilim alanında ulaşılan başarılar, bilimin toplumsal yaşamdaki etkisini daha fazla artırıyor, teknik ve sosyal ilerleme tempolarının hızlanmasına yol açıyor. Toplum şimdiye kadar birçok bilimsel-teknik dönüşümler geçirmiştir, fakat öncekiler, şimdi-kine kıyasla pek küçük çapta kalmaktadır.

Bilimin kudretli bir üretim gücü olduğu günden güne daha fazla kanıtlanıyor. Karl Marks'ın dediği gibi, «üretim süreci bilimin uygulanmasına dönüşürken, bilim, üretim sürecinin bir etkeni, âdeta bir işlevi haline geliyor» ⁽²⁾ Marks'ın bilimsel öngörüsü, noktası noktasına gerçekleşiyor. Sosyalizm koşulları içinde bilimsel araştırmalar, gittikçe daha fazla, amaca yönelik olarak uygulanıyor, teknik ilerlemeye gerekli yeni kaynakların ortaya çıkarılmasını, üretimi hızla artırmak için yeni olanakların bulunmasını, emek verimliliğinin artırılmasını, halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyinin yükseltilmesini sağlıyor.

Doğa araştırmacılığı alanında çalışan Sovyet bilim adamları, üretim güçlerinin geliştirilmesine, Sovyetler Birliği'nin savunma yeteneğinin kuvvetlenmesine, doğa âfetlerinin önlenmesine, sosyalizm ve komünizmin maddi ve teknik temelini yaratılmasına pekçok katkılarda bulunmuşlardır.

Hümaniter ve öncelikle sosyal bilimler alanında çalışan Sovyet bilginleri, sosyalist toplum kuruluşu deneyinin genelleştirilmesinde, yeni insanın

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 47, s. 553.

eğitiminde ve halk arasında komünist dünyagörüşünün oluşmasında büyük bir rol oynamışlardır.

Bilim, günümüz koşullarında, kendi yasallık ve yönelimlerini açık seçik ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Günümüzde, bilimin iki yanının, yani temel bilimle pratik bilimin önemi aydınlatılmadıkça, bilimden genel olarak söz edilemez. Daha dün kadar bu yönelimler arasında açık bir ayrım yapılmıyordu; başka bir deyişle, her ikisi de aynı çatı altında bulunuyorlardı; şimdiyse tamamiyle bağımsız işlev görme hakkını kazanmış bulunmaktadırlar.

Temel bilim, ya da bir başka deyişle «arık bilim» büyük gücünü ve çekici güzelliğini çoğu zaman ortaya koymaz; lâboratuvar deneyleri içinde bir «sır» olarak saklar. Bu yüzden, bu «sır» açıklanıncaya kadar ona titiz bir özen gösterilir, uzun zaman ve sabırla üzerinde çalışılır. Fakat bu büyük güç, bir defa da toplumsal gelişmede açıklığa kavuşturuldu mu, insanlık, onun yüceliğini ve süreleyici atılımlarını derhal hisseder.

Pratik bilim, her zaman gözlerimiz önünde hareket ve uygulama halindedir. Çünkü, maddi üretim alanında gelişir, ürünleri gözle görülür, sezilir. Pratik bilim, teoriyi maddileştirir, buluşların üretime uygulanmasını çabuklaştırır ve bu suretle bilimsel-teknik ilerlemeye yardım eder. Ve bu etkinliğine karşın, öncelik, üstünlük, yine temel bilimdedir.

Bu iki yönelim arasında, elbette ki, organik bir karşılıklı bağımlılık vardır. Bu böyle de olsa, bunlar, belirli bir bağımsızlık içindedirler. Temel bilim, bilimsel-teknik devrime hazırlık yapar, onun önünü açar. Geçmişte olduğu gibi, şimdi de devrimcileştirici bir görev yapar. Bu nedenle, kapitalist dünya ile bilimsel-teknik yarışmada üstün gelmek istiyorsak, temel bilimin daha hızlı geliştirilmesine, onunla pratik bilim ve maddi üretim arasında daha sıkı bağlar kurulmasına ilişkin genel doğrultuyu bundan böyle de uygulamalıyız.

Günümüz koşullarında memleketimizin komünizme doğru ileri hareketi, Sovyet toplumunda yaşamın her alanında, bilim ve tekniğin en yeni ulaşımları temeli üzerinde derin değişimler yapma amacına yöneliktir. Bu amacı kılavuz edinen SBKP XXV. Kongresi şu tarihsel ödevi öne koymuş bulunuyordu: Bilimsel-teknik devrimin başarılarını sosyalist işletme sisteminin üstünlükleriyle organik olarak birleştirmek, sosyalizma özgü bilimle üretimi birleştirme biçimlerini geniş ölçüde geliştirmek.

En yakın bir gelecekte sosyalist toplum biliminin önünde açılacak büyük perspektifleri bütün ayrıntılarıyla tasarlamak bugün bizim için çok güçtür. Doğanın birçok sırlarını örten perdeyi bilimin açacağı günler hiç de uzak değildir. Bu sırların açığa kavuşturulması sonucunda insanlar ağır hastalıklardan kurtulacak, genel sağlık durumları daha da iyileşecek,

tarım ve hayvancılıkta verim hızla artacak, yüksek kaliteli yiyecek maddeleri ve sanayi hammaddeleri bolluğu sağlanacaktır.

En yeni enerji kaynakları bulup uygulamak, yeni yeni sentetik maddeler yaratmak, iş süreçlerini otomatikleştirip makineleştirmek, taşıma ve ulaştırma araçlarını yenileştirmek suretiyle, bilim, toplumumuzda insan emeğinin hafiflemesine büyük ölçüde yardım edecek, ve emek, gittikçe daha fazla yaratıcı bir karakter kazanarak, insan için en yüksek bir gereksinme halini alacaktır. Yeraltı ve okyanus zenginliklerinin araştırılması ve bunlardan yararlanmalar daha da yoğunlaşacaktır. Uzaydaki başarılar insanın hizmetine verilecek, doğal çevrenin korunması güvence altına alınacaktır. Doğanın egemeni ve dostu, toplumsal yaşamın yaratıcısı insan, bilimin yardımıyla daha da güçlenecektir.

Bilimle üretim arasındaki bağların gittikçe güçlenmesi ve bilimin herkesin gözü önünde üretim gücü haline gelmesi, bilimden pratik yarar sağlama ile bilim arasında henüz çok uzun bir mesafe bulunduğuna ilişkin kanıyı bir hayli sarstı, giderek çürüttü. İyi ama, bilimin pratik yararlılık yanını teori aleyhine abartmak da yanlıştır.

Günümüzdeki bilimsel-teknik devrim koşullarında bilimle sosyalist üretim arasındaki karşılıklı ilişki sorununu analize ederken, onun en karakteristik yanlarını ortaya çıkarmaktayız. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

Birincisi, en yeni bilimsel buluşlar temeli üzerinde daha yetkin teknolojik süreçler, birçok sanayi dalları ve yeni maddi üretim türleri ortaya çıkmıştır. Halk ekonomisinin bütün dalları bilimsel buluşlara dayanılarak yenibaştan donatılmakta ve bu durum, emeğin karakterini değiştirmekte, emeğin kültürünü ve verimliliğini arttırmaktadır. Öte yandan, üretimin gelişmesi, bilimi, yeni yeni pratik ödevlerle karşı karşıya getirmektedir. Bilimle üretimin birbirlerini bu karşılıklı zenginleştirme süreci, insanın doğayı etkileme kompleksinin bir halkası haline gelmektedir ki, bu bağlantılar zinciri, günümüzdeki bilimsel-teknik devrimin karakteristik özelliklerinden biridir.

İkincisi, bilimsel-teknik devrim, bilimsel buluşları pratiğe uygulama süresini görülmemiş bir biçimde kısaltmaktadır. Fotoğrafın dayandığı ilkenin pratikte gerçekleştirilmesi için yüzyıldan fazla bir zamanın, telefon bağlantısının dayandığı ilkenin uygulanabilmesi için 50 yılın, radyo için 75 yıldan fazla bir sürenin geçmesi gerekmişti; oysa radyolokasyon fikrinin pratikte gerçekleştirilmesi için 15 yıl, televizyon için 12 yıl, tranzistör için 5 yıl, ve entegral şemalar için sadece 3 yıl yetip arttı. Bilimsel araştırmalarla etüd çalışmaları, teknolojik işlemler ve bunların üretime uygulanmaları arasındaki süreyi kısaltma eğilimleri devam etmektedir. Bilimsel ulaşmaları pratiğe uygulama hızı, üretimin ve bütün toplumsal yaşamın ilerlemesi için son derece önemli bir koşuldur.

Üçüncüsü, bilimsel emek, maddi üretimde giderek daha geniş ölçüde yer almakta, sanayide ve köy ekonomisinde bilim lâboratuvarları ile bilim enstitüleri ağı genişlemekte ve bunlara paralel olarak da, halk ekonomisinin bütün dallarındaki bilim işçileri ile uzmanların göreceli payı durmadan artmaktadır. Toplumun başlıca üretim gücü olan emek insanları arasında bilimle uğraşanların sayısı da aralıksız çoğalmaktadır. Bilimin üretime yaklaşması sayesinde de bilimsel-teknik ilerlemenin temposu hızlanmaktadır.

Dördüncüsü, bilimler ve özellikle düne kadar aralarında hiç bir bağlantı bulunmayan ya da bağlantıları zayıf olan bilimler arasında karşılıklı etkilenmeler gittikçe artmaktadır. Doğal olaylar arasında karşılıklı bağlar bulunmasından ve maddi dünyanın bütünselliğinden ötürü, bilimin birçok dalları arasında kaçınılmaz olarak etkileşmeler ve birbirlerine sızmalar meydana gelmektedir, bu durum da bilimin gücünü kat kat fazlalaştırmaktadır.

Beşincisi, bilim, devlet ve ekonomi yönetiminin her alanına girmektedir. Devlet ve toplum yönetiminde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, sosyal-ekonomik süreçlerin yönetimini sağlam bilimsel temeller üzerine oturtmuştur. Esasen, sosyalizmde toplumsal gelişmenin en önemli yasallıklarından biri de budur. Her yanlı gelişmede ve halk ekonomisi yönetiminde bilimsel yöntemlerin geniş ölçüde uygulanması bir gerekliliktir ve bu gereklilik, bilim adamlarının rol ve sorumluluklarını artırmaktadır.

Altıncısı, bilimsel-teknik devrim, bilimi, maddi ve mânevi kültürün aktif bir unsuru haline getirmektedir. Bu devrim, sadece üretimin karakterini değiştirmekle kalmamakta, aynı zamanda, toplumsal ilişkilerin yetkinleştirilmesini gittikçe daha fazla etkilemektedir. Bu etki, her şeyden önce, toplumsal emeğin karakterinin değişmesinde görülmektedir. Gerek sanayide, gerekse köy ekonomisinde, emek, hızlı komple mekanizasyon ve otomasyon temeli üzerinde, mühendis ve teknisyenlerin emeği ile özdeşleşmektedir. Halen, şehirle köy, kafa emeği insanları ile kol emeği insanları ve işçi sınıfı ile köylüler arasındaki bellibaşlı ayrımların ortadan kaldırılması, sosyalizm ülkesindeki bütün yurttaşların sınıfsız toplum, komünist toplumu emekçilerine dönüştürülmesi gibi toplumsal gelişmenin büyük problemleri çözüm yolunda bulunmaktadır. Sovyet toplumunun sosyal yapısı şimdi bu yönde gelişiyor.

Uzlaşmaz çelişkilerle dolu, sömürünün varolduğu toplumda, bilimsel-teknik devrimin sonuçları bir hayli çelişkilidir; bunlar, kapitalist üretimin olumsuz yanlarını kat kat artırmaktadır. Toplumsal ilişkilerin sosyalist temeller üzerinde yeni baştan düzenlenmesi, bilimsel-teknik ilerlemeyi, bilinçli plânlı ve denetimli bir sürece dönüştürmektedir. Bu sürecin de son amacı, bütün toplumu ve toplumun her üyesini refaha ulaştırmak, insan

kişiliğini bütün yanları ile geliştirmektir. Lenin'in şu öngörüsü artık gerçekleşmiş bulunuyor: «Bilimi, burjuva zincirlerinden, sermayeye bağımlılıktan, iğrenç kapitalist açgözlülüğü köleliğinden yalnız sosyalizm kurtaracaktır.»⁽³⁾

Sovyetler Birliği'nde sosyalizm kuruculuğu öylesine bir hızla gelişmiş, öylesine büyük olanaklar sağlamıştır ki, bilimsel-teknik devrim, bütün dünyanın parmağını ağzında bırakacak derecede büyük zaferler kazanmıştır. Bilim ve tekniğin başdöndürücü gelişmeleri sayesinde, memleketimiz, dünyada ilk olarak atom enerjisini barışçı amaçlar uğrunda uygulamış, uzay boşluğuna ilk defa girmiş, halk ekonomisini çağdaş bilimsel-teknik temeller üzerine oturtmuş, halk öğrenimini, kültür ve eğitimi coşkuyla, devrimci atılımlarla geliştirmiş, halk ekonomisinin bütün dalları için geniş çapta kalifiye elemanlar yetiştirmiştir.

Sosyalizm koşullarında bilimsel-teknik ilerleme, bütün halkın dâvasıdır, parti ve hükümetin daimi ilgisi içindedir, komünist toplum kuruculuğu çalışmalarının sonuç belirleyici bir kesimidir. Sovyet halkı, bilimi durmadan geliştirmek için büyük çaba harcamaktadır. Bilim adamları, bilimsel yaratıcılıklarının, halk, parti ve hükümet tarafından canla başla desteklendiğini gayet iyi bilmektedirler.

Bilimsel-teknik ilerlemenin aralıksız gelişmesi, sorunun sadece bir yanıdır. Öteki yanı da şudur: Bilimsel-teknik ilerleme, eskiden olduğu gibi şimdi de, toplumsal yaşamın dışında bir olay değildir, sosyal ilerlemeye sıkı bağlarla bağlıdır.

Bilimsel komünizmin kurucuları, bilimsel-teknik ilerleme ile sosyal ilerleme arasındaki organik bağı bilimsel olarak ilk defa kanıtlamışlardır. Onlar şu gerçeği de açık seçik görmüşlerdir: Bilimsel-teknik dönüşüm, insanlığın kölelik ve zulümden kurtuluşu adına tarihin kapitalizm için verdiği adaletli hükmü yerine getirecek olan toplumsal-politik güçlerin uyanışına ve oluşmasına yardım etmektedir.

Bu bilimsel tezi yaşam da doğruluyor. Dünyada, tüm ilerici güçlere dayanarak, teknik ilerlemeyi sosyal ilerlemenin emrine, sömürü ve kölelikten kurtulmaları için emekçilerin hizmetine vermeye yetenekli tek bir sınıf var: İşçi sınıfı. Öte yandan, F. Engels'in belirttiği gibi, «bilim ne denli ödünsüz ve cesur davranırsa, işçilerin çıkarlarına ve özelemlerine o derecede daha iyi uymaktadır». ⁽⁴⁾ İşçi sınıfı, önceleri olduğu gibi, şimdi de, en örgütlü, en devrimci ve zaferler kazanan sınıftır.

Tarihte de görüldüğü üzere, büyük bilimsel-teknik dönüşümler sosyal devrimlerin aktif kaldıraçlarıdır. Bir yandan da, sosyal devrimler, bilimsel-

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 381.

⁽⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 21, s. 317.

teknik ilerlemeleri hızla ileri itmekte ve derin toplumsal değişimlere yol açmaktadır.

Buhar enerjisi temeli üzerinde gerçekleşen ilk bilimsel-teknik dönüşüm, Avrupa ülkelerinin bir kısmında burjuva toplumunun ekonomik temelini devrimciileştirdi, diğer bir kesiminde de burjuva devrimlerinin gelişmesini hızlandırdı. Ve bu devrimler de, feodal düzenin çöküşünden ve burjuva egemenliğinin kökleşmesinden sonra son buldu. Altyapıda meydana gelen bu sosyal-ekonomik dönüşümler, bir yandan da, yeni bir sınıfın, en güçlü sınıfın, burjuvazinin mezar kazıcısı proletaryanın oluşmasını sağladı.

Elektrik enerjisi temeli üzerinde gerçekleşen ikinci bilimsel-teknik dönüşüm, emperyalizm döneminde, sosyalist tipteki sosyal devrimlerin maddi koşullarının dünya çapında olgunlaşmasına yardım etti; sosyalist üretim ilişkilerini ilkönce bir tek ülkede, daha sonra da, proletaryanın kurtarıcı işlevini onurla yerine getirdiği dünyanın bir dizi ülkesinde hızla geliştirdi.

İnsanlık, şimdi, atom enerjisi ve üretimin komple otomasyonu temeli üzerinde gerçekleşmekte olan en güçlü bilimsel-teknik dönüşüm döneminde, üçüncü dönüşüm döneminde bulunuyor. Kendisinden önceki iki bilimsel-teknik devrim dönüşümlerinde gelişen üçüncü dönüşüm, bilimsel ilerlemenin genel eğilimini geliştirerek, toplumun ekonomik ve sosyal-politik yaşamında şimdiye dek görülmemiş değişimler gerçekleştiriyor. Bilimsel-teknik devrim, kuşkusuz, dünyanın bütün kıtalarında yenileştirici sosyal süreçleri hızlandıracak ve bunun sonucunda, sosyalizm, dünya çapında tam ve mutlak zaferine ulaşacaktır.

Tarihten şunu da öğreniyoruz: Sosyal ilerlemenin eşliğinde olmayan teknik ilerleme, yozlaşmış biçimlerde gelişir, geniş ölçüde gelişme olanakları bulamaz ve eni-sonu bir yerde donup kalır. Teknik ilerlemenin sosyal ilerleme eşliğinde olduğu yerde ise, bilim, atılımı gelişmeler kaydeder ve toplum ilerici yönde ilerler. Şimdi, günümüzde dünyadaki bilimsel-teknik ilerlemenin bazı özelliklerini ve sosyal süreçlerle bağlantılarını kısaca gözden geçirelim.

Geniş ölçüler alan bilimsel-teknik devrimin özelliklerinden biri, onun, kapitalizmden sosyalizme devrimci geçiş çağında gerçekleşmekte olmasıdır. Bu devrim, dünya sosyalist sistemini pekiştirmiştir. Yeryüzünün birçok köşesinde demokratik kurtuluş hareketi yaygın bir hal almıştır. Kapitalizmin sömürgecilik sistemi çökmüş, sömürge imparatorlukları tarihin çöplüğüne atılmıştır. Bizler, günümüz dünyasında, halkların, kapitalist egemenliğinden ulusal, sosyal ve ekonomik kurtuluşları uğrunda yürüttükleri muazzam hareketin tanıklarıyız. Ve diyalektik mantığa dayanarak şuna güvenle inanıyoruz: Sosyalizm, bilimsel-teknik devrimin ulaşımına dayanarak mutlaka zafere ulaşacaktır. Bilimsel-teknik devrimin diğer özelliği de, iki dünya, iki ayrı sistem (sosyalist sistemle kapitalist sistem) arasında

gittikçe yaygın bir hal alan savaşımın merkezi olmasıdır. Bu koşullar içinde bilimsel-teknik devrim ve bu devrimin sonuçları iki yanı da keskin bir bıçağa dönüşmektedir. Bu, hem, uygarlığın çıkarları ve ileri doğru gelişmesi için ilerici güçler tarafından, hem de zulüm ve yıkım için gerici güçler tarafından kullanılabilir. İşte bu durum, bilimsel-teknik devrim sorunları etrafındaki savaşımı alabildiğine şiddetlendirmekte ve teknik ilerleme ile sosyal ilerleme arasında sınıksız bir bağ bulunduğunu açık seçik ortaya koymaktadır.

Günümüzdeki bilimsel-teknik devrim son derece geniş kapsamlıdır. Önceleri, bilimsel-teknik dönüşümler bilim ve tekniğin bazı alanlarında meydana gelirdi; şimdiyse, bu devrim, bilim ve tekniğin her alanını, yaşamın üretimsel-ekonomik, sosyal ve tinsel alanlarını kaplamış bulunmaktadır. Bu nedenle, her yeni buluş, teknik ilerlemenin atılımlarını daha da hızlandırmaktadır.

Görüldüğü gibi, gerçek bilimsel-teknik devrim, yalnız ve yalnız sosyal ilerlemeyle birlikte olanaklıdır. Bu iki olay, bir tek büyük süreç içinde kaynaştığı zaman, bütün kıtalardaki işçileri ve köylü yığınlarını, geniş aydın tabakalarını harekete getirir.

Leninci partinin en belirgin niteliği şudur: Bu parti hem yaptığı işleri bilime dayandırmakta, hem de bilimsel olarak doğru olduğunu anladığı işleri gerçekleştirmektedir. Parti, yenileştirici çalışmalarında, ardıcıl olarak ve azimle, Marksist-Leninist teoriye dayanmaktadır. Çünkü bu teori, toplumsal süreçlerin gidişini öngörmek ve halkın yaratıcı güçlerini objektif yasaların ve emekçi çıkarlarının istemlerine uygun olarak yöneltmek olanaklarını sağlamaktadır. Toplumsal yaşamın her alanında komünizme yönelik plânlı ve uyumlu gelişme işte bu suretle gerçekleştirilmektedir. Komünistler şu gerçeği hiç bir zaman gözden uzak tutamazlar: Marksist-Leninist teori olmadan komünist toplum kurulamaz. Bu yolgösterici teori olmadan, komünizme doğru harekette en ağır yanlışlıkların yapılması kaçınılmazdır; doğru yoldan bile sapılabilir ve sapma da çok kötü sonuçlar doğurabilir. Bundan dolayı, partimiz, Marksist-Leninist teorisinin sorunlarına, sosyal bilimlerin rolünü heryanlı yükseltme problemlerine son derece büyük bir özen göstermektedir.

Sovyet sosyal bilimleri son yıllarda büyük atılımlar yaptılar. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin teorik çalışmalar düzeyinin yükseltilmesi ile sosyal bilimlerin alanında elde edilen ulaşımlar arasında sıkı bir bağ vardır. Partinin XXIV. Kongresinin ve Merkez Komitesi'nin ondan sonraki plenumlarının belgelerinde ve yine Merkez Komitesinin kararnamelerinde, Sovyet halkının sosyalizm ve komünizm kuruculuğu çalışmalarında sağladığı olağanüstü zengin deneyler genelleştirilmiş, dünya devrim süreci derinlemesine çözümlenmiştir. Bunlar, SBKP'nin, devrimci teorisinin günümüz koşul-

larındaki gelişmesine ne büyük bir önem verdiğini ortaya koyan kanıtlardır.

Sosyal bilimlerin, bütün özel yanlarına karşın, doğal bilimlerde olduğu gibi, inceleme alanında olanakları ikidir: Temel ve pratik bilim. Bunlar üzerinde durduk. Bu iki olanak ne birbirine karşı konmalı, ne de özdeşleştirilmelidir.

Bilimsel dünya görüşünün yaratıcıları, temel araştırmaların geliştirilmesine büyük bir önem veriyor, bizi, dar görüşlü görgücülükten (ampirizm), tek yanlı pratik çıkarıcılıktan, olayların kendiliğinden oluşan akımına düşüncesizce kapılmaktan, uluorta sübjektivizm ve voluntarizmden (iradecilik) korunmaya çağırıyorlardı. Lenin bu konuda şöyle diyordu: «Genel sorunların çözümünden önce özel sorunların çözümüne kalkışanlar, her adımda, kendileri de farkında olmadan, bu genel sorunlarla «yüz-yüze» geleceklerdir. Her özel durumda bunlarla körükörüne yüzyüze gelmek ise, politikamızı en kötü kararsızlık ve ilkesizliklere mahkûm etmek anlamına gelir.»⁽⁵⁾

Sosyal bilimlerde ilkönce temel sorunların çözümünü, bilimle pratik arasında verimli bağlar kurulmasının sağlanması, pratik bilimlere sağlam bir metodolojik temel yaratılması gerekmektedir. Zira, yalnız temel sosyal-bilimsel incelemeler sürecinde büyük önemde yeni fikirler bulunabilir, uzak perspektifli sonuçlar çıkarılabilir.

Bilimin gelişmesinin önemli yasallıklarından biri de şudur: Ancak doğal ve sosyal bilimler arasında bir birlik bulunduğu zaman, bilimsel araştırmalarda başarılı sonuçlar elde edilebilir. Lenin, doğabilim araştırmacıları ile Marksist sosyalbilim araştırmacıları arasındaki birliği güçlendirmemizi vasiyet etmişti. Sovyetler Birliği Komünist Partisi bu vasiyeti yerine getirmeye büyük özen gösteriyor. Her şeyden önce, dünya görüşü ile metodoloji arasındaki birlik, Sovyet biliminin hizmetinde bulunduğu amaçlar arasında birlik ve temel bilimlerin sorunlarının birçok bilimin temsilcilerinin ortak çabalarıyla komple biçimde incelenmesi gerekliliği, sözkonusu birliğin temelini oluşturmaktadır. Sosyal ve doğal bilimlerin, Marksizm-Leninizm sarsılmaz temeli üzerindeki tüm organik kompleksi, olgun, gelişkin sosyalizmin güncel sorunlarının ve bu sosyalizmin komünizme dönüşmesinin teorik ve pratik çözümünü sağlamaktadır.

Bilimin gelişmesinin bu yasallığını açıklarken şunu da unutmayalım ki, günümüz sorunlarının büyük çaplı ve perspektifli oluşu, sosyal bilimlerin teorisinin işlenmesinde ve ileri doğru geliştirilmelerinde yeni istemler ortaya koymaktadır. Bilimsel araştırmaların verimli olabilmesi ve pratikte önemli sonuçlar verebilmesi için, her şeyden önce bilim adamlarının Marksist-Leninist metodolojiye sadık olmaları gerekmektedir. Bu da, gü-

(5) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 15, s. 368.

nümüzde, dünya görüşünün ve sosyal bilimlerin metodolojik işlevinin ne büyük bir rolü olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bilimsel metodolojinin küçümsenmesi araştırmaların sonuçlarını büyük zararlara uğratabilir, düşünsel değerini azaltabilir; bazı durumlarda da yabancı görüş ve anlayışların sızması tehlikesini doğurabilir.

Marksist-Leninist sosyal bilim, komünist ideolojisi, soyut düşüncelerin değil, insan düşün ve kültürünün, devrimci pratiğin ve halk yığınları deneyinin yüzyıllar boyu gelişmesi üzerinde yapılan çözümleme ve genellemelerin bir ürünüdür. Bunların organik birliği, Marksizm-Leninizmin bileşik üç kesiminin, yani felsefe, ekonomi politik ve bilimsel komünizmin bundan sonraki yaratıcı geliştirilmesine yardım etmektedir.

Sosyal bilimlerin günümüz koşullarındaki yaratıcı gelişme sürecini kısaca belirtirken, sorunun metodolojik yanlarını da açıklığa kavuşturmamız gerekir. Çünkü, partinin teorik çalışmalarının artan rolünün anlaşılmasında bunun büyük bir rolü vardır.

Sosyal bilimlerde, zamanımızın tüm bilginlerinde olduğu gibi, objektif karakterli, karşılıklı iki süreç görülmektedir. Bunlardan biri, bilimsel bilgilerin ayrışmasıdır, yeni araştırma kollarının doğuşudur; diğeri de bilgilerin bütünleşmesi sürecidir ki, bunda komple sorunların çeşitli bilim temsilcilerinin ortak çabalarıyla çözümü gereklidir ve bu yüzden, bu çeşitli bilimlerin yöntem ve yaklaşımları birbirini etkiler, birbirinin alanı içine girerler. Biz, bilimsel yöntemlerle yönetilen toplumumuzda bu iki eğilimin kendi başına, ayrı ayrı gelişmemesi, amaca yönelik gelişmeleri için çalışmaktayız. Bu araştırmalar büyük bilim grupları tarafından yapılmaktadır. Sosyal bilimler alanındaki bilimsel çalışmaları bazı hallerde günün gereksinimleri gerektirmektedir. Bunların öncelikle propaganda, yaygınlaştırma ya da bir başka deyişle uygulama amaçları vardır. Başka hallerde de, bunlar, yarımlar gözönüne alınarak, derin ve sürekli temel araştırmaları gerektirmektedir. Toplum bilimi alanında bu uyum sağlanmalıdır.

Sosyalist toplumumuzda sosyal bilimlerin rolünü belirleyen en etkin ölçüt, bu bilimlerin yüksek bilimselliği, teorik temeller üstüne oturtulmuş olmaları, Marksist-Leninist dünya görüşünün arıklığıdır, burjuva ideolojisi karşısında olduğu gibi, sağ oportünist ve sol serüvenci ideolojiler karşısında da en küçük sapma belirtilerine, kararsız ve hoşgörülü tutum ve davranışlara tahammül etmemektir. Bilim adamlarına bu alanda büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu, dünya görüşünü, ideolojik ve politik unsurları içeren yüksek bir sorumluluktur.

Marksizm-Leninizm teorik temeli üzerinde yükselen sosyal bilimler, karakterleri bakımından sağın bilimlerdir. Diyalektik ve tarihsel materyalizmin oluşmasından sonra, sosyal bilimler, sağlam bir metodolojik temele kavuştu ve doğal bilimler kadar sağın bilimler haline geldi. Doğal bilim-

lerde yürürlükte olan ilkeler ve gelişme yasallıkları onların da karakteristik özellikleridir. Bunlardan başka, sosyal bilimleri inceleme araç ve gereçleri, matematik yöntemleriyle, en modern araçlarla ve öncelikle elektronik hesap tekniğiyle aralıksız olarak zenginleşmektedir. Bundan dolayı, kesinlikle denebilir ki, bilimlerin sağın bilimler ve sağın olmayan bilimler diye ikiye bölünmesi, artık, ilkesel olarak anlamını yitirmiştir.

Komünist toplumsal-ekonomik formasyonun kurulmakta olması, bütün teori cephesini yeni yeni ve büyük sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. Günümüz dünyasında gerçekleşmekte olan derin değişimlerin sınıfsal açıdan çözülmesi, teori alanında çalışan kadroların daha da aktifleşmesi, ideolojik düşmanlarımıza karşı yürütülen atılımlı savaşımın yaygınlaştırılması gerekmektedir.

SBKP'nin hareket noktası şudur: Partisellik ilkesi bilime ne derece daha fazla yerleştirilirse, o denli daha tam, heryanlı ve derin bilgiler elde edilecektir. Öte yandan, ulaşılan bilgiler ne kadar daha yetkin ve daha zenginse, partinin, işçi sınıfının, emekçilerin çıkarlarına o derece daha uygundur. Partisellik, sınıfsallık ilkesinin derin bir bilimsel anlamı, kalımlı önemi vardır. Memleketimizin bilim adamları, ideolojik düşmanlarımıza karşı Marksizm-Leninizmin olanca gücü ve kudretiyle savaşım yürütmeyi, komünizm ideallerinin zaferi için, insanların gönül ve görüşlerini kazanmak için verilen savaşıma aktif olarak katılmayı kendileri için onurlu bir ödev bilmektedirler.

Gerçek bilim, özü itibariyle, derinliğine devrimci ve yenileştiricidir; amacı, insanlığın ve ilerici olan her şeyin hızla gelişmesine yardım etmektir. F. Engels şöyle demektedir: «Marks için bilim, tarihsel bir itici ve devrimci güçtü. Teorik bilimlerden herhangi birinin gerçekleştirdiği yeni bir buluş, pratikte uygulanması bazan öngörülme de, onu çocuk gibi sevindirirdi; hele, sanayi ve genellikle tarihsel gelişme üzerinde derhal devrimci bir etki yapan buluşlar karşısında sevinci bambaşka olurdu.» ⁽⁶⁾

Günümüzde sosyal ilerleme çağrısı yeryüzünün bütün kıtalarındaki işçiler, köylüler ve baskı altındaki halkların tüm tabakalarının temsilcileri arasında derin yankılar uyandırmaktadır. Geniş sosyal çevrelerin sosyal ilerleme özelemlerinin nedeni şudur: Bir yandan, burjuva düzeni, milyonlarca insan tarafından reddedilmektedir; bu düzen, ekonomik ve politik bir sistem olarak onların gözünden düşmüştür; burjuva demokrasisinin aldatıcı ve ikiyüzlü vaatleri bu insanlar arasında nefret uyandırmaktadır. Öte yandan, sözkonusu toplumsal çevreler, adaletli toplum düzenine, sosyalizme giden yolu aramaktadırlar. Bundan dolayı, kutsal amaca, yani sosyalizmin dünya çapında zaferine en başarılı biçimde götüren yolu, araç ve yöntemleri bulmak gibi, zamanımızın öne koyduğu sorunları doğru

⁽⁶⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 19, s. 351.

olarak çözmeleri için devrimci güçlere yardım etmek, ilerici toplumsal dönüşünün son derece önemli ödevlerinden biridir.

Üretim sürecini aralıksız olarak devrimcileştiren ve ona toplumsal bir karakter sağlayan kapitalist üretim tarzı, artık, sosyalizm için gerekli maddi-teknik temelleri hazırlamış bulunmaktadır. Dünya çapındaki üretim güçleri ve bilimsel-teknik devrim, çoktan kapitalizmin çerçevesini aşmış olup, toplumun sosyalizm için tamamen olgunlaştığını gözler önüne sermektedir. Tekelci kapitalizmin devlet iktidarı ile kaynaşmış olması, burjuva düzeninin hem ekonomik alt yapısını, hem de politik üst yapısını halkların gözünden kesinlikle düşürmüştür. Başka bir deyişle, bir sosyal-ekonomik sistem olarak kapitalizm, tarihsel bakımdan çağ dışı kalmıştır.

Fakat, şu durumun da önemle gözönünde bulundurulması gerekir: Sosyalizm için gerekli maddi koşulların varlığı, kapitalizmden sosyalizme geçiş sorununu çözmeye henüz yeterli değildir. Kapitalizm, kendiliğinden, otomatik olarak yokolmaz, sosyalizm de kendiliğinden gelmez. Emperyalizm çağında sosyalizmin maddi koşullarının mutlaka olgunlaşması gerektiğini belirten Lenin, sübjektif etken olmadan, işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının Marksist parti yönetiminde devrimci savaşımları yapılmadan, kapitalizmin kendiliğinden ortadan kalkmayacağını, çöküş döneminin belki de uzun süreceğini söylüyordu. Yalnız, geniş emekçi yığınları tarafından aktif olarak desteklenen ve gerçek devrimci partinin öncülüğünde olan işçi sınıfı, sosyalizmin zafere ulaşması tarihsel sorununu pratikte çözebilir.

Bilimsel-teknik devrim, emperyalizmi yalnız zayıflatmakla kalmadı, aynı zamanda yara ve sakatlıklarını, ona özgü çözümsüz çelişkilerini daha da çoğalttı ve gözler önüne serdi. V. İ. Lenin'in «Kapitalizmin en yüksek aşaması: Emperyalizm» adlı eserinde, emperyalizmin sosyal özlüğü ve tarihteki yeri sorunu üzerinde yaptığı çözümleme zamanımız için de tamamiyle geçerlidir ve günümüz dünyasının emperyalizmini belirleyen yeni olgu ve özellikleri anlamamızda anahtar görevi görmektedir. Büyük Oktobur'la birlikte kapitalizmde başlayan genel bunalım, derinleşip yaygınlaşmaya devam ediyor. Artık bütün kapitalizmi kapsamı içine almıştır. Emperyalizm yenilgiden yenilgiye uğruyor. Ve dünya sosyalist sisteminin büyük gücüyle çoktan yüzyüze gelmiş bulunuyor.

İşçi sınıfı, emekçiler ve ilerici güçler, üretim araç ve gereçleri üzerindeki özel mülkiyetin insanlığın yazgısı için büyük bir tehlike olduğunu gündünden daha iyi anlıyorlar. Çünkü toplumun sınıflara bölünmesinin ilk nedeni, sınıfsal uzlaşmaz zıtlığın ve sınıf savaşımının körükleyicisi odur. Savaş ve benzerleri gibi büyük tehlikelerin kaynağı özel mülkiyettir. Bundan dolayıdır ki, iktidarın emekçi halkın eline geçmesi ve özel mülkiyetin ortadan kaldırılması savaşımı bir gerekliliktir.

Emperyalizmin uzlaşmaz çelişkilerinin şiddetlendiği simdiki koşullarda,

yeryüzündeki sağduyulu, ilerici insanlar, uluslararası durumda gerilimi yumuşatmak ve barışı güçlendirmek için canla başla çalışıyorlar. Tarihten alınan ibret dersleri ve zamanımızda olayların gidişi, dikkatleri tekrar tekrar Lenin'in şu düşünceleri üzerine çekiyor: Barış savaşımı, yalnız, emperyalizmin militarist ve ekstremist güçlerini engellemek için halkın örgütlü güçleri tarafından aktif olarak desteklendiği, başka bir deyişle, barışın yazgısı halkların güçlü ellerine geçtiği zaman, beklenen sonuçları verebilir. Halk yığınlarının devrimci bilinçleri ne denli yüksek olur ve bu yığınlar azimli bir sınıf savaşımına ne derece hazırlıklı olurlarsa, emperyalizme karşı direnişleri o denli çetinlik kazanır, milyonlarca insanın ölümü ve ıstırabı pahasına dünyayı kendi gönüllerince bölüşmek isteyen sömürücü sınıfların yolundaki engeller o derece aşılmaz olur. Savaş tehlikesini ortadan kaldırmak, dünya halklarının güvenliğini sağlamak için yürütülen savaşımın diyalektiği budur.

Sağcı reformistlere ve burjuva ideologlarına göre, ideolojik alanda sınıf savaşımı sona erecektir. Zamanımızda böyle bir savı destekleyecek hiç bir kanıt yoktur. İdeolojik alanda sınıf savaşımı zayıflamak şöyle dursun, şiddetlenmektedir. Ve bu koşullar içinde bize düşen görev, yalnız, çağdaş dünya sosyal-ekonomik sürecinin sorunlarını daha yüksek teorik düzeylerde işlemek değil, aynı zamanda, kapitalizmi süsleme ve sosyalist düzeni kötü gösterme amacını güden anti-marksist görüşlere karşı bilimsel, atılmı eleştiriyi geliştirmektir.

Devrimci teörinin rol ve önemini daha fazla yükseltmek, revizyonizmin çağ dışı görüş ve dogmalarının karşısına bu teörinin olanca gücüyle çıkmak, ezgi ve sömürünün her türlüşünden tamamiyle kurtuluş savaşımında halklara yardım etmek gibi büyük bir ödev, çağımız devrimcilerinin, Marksist-Leninistlerinin önünde durmaktadır.

Sovyetler Birliğinde bilimsel-teknik ilerleme, toplumun insan uygarlığının doruğuna götürmekte olan yüce sosyal ilerlemeye uygun olarak gerçekleştiriliyor. Sovyetler Birliğinde bilimsel-teknik ilerleme, komünizm gibi şimdiye kadar eşi görülmemiş toplum kuruculuğunun hizmetindedir. Sosyalizm, bilim ve tekniğin önünde uçsuz bucaksız bir gelişme alanı açıyor. Memleketimizin sovyet iktidarı yıllarında dev atılımlar yapmış bulunmasının ve Sovyetler Birliğinin günümüzde ileri bir bilim ve teknik ülkesi olmasının nedeni de işte budur.

Sosyalist toplumda yeni tipte bilim adamları, gerek yaşamlarında, gerekse çalışmalarında, halkın çıkarlarından ve çağımızdaki sınıf savaşımından asla kopmuş durumda değildirler. Tam tersi, onlar, halka sınıksı bağlarla bağlıdır, aktif ideolojik savaşımıcıdır, komünizmin zaferi için bütün halkça yapılan çalışmalara doğrudan katılmakta, sosyalizmin kazanımlarını titizlikle korumaktadırlar. Sovyet bilim adamları yurtseverdirler; bundan başka, bütün varlıklarıyla ardıcıl enternasyonalistler; halkla

birlikte, insanlığın aydın geleceğine giden yolu açmaktadırlar. Sosyalizm, bilim adamının, bilim adamlığı misyonuna ve işine sadık olabilmesi için bütün olanakları sağlamaktadır. Bizim düzenimiz, bilim adamının buluşlarının yalnız emek insanının çıkarları, halkın ve insanlığın refahı, yeryüzünde barış, demokrasi ve sosyalizmin zaferi için kullanılmasını güvence altına almış bulunmaktadır.

Marksist-Leninist teorinin büyük anlamı şudur: Bu teori dünyayı değiştirme ve yenileştirmenin anahtarıdır; tarihin devrim lokomotifini doğru yönde yürütmektedir. Komünizmin maddi-teknik temelini kurmak için yürütülen yaygın savaşım, komünist toplum kuruculuğunun yeni yeni sorunlarının aralıksız çözülmekte olması, bilimin, Sovyet toplumunun yaşamındaki büyük yenileştirici rolünü açık seçik gözler önüne sermektedir. Gerçek bilimsel temeller üzerinde gelişmekte olan toplumumuz, komünizmi kurabileceğini çok iyi biliyor. Onun bayrağında şunlar yazılıdır: «Herkes-ten yeteneğine göre, herkese gereksinimlerine göre». (7)

(7) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 19, s. 20.

Siyonizme karşı savaşım sınıf savaşımıdır

Meir Vilner

İsrail Komünist Partisi

MK Genel Sekreteri

Barış içinde yanyana yaşama politikası ve uluslararası gerginliğin azalması bütün halkların yararınadır. Yumuşama, ulusal kurtuluş savaşımıyla, demokrasi, sosyal ilerleme ve sosyalizm savaşımıyla çelişmiyor. Tersine, yumuşama, bu savaşım için daha elverişli koşullar yaratıyor.

Yumuşama koşullarında yeni bir atılım kazanmakta olan ideolojik cepheleşme, sınıf savaşımının önemli bir bileşen bölümüdür. Bunun kesimlerinden biri de siyonizme karşı savaşımıdır. Memleketimiz koşullarında, bu savaşım, emekçilerin çıkarlarını, gerçek ulusal çıkarları eylemde savunmak isteyen, İsrail devletinin siyonistlerce izlenen politika yüzünden tehlikeye düşmüş güvenlik ve geleceğini teminata kavuşturmak isteyen herkesin boyun borcudur.

Siyonizmin gerçek yüzünü açıkça belirten bir olayın öncesinde bulunuyoruz. Uluslararası ve İsraili siyonist çevreler, 1976 Şubatında yapılacak olan SBKP XXV. Kongresini kendilerine göre «karşılama»ya hazırlanıyorlar. Siyonist liderler artık kongreden bir hafta önce NATO'nun merkezi olan Brüksel'de gündemi «Sovyetler Birliğinde Yahudilerin kovuşturulması» konusundan oluşacak bir dünya kongresi açacaklarını duyurmuş bulunuyorlar.

Siyonist hareketi daima emperyalist burjuvaziyle elele vererek uluslararası devrimci işçi hareketine karşı cephe almıştır. Ekim Devrimi'nden sonra siyonistler Sovyetler Birliğinin düşmanı kesildiler; İkinci Dünya Savaşından sonra diğer sosyalist ülkelere karşı da düşmanca bir tutum takındılar. Ne var ki, bu, problemin yalnız bir yanıdır. Bununla bağlı diğer yanı, siyonizmin, Yakın-Doğuda ve dünyanın öteki kesimlerinde halkların ulusal ve sosyal kurtuluş hareketine karşı sürekli bir savaşım halinde oluşudur. İsrail Komünist Partisinin XVI. (1969) ve XVII. (1972) Kongreleri belgelerinde problemin bu iki yanı üzerinde özel bir dikkatle durulmaktadır.

Partimiz, aynı zamanda Marksizm-Leninizm prensiplerinden hareket ederek, siyonizmi İsrail halkıyla ve diğer memleketlerin Yahudi ahalisiyle bir tutan, siyonizme karşı savaşımı İsrail halkına ve bütün dünya Yahu-

dİlerine karşı savaşım biçimde gören ve anti-semitizm olarak anlayan herkese kesin bir direniş gösteriyor.

Bugün siyanist liderleri bile, Yahudilerin ve siyonistlerin iki ayrı kavram olduğunu itiraf ediyorlar. Bakın, Michael Shashar 6 Kasım 1975 günlü «Jediot Achronot» gazetesinde neler yazıyor: «Birleşik Amerika Yahudilerinin çoğunluğu arasında siyonizme karşı ilgisizlik artıyor. Giderek siyonizmin onlara yük haline geldiği bile söylenebilir. Amerikan Yahudilerinin çoğu, eğer kavramın temel anlamından, yani bir Yahudinin Siyon'a (İsrail'de dağ) göçmesi gereğinden hareket edersek, siyonist değillerdir. Bunlar kültür bakımından da siyonist sayılamazlar. Amerikan Yahudilerinin yalnız % 20'si «Birleşik İsrail Çağırısı» fonuna para vermektedir.»

İşte bizzat siyonist liderlerin itiraflarına göre durum budur. O halde, bunlar, siyonist ideoloji ve pratiğine karşı savaşımı neye dayanarak Yahudilere karşı veya giderek İsrail halkına karşı savaşım sayıyorlar?

Bundan daha büyük bir yalan düşünölemez. Gerçekten de, şimdi, siyonistler ve Yahudiler, siyonizm ve İsrail kavramlarını birbirine karıştırmak üzere, iyice uyumlu bir siyonist-empyalist kampanyası örgütlemiş bulunuyorlar. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun XXX. Toplantı Döneminde kabul edilen ve siyonizmi ırkçılığın ve ırk ayrımının bir biçimi olarak suçlayan karardan sonra, siyonist ve emperyalist çevreler demogojik bir gü-rültü kopanyor ve bu kararı İsrail devletinin varlığına karşı yöneltmiş anti-semitik bir karar olarak göstermeye çalışıyorlar. Bunlar, «Tutun hırsız!» diyerek başkalarını gösteren usta hırsız örneği, kavramları birbirine karıştırmak, İsrail yöneticilerinin işgal ve bölgesel yayılma politikasını, bunun yanısıra da siyonist örgütlerinin ilerilik, ulusal kurtuluş ve sosyalizm güçlerine karşı giriştikleri eylemi haklı göstermek istiyorlar.

Sözkonusu kampanyaya önyak olanlar, siyonizmi suçlayan kararla ilgili olarak göröltü koparmakla, Genel Kurulun Filistin problemine ilişkin kararlarından dikkati uzaklaştırmak istiyorlar. Bilindiği üzere, bu kararlarda Filistin Kurtuluş Örgütü'ne (FKÖ), Yakın-Doğu'yla ilgili bütün görüşme ve konferanslara katılma hakkı tanınması ve daha somut olarak Cenevre Barış Konferansı'na FKÖ'nün de diğer bütün katılanlarla eşit olarak çağırılması isteniyor. Bu kararlar, aynı zamanda, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na bağlı bir özel komite kurulmasını ve bu komitenin, Filistin Arap halkının kendi yazgısına buyruluk haklarını, bu arada kendi devlet örgütünü yaratma hakkını somutlandırma yolları sorununu ele almasını öngörüyor. Bütün bu kararları yozlaştırmayı hedef tutan siyonist-empyalist kampanyanın, İsrail halkının özlem ve emelleriyle hiç bir ilişiği olmadığı, barış dâvasına yardım etmediği, bütün bunlara ters düştüğu besbellidir.

İsrail Komünist Partisinin (İKP) XVII. Kongresi kararlarında, Yahudi burjuvazisinin gerici ideoloji ve pratiği olarak siyonizmle savaşımın, İsrail

halkının ve dünyanın bütün memleketlerindeki Yahudi yığınlarının çıkarlarıyla çelişmedikten başka, bu çıkarlara en büyük bir sadakatle hizmet ettiği belirtiliyor. Marksist-Leninistler, siyonizme karşı savaşımı anti-semitizme karşı savaşımla sınıksız birleştiriyorlar. Siyonist hareket ise, anti-semitizmden kendi çıkarıcı hedefleri yolunda yararlanarak, ırkçı ve gerici güçlere yardım ediyor.

Bundan ötürü, siyonizme karşı ideolojik savaşım anti-semitizme karşı savaşımın organik biçimde bağlıdır. Bununla birlikte, siyonizm ve İsrail halkı, siyonizm ve Yahudi halkı kavramları arasında açık ve ilkesel bir sınır çekmek gayet önemlidir. Siyonizme karşı savaşım, sınıfsal yaklaşım ister, Leninci kriterlere dayanmak ister. Ancak böyle bir ilkesel yaklaşım, barış, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm davasının bir bölümü olarak, İsrail halkının ve Yahudi halk yığınlarının yazgısına gerçek özenle bağdaşabilir. Bu zorunlu koşulların gözetilmesi davaya sadece zarar verebilir. İdeolojik ve politik düşmanlarımız, anti-komünist ve anti-sovyetik uydurmaları yayarak, her şeyden, en küçük bir dikkatsizlikten bile yararlanıyorlar. Ve böylece, gerici siyonist ideoloji ve pratiği maskeleyerek, İsrail yöneticilerinin saldırı ve başkalarının topraklarını ilhak politik hattını gizlemeye çalışıyorlar. Aynı zamanda, olağanüstü büyük bir çabayla, Sovyetler Birliğine ve izlediği Yakın-Doğu politikasına karşı iftiralar kalıyorlar.

Biz İsrail komünistleri, Sovyetler Birliğinin Yakın-Doğu politikasını, uluslararası barış ve güvenlik, bölgemizin bütün halklarının ve devletlerinin yasal ulusal haklarını koruma özeninden güç alan ilkesel, Leninci bir politika olarak değerlendiriyoruz.

Irkçılık, ulusal ezgi, ulusçuluk temeline dayalı bütün ayırım biçim ve metotları hep kapitalizmin ürünüdür. Irkçılığın ve ayırımın ekonomik ve sosyal-sınıfsal kökleri yalnız sosyalizmde kazanabiliyor. Bütün halklara pratikte özgürlük ve hak eşitliği sağlanabiliyor.

Sovyetler Birliği bütün ulusların ve halk gruplarının sadık dostuydu ve sadık dostudur. Bu devlet Yakın-Doğuda hem Arapların, hem İsrail halkının samimi dostudur. SSCB, İsrail hükümetinin ve siyonist yöneticilerin politikası ile İsrail halkının ve Yahudi halk yığınlarının gerçek çıkarları arasında ilkesel bir ayırım yapmaktadır.

Bunun içindir ki, siyonist ideolojiye ve İsrail yönetici çevrelerinin politikasına karşı savaşım, anti-sovyetizme karşı savaşımın kaçınılmaz olarak birleşiyor. Bu savaşım, barış ve sosyalizm genel davasına, İsrail halkının ve bütün dünyadaki Yahudi yığınlarının yaşamsal çıkarlarına büyük bir sadakatle hizmet ediyor. İsrail komünistlerinin görüş ve tutumu budur.

İsrail Komünist Partisinin XVII. Kongresi, «siyonizmin İsrail halkının güvenliğini sağlamadığına, tam tersine, tehlikeye düşürdüğü»ne işaret etti.

Kongre, siyonist elebaşların politikasını, yani İsrail'in yazgısını bile bile büsbütün emperyalizmin iradesine bağlayan, memleketi Arap dünyasından, sosyalist topluluktan, ulusal ve sosyal kurtuluşları için savaşımdan yalıtın tutumu çözümledikten sonra bu sonuca vardı. Kongre, işte bunun için, siyonizm ideoloji ve pratiğine karşı savaşımlı, İsrail yurtseverliğinin bir belirtisi olarak, İsrail halkının gerçek ulusal çıkarlarını, bütün Yahudi emekçilerin çıkarlarını savunma olarak, barış, halkların bağımsızlığı, demokrasi ve sosyalizm genel dâvasına bir katkı olarak niteledi. Siyonizme karşı savaşımlı, biz İsrail komünistleri için, yurtseverliğe ve aynı zamanda devrimcilığe yaraşır bir sınıfsal savaşımdır.

Siyonist ideolojinin ana kaynağı burjuva milliyetçiliği ve giderek ırkçılıktır. Bu ideoloji, anti-semitizmin nedenlerini, Yahudilerin kovuşturulması nedenlerini sadece Yahudilerin Yahudi olmayanlar arasında yaşamalarıyla açıklıyor. Siyonistlere göre, anti-semitizm, feodalizme ve kapitalizme özgü bir sınıfsal olgu değil, her şeyden önce diğer halklara özgü ve bunların arasında Yahudilerin varoluşundan ileri gelen «doğal» bir şeydir. Siyonistlerin «teori»sine göre, çıkış çaresi, ulusal ezgiyi, ırkçılığı, ırk ayırımını ve bu arada anti-semitizmi doğuran sömürücü düzenin ortadan kaldırılmasında değil, sosyalist toplumun kurulmasında da değil, Yahudi emekçilerinin diğer memleketler emekçilerinden izole edilmesinde, Yahudilerin Siyon dağına çevreliyen bir kesimde yoğunlaşmalarında gizleniyor.

Bu görüş, bugün İsrail devleti varken de, kuruluşundan önce olduğu gibi, gerici bir ütopyadır. Bir kere, yeryüzünde Yahudi emekçilerinin büyük çoğunluğu kendi yazgılarını bu devletin yazgısıyla bağlamıyor. Öte yandan, bu devletin varlığı, kapitalist memleketlerde ırkçılığı ve bunun bileşen bir bölümü olan anti-semitizmi ortadan kaldırmış değildir ve kaldıramaz. Tarihsel deney, Yahudi sorununı, yani Yahudi yığınlarını ulusal ezgiden kurtarma ve anti-semitizmin kökünü kazırmanın, ancak sosyalizmin üstün gelmesi yoluyla ırkçılığın en anti-semitizmin sınıfsal temelleri yokedilerek tamamen ve kesinlikle çözülebileceğini gösteriyor.

Bundan ötürü, Marksist-Leninistler, siyonist hareketini, bir ulusal kurtuluş hareketi olarak değil, gerici-ulusçu hareketi olarak, zamanımızın üç ana devrimci gücüne, yani dünya sosyalist sistemi, uluslararası devrimci işçi hareketi ve ulusal kurtuluş anti-emperyalist harekete karşı savaşımında emperyalizm tarafından aktif biçimde kullanılan Yahudi burjuvazinin âleti olarak ele alıyorlar.

Biz İsrail komünistleri de siyonizmi böylece değerlendiriyoruz. İKP XVI. Kongresi, siyonist hareketi program ve pratiğinin emperyalizme karşı savaşıma değil, emperyalizmle bağlaşmaya dayalı olduğunu önemle belirtti. Kapitalist ülkelerde bu hareket komünist hareketine karşı büyük burjuvaziyle işbirliği yapıyor, Yahudi emekçilerinin sınıf kardeşlerinden

koparılmasını, varolan düzeni değiştirmek için, sosyalizm için savaşımdan el çekmesini ögütüyor. Ve Yakın-Doğu'da, siyonist hareketinin, daima, İsrail halkının ulusal çıkarlarına aykırı olsa bile, Arap halklarının ulusal kurtuluş hareketini boğmaya çalışan emperyalistlerin sadık bağlaştığı olarak kaldığı görülüyor. (1) Halen İsrail siyonist yöneticileri, emperyalizmle elele, başkalarının topraklarını gaspetme politikası uyguluyorlar.

İsrail'in içinde de siyonist hareketi emekçi yığınlarının çıkarlarına ters düşüyor. Bu hareket, aralarına Arap sınıf kardeşlerine karşı güvençsizlik tohumları ekerek Yahudi işçilerini ayırıyor, şövenizmi ve ulusçu aşırı gururu körüklüyor. Bununla birlikte, İsrail halkının yabancı sermayeye ve emperyalizme bağımlılık zincirlerinden kurtuluşuna engel oluyor.

Siyonizm uluslararası alanda, emperyalizmin elinde, öncelikle Sovyetler Birliğine ve diğer sosyalist ülkelere karşı yönelik global plânlarını gerçekleştirme yolunda kullandığı bir âlettir.

İsrail Komünist Partisi, ilerici bir siyonizm olmadığı ve olamayacağı kanısındadır. Siyonist ideoloji, tüm siyonist hareket pratiği gibi, özünde gericidir. Partimize göre, İsrail toplumunun sınıflara ayrılması önemli bir noktadır. Siyonist ideoloji, strateji ve taktiğini bu temel üzerinde işliyor. Siyonizmin yandaşları arasında politik görüş ayrılıkları da ortaya çıkıyor, sosyal çelişkiler beliriyor. İsrail'de, siyonizm ideolojisine bağlı olsalar bile, tek tek toplumsal-politik problemlerde doğru bir tutum takınan bazı siyonistler ve siyonist grupları vardır. Bunun için, partimiz, somut sosyal ve politik sorunlarda böyleleriyle işbirliğini mümkün ve gerekli saymış ve saymaktadır. Partimiz aynı zamanda sosyalizme karşı ideolojik ve politik savaşımı da yürütmeye devam etmiş ve etmektedir. İKP, bununla birlikte, emekçiler arasında, yaşamsal çıkarları uğrundaki savaşımında eylembirliği sağlanması için, hükümet politikasına karşı olan, barış isteyen herkesi birleştirecek bir tek cephe yaratılması için savaşıyor.

Bizim görüş ve tutumumuzda çelişki bulmaya çalışanlar soruyorlar: Mademki siyonist ideoloji ve pratiği gericidir, öyleyse siyonistlerle nasıl olur da işbirliği yapabilirsiniz? Demek ki, görüş ve tutumunuzun ya birinci, ya ikinci bölümü hatalıdır. Biz böylelerine şu karşılığı veriyoruz: Evet, çelişki vardır, amma bizim görüş ve tutumumuzda değil, bu siyonistlerin ve siyonist grupların davranışlarındadır . . .

Örneğin, çoğu kez oldukça gerilimli geçen sendikal savaşımı ele alalım. İşçiler ve diğer emekçi tabakaları grevler yapıyor, polisle çarpışıyor, iş anlaşmazlıklarıyla uğraşan mahkemelerin işçi düşmanı kararlarına karşı duruyorlar. Grevciler, ücretlerini savunmak, yaşama düzeyini, medeni haklarını ve özgürlüklerini yitirmemek için bunları göze alıyorlar. Ne yazık

(1) Osmanlı egemenliği ve Britanya mandası zamanında da böyleydi.

ki, çağü emekçiler, sağcı siyonist çevreler tarafından, büyük askersel harcamalara, halk yığınlarının yaşama düzeyinin düşmesine yol açan saldırı ve bölgesel yayılma politikasının zararlı sonuçlarını hâlâ daha görmüyorlar. Emekçilerin çoğu, memleketin ekonomik ve politik durumunun kötüleşmesi ile, Amerikan tekellerine boyun eğme, Arapların ulusal ve sosyal kurtuluş hareketine karşı, sosyalizme karşı yürüttüğü savaşımında Amerikan emperyalizmine uşaklık etme arasındaki ilişkiyi kavrayamıyorlar. Bu koşullar altında, öyle oluyor ki, yönetici çevrelerin izledikleri politikanın olumsuz sonuçlarına karşı kesinlikle savaşan nice yurttaş, aynı zamanda bu politikayı destekliyor.

Aynı şey barış savaşımı için de söylenebilir. İsrail tarafından 1956 ve 1967 yıllarında, birincisi Fransız ve İngiliz emperyalistleriyle birlikte, ikincisi Amerikan emperyalizminin desteğiyle açılan saldırı savaşlarını bütün siyonist parti ve örgütleri desteklediler. Saldırının tamamen belirli hedefleri vardı ve her şeyden önce Mısır ve Suriye'de anti-emperyalist ve ilerici rejimleri alaşağı etme amacı güdüüyordu. Bu savaşlar, pratikte, siyonist politikayı, yani toprak ilhakı ve yayılma, İsrail yönetici siyonist çevrelerinin Arap düşmanlığının başlıca kurbanı olan Filistin Arap halkının ulusal varlığına son verme politisasını hayata geçiriyordu. Yabancı topraklara yayılma (her defasında durumun elverdiği ölçüde), İsrail'deki Arap ahalie karşı ayırım ve ulusal ezgi, emperyalist devletlerin maddi desteğine dayanan bir aşırı ulusçu gurur bu politikanın ayırdedici çizgileridir.

Arap topraklarının işgalinin böyle devam edemeyeceğini, İsrail için güya olağanüstü tehlike olduğu söylenen Filistin Arap halkının hiçe sayılamayacağını birçok insan anlamaya başlayınca kadar yıllar geçti. Bu fon üzerinde, partimizce, 1967 Haziranında işgal edilen bütün Arap topraklarından İsrail'in çekilmesi için, Filistin Arap halkının kendi yazgısına buyruluk ve İsrail'in yanısıra kendi bağımsız devletini kurma hakkı da dahil olmak üzere bütün yasal hakların tanınması için yürütülen savaşım, şimdi İsrail kamuoyunun yeni yeni çevreleri tarafından her zamankinden daha büyük bir anlayışla karşılanıyor. Dünyada ve Yakın-Doğuda oluşan yeni güçler dengesinden ileri gelen bu gelişmeler, hele 1973 yılı Ekim savaşı'ndan sonra, İsrail'de politik gerçekçilik temeli üzerinde geniş bir barış cephesi kurulması uğrındaki savaşımı geliştirme koşulları yarattı.

İsrail Komünist Partisi, memleketin barışsever güçlerini birleştirmek için elinden geleni yapıyor. Bu güçler, birleştikçe, politik kararların alınması üzerinde etki yapabilmek ve böylelikle resmi politikayı değiştirmek üzere yeni ve daha geniş olanaklara kavuşacaklardır. Biz bir barış cephesinin temellerini yaratmada gözle görülüyor bir ilerleme kaydettik, amma bu alandaki güçlükleri aşma yolunda yapılması gereken asıl iş henüz önümüzdedir. Arap-İsrail çatışmasında ve Filistin sorununda gerçekçi bir tutum takınmış olan nice eylem adamı ve politik çevreler temsilcileri, anti-

komünist önyargıları yüzünden partimize el vermek ve beraberce eylemlere katılmak istemiyorlar. Onlara göre, komünistlerle siyonistler arasında politik işbirliği ideolojik sorunlarda uzlaşma temeline dayanmalıdır. Besbelli ki, bu tutum gerçekçi değildir ve böyle bir uzlaşma olamaz. Komünistler, başka ideolojik görüşlere sahip olan kimselere peşin koşul olarak Marksizm-Leninizmi kabul etmeyi önermiyorlar. Eğer şimdiki resmi politikanın sürdürülmesinde İsrail için büyük bir tehlike gizlendiği görüşünde hepimiz birleşiyorsak, barış ve politik gerçekçilik güçlerini ideolojik ayrımlarından ötürü parçalayıp dağıtmaya kalkışanlara o oranda büyük bir sorumluluk düşüyor demektir.

Yakın-Doğuda ve yeryüzünün diğer kesimlerinde barışsever, anti-emperyalist ve ilerici güçler de, İsrail'de, resmi politikayı değiştirebilecek, bunu bölgemiz ülkeleriyle barış ve işbirliği politikasına çevirebilecek gerçekçi düşünce sahiplerinin elden geldiğince büyük sayıda biraraya gelerek birleşmeleriyle yakından ilgilenmektedirler.

1973 yılı Ekim savaşı, İsrail'de halkın belirli tabakalarındaki olağanüstü gurur ve kendisine güvene ciddi bir darbe indirdi. Aynı şeyi Birleşik Amerikadaki Yahudi çevreleri için de söyleyebiliriz.

Bazıları (bunlar sayıca küçük de değiller) doğru sonuçlar çıkardılar. Diğer bazıları, savaşın sonuçlarıyla dehşete düşmüş olanlar da, giderek şu soruyu sormaktan kendilerini alamadılar: Bu İsrail devleti acaba daha ne kadar yaşar? Bu konuda, siyonist hareketinin gençlik sorunları kolu yönetmeni Uri Gordon'un, «Davar» gazetesinin 9 Eylül 1975 günlü sayısında yayımlanan yazısı çok anlamlı ve ibret vericidir. Gordon, «birçok Yahudi İsrail devletinin geleceğine karamsarlıkla bakıyor» diyor ve bu devletin ayakta kalabileceğinden şüphe edenlerin az olmadığına işaret ediyor. Amma, İsrail hükümetinin politikasını ve doğrultusunu değiştirmesi gerekliliği gibi doğal bir sonuç çıkaracağı yerde, sadece Amerikan Yahudileri arasında propaganda çalışmalarının artırılmasını salık veriyor.

İKP XVI. Kongresi, siyonist politikasının, İsrail'de gelişmekte olan Yahudi ulusuna zarar verdiğini, bu politikanın devletin geleceğini tehlikeye düşürmüş olduğunu ve düşürmeye devam ettiğini, emperyalistlerin yardımıyla tutulan yayılma yolunun İsrail ile Arap ülkeleri arasında âdil bir barış sağlanmasına engel olduğunu belirtti. Kongre kararında şu tespit vardır: «Yahudiler, bütün İsrail yurttaşları problemi, yabancı sermaye ve emperyalist devletlere bağımlılığa son verilmesi, komşu Arap ülkeleriyle, tarafların haklarına, bu arada Filistin Arap halkının yasal haklarına karşılıklı saygı gösterilmesi temeline dayalı bir barışa ulaşılması problemidir.» İKP, İsrail'de egemen siyonist çevrelerin resmi politikasının memleketi sürüklediği çıkmazdan kurtuluş çaresini ancak bunda görüyor.

Komünistler, memleketin belirli çevrelerinde yaygın olan, İsrailin «as-

kersel üstünlüğü» inancından ve Amerikan emperyalizminin yardımlarından ileri gelen olağanüstü gurur ve kendine güveni reddediyor ve aynı zamanda bunun öbür ucu olan eğilime, ümitsizliğe karşı koyuyorlar. Artık birçokları, İsrail'in şimdiki politikasının gerçeklikten tamamen kopmuş olduğunu, dünyada ve Yakın-Doğuda oluşan güçler dengesine uymadığını, İsrail halkının önünde her hangi bir olumlu perspektif açmadıktan başka, bir de ulusal intihara eşit bir ulusal felâket tehlikesi gizlediğini anlamış bulunuyorlar. Fakat bu gibileri, çoğu kez, bütün bunlardan, İsrail devletinin artık geleceği olmadığı gibi bir yanlış sonuç çıkarmaya yatkın oluyorlar.

Biz komünistler, yönetici çevrelerin güya İsrail halkının çıkarlarını yansıtan siyonist politikasının, yalnız Arap ülkeleri düşmanı, komünizm düşmanı olmakla kalmayıp, aynı zamanda bir o kadar da İsrail düşmanı, ulus düşmanı olduğunu defalarca söylemişizdir. Biz «Kılıcına güvenen beri gelsin!» prensipine dayanan, Arap-İsrail çatışmasını hep askersel yoldan çözmeye yönelen politikanın eni-sonu yenilgiye uğrayacağını söyleyerek defalarca uyarıda bulunduk ve bulunuyoruz. Biz aynı zamanda, durumdan çıkış çaresi de olduğunu, Arap halklarının İsrail'i denize dökcekleri lâkirdilerinin tutarsızlığını, komşu Arap devletlerinin İsrail'le adil bir barış imzalamaya hazır bulunduklarını ısrarla ispatladık ve ispatlıyoruz. Dahası var: Bu Arap halkları, İsrail'in dönmesi gereken 4 Haziran 1967 sınırlarını tanımayı kabul etmekle böyle bir barışı kolaylaştırmaya da hazır dırlar.

Son zamanlarda Filistin Kurtuluş Örgütü de böyle bir görüş ve tutuma yöneliyor. 1975 Eylülünde FKÖ Başkanı Yaser Arafat, «Newsweek» dergisine bir mülâkat verdi. Derginin redaktörü kendisine şunu sordu: «Diğer Arap liderleri, bana, eğer İsrail 1967 sınırlarına dönerse ve eğer Ürdün ırmağı batısında ve Gazza'da Filistin devleti kurulacak olursa, ancak o zaman gerçek Arap-İsrail barışına ulaşılabileceğini ve sürekli barışa kavuşulacağını söylediler. Siz de bu fikirde misiniz?» Arafat şöyle cevap verdi: «Bu barış yoluyla çözüme varılabilecek demektir.» İşte İsrail'de ve emperyalist memleketlerde yığınsal enformasyon araçlarının yaymaya çalıştığı hiç bir sahtecilikle gizlenemeyecek olan gerçek budur.

Bir başka deyişle, yönetici siyanist çevrelerin politikası İsrail'i gayet ciddi bir tehlikeye düşürürken, biz Marksist-Leninistler, İsrail halkına barış ve güvenlik içinde yaşamaya yolunu, Arap halklarıyla dostluk ve karşılıklı işbirliği yolunu gösteriyoruz.

Barış çabalarının İsrail'de iktidarda bulunan siyonist çevreler tarafından ısrarla sabote edilmesine ve ABD emperyalistlerinin kendilerine her bakımından destek olmalarına bakmaksızın, biz İsrail komünistleri, şimdi dünyada oluşan güçler dengesi koşullarında, emperyalizme ve İsrail siyo-

nist yöneticileri arasındaki emperyalizm ajanlarına gerçekçi politikanın dayatılabileceğinden şüphe etmiyoruz. İsrail, 1967’de işgal ettiği bütün yabancı topraklardan çekilmek ve Filistin Arap halkının haklarını, kendi yazgısına buyrukluk hakkını, İsrail devletinin yanısıra varolacak bağımsız bir devlet kurma hakkını tanımak zorunda kalacaktır.

Partimizin XVII. Kongresinde şunlar belirtildi: «Uluslararası alanda ve bölgemizde güçler dengesinde devam eden ve herhalde Vaşington’la yordakçılarının yararına olmıyan değişme, Arap halklarının anti-emperyalist savaşımının gitgide güçlenmesi ve İsrail’in kendi içinde savaş ve ilhak politikasına karşı muhalefetin büyümesi, Amerikan emperyalistlerini ve İsrail yönetici çevrelerini son çözümde saldırı serüveninden vazgeçmek zorunda bırakacaktır.»

Böyle bir gerilemenin ilk belirtileri de artık meydandadır. Bugün hâlâ, Amerikan emperyalizmi ve İsrail hükümeti, bazı Arap ülkeleri sağcı liderlerinin de rızasıyla bu sürece hâlâ engel olabiliyorlar. Bunlar insanları şaşırtıyorlar. Yakın Doğuda yeni bir savaş da çıkarabilirler. Ne var ki, bunlar, tarihin, bütün engellere karşın, bizim bölgemizde de barış, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerilik dâvasının utkusuna doğru götürmekte olan genel akışını geri çevirebilecek durumda değildirler.

Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişmenin bazı özellikleri

*«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi
komisyonunda görüşme*

Görüşmeye, derginin «Asya ve Afrika Ülkelerinde Ulusal Kurtuluş Savaşımı Problemleri» komisyonunun şu üyeleri katıldılar: N. Aşhab: Ürdün Komünist Partisi MK üyesi; A. Aşur: İsrail Komünist Partisi MK üyesi; A. Dansoko: Senegal Afrika Bağımsızlık Partisi MK Politbüro üyesi; İ. Koks: Dergide Büyük Britanya Komünist Partisi temsilcisi; H. Lava: Filipin Komünist Partisi MK üyesi; S. Mitra: Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyesi; H. Safari: İran Halk Partisi Yürütme Bürosu üyesi; A. Stavru: Dergide Kıbrıs Emekçi Halkı İlerici Partisi (AKEL) temsilcisi; S. Sudiman: Endonezya Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi; O. Taybi: Cezayir Sosyalist Öncü Partisi Yönetim Kurulu üyesi; A. Haba: Irak Komünist Partisi MK aday üyesi ...

Aşağıda bu görüşmede yapılan konuşmaların kısa bir özetini sunuyoruz.

Ulusal kurtuluş devrimi çağdaş aşamasının karakteristik çizgisi, bu devrimin başlıca ödevlerini (ekonomik bağımsızlığın elde edilmesi, ekonomik ve sosyal gerikalmışlığın giderilmesi) yerine getirme savaşımı boyunca, eski sömürge ve yarı-sömürgelerde toplumsal gelişme doğrultusunun ne olacağı sorununun da çözülmekte olmasıdır. Birçok ülke sosyalist yönelimi seçtiler. Diğerleri kapitalist gelişme yolunu tuttular.

- Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalizmin sosyal-ekonomik yapıları nasıl oluşturuluyor?*
- Kapitalist gelişmenin özellikleri nelerdir?*
- Bu gelişmenin sınırlılığı hangi olayda belirliyor?*

Komisyon başkanı S. Mitra'nın özellikle belirttiği üzere, adlarını saydığımız üyeler, konuya ilişkin toplumsal süreçlerin tam bir karakteristiğini yapmayı savlamaktan uzak olarak ve daha çok kendi ülkelerinin gerçeklerinden alınma materyale dayanarak yürüttükleri görüşme boyunca işte bu sorulara cevap vermeye çalıştılar.

Görüşmede, Asya ve Afrika ülkelerinde sanayileşmenin hızlandığını ve göreceli olarak geniş ölçüler aldığını gösteren birçok kanıt ortaya konuldu. 1960 yıllarından beri işleme sanayii kollarında yeni kuruluşların süratle belirdiği görülüyor. Bu ülkenin daha gelişkin olanlarında ağır sanayi de büyüyor. Örneğin Hindistan'da ağır sanayideki sermaye yatırımları toplamı bütün yatırımların $\frac{1}{5}$ 'sini aşıyor.

Ulusal burjuvazi de hızla büyüyor, sermaye birikimi süratle çoğalıyor ve yerli milyonerlerin sayısı durmadan artıyor. Filipinler, Pakistan ve hele Hindistan gibi ülkelerde yersel tekeller ortaya çıkıyor ve güçleniyorlar. Ne var ki, burjuva ekonomistleri bunların kapitalist memleketler dev tekel>lerine kıyasla cüce tekeller olduğunu ileri sürüp duruyorlar. Gerçekten de, Hindistan'ın parmakla gösterilen tekелci Tata ailesinin aktifi, sözgeşi bir «General Motors»un aktifinin $\frac{1}{10}$ 1,58'i, ya da bir «Royal Dutch-Shell»in aktifinin ancak $\frac{1}{10}$ 1,52'si kadardır.

S. Mitra: Ama Hindistan tekellerinin nüfuzunu Hindistan'ın kendi bo-yutlarından hareket ederek belirlemek gerekir. En önde gelen sanayi konser-nlerinden 75'inin 1967–1968 yıllarındaki aktifi toplamı 40 milyar 320 milyon rupi, yani özel sektör genel aktifinin yarısından fazlasıydı. Bu tekel-lerin ilk 20'si 1.005 kumpanyaya sahip bulunuyor ve çok daha fazlasını da kontrol ediyor. Buna karşın, ulusal burjuvazi yabancı tekellerin daha küçük partnörü durumunda kalıyor ve dünya kapitalist ekonomisi siste-minde hak eşitliğine ulaşma çabaları sonuç vermiyor.

Ulusal burjuvazinin kararsız tutumu da bundan ileri geliyor. A. Dansoko şöyle dedi: Bir yere kadar emperyalizmden doğan ve ona bağlı olan ulu-sal burjuvazi dünya kapitalist sisteminde daha büyük bir entegrasyona yöneliyor. Kanımızca, aşın sollar gibi hareket edip de, ulusal burjuvazi ile emperyalizm arasında beliren ve belirmekte olan çelişkileri hafife al-mak doğru olmaz. Daha büyük ölçüde bağımsızlık isteği her belirli ülke-nin ekonomisi üzerinde kontrol sağlamak için yabancı sermayeyle sava-şım, objektif olarak, burjuvaziye ulusçu mevziler almak zorunda bırakıyor ve bir bölüm burjuvazi arasında anti-emperyalist duygular yaratıyor.

Kapitalist ilişkiler köy ekonomisinde de yaygınlaşıyor. Asya'da ve birçok Kuzey Afrika ülkelerinde, bu olay, toprak reformları uygulamalarıyla de ilişkilidir. Bu reformlar süreci içinde, köyde feodal, yarı-feodal ilişkiler, tefecilik ve ilkel kapitalist sömürü biçimleri ortadan kalkıyor veya sınırlanı-yor. H. Lava, S. Mitra, H. Safari ve A. Haba'nın belirttikleri gibi, Filipin-ler'de, Hindistan'da ve İran'daki reformlarla, köyde kapitalist ilişkilerinin yerleşmesi yoluyla köy ekonomisini kalkındırma amacı güdülüyor.

Çoğu ülkelerde, reformlar, eski feodallerin bir bölümünün kapitalist

tipten büyük toprak sahipleri haline gelmelerine yol açıyor. İran'da bunların bazıları 20–25 bin hektar araziye sahip bulunuyor. Hindistan'da eski feodallerin elinde kalan arazi toplamı 64 milyon akra'yı buluyor. Yoksul köylülerin büyük bir bölümü (Hindistan'da köylü nüfusun % 81'i) reformdan hiç bir şey elde etmedi. (!) Bu yüzden, köyde sınırlı bir köy burjuvazisi zümresi türemeye başladı. Köy burjuvazisi, bir de, H. L. A. Haba'nın belirttikleri üzere, çoğunca eski feodallerin yönettikleri kapitalist kooperatifler kurulması yoluyla yaratıldı. I. Koks, tropikal Afrika'da fermer (çiftlik sahibi) burjuvazinin ihraç bitkileri üretilen bölgelerde türediğini belirtti. Sözcüye göre, Nijerya'nın güney kesimindeki köylerde bu fermer burjuvazi önemlice bir alt tabaka meydana getiriyor.

Görüşme sırasında, yersel burjuvazinin, endüstriyi ve köy ekonomisini geliştirme yolunda değil, sermaye ve dolaşımının hızla oluştuğu eylem alanlarına (konut yapımı, ev ve arsa spekülasyonu, ticaret, karayolu taşıtları vb.) sermaye yatırmaya çok hevesli olduğuna işaret edildi. İşte bu taban üzerinde, adı ulusal olan, ama gerçekte ulusal gelişmenin en önemli gereksinmelerine kulak asmayan burjuvazi türeyip gelişmektedir.

Bunun yanı sıra, burjuvazinin karşıtı olan sınıf, yani proletarya oluşuyor. Sanayi gelişmesinin ve köy ekonomisinde kapitalizmin yerleşmesinin yeterince geniş ölçüler aldığı ülkelerde işçi sınıfı sayıca gözle görülürcesine büyüdü ve bir hayli güçlendi. Hindistanda sanayi proletaryası kolu artık 10 milyonu aşılıyor; köy ekonomisi işçileri köydeki bütün işgücünün % 30'unu oluşturuyor.

Görüşmeye katılanlar, aynı zamanda, Asya ve Afrika ülkelerinin sosyal-ekonomik yapılında kapitalistçe dönüşümlerin boyutlarını abartmaktan kaçınma gereğine de işaret ettiler. Kapitalizm, toplumun çokyapılı kuruluşunu aşamadı, eskiden olduğu gibi bugün de halkın ana yığınına kapsamakta olan kapitalizm öncesi ve küçük kapitalist kuruluşları buyruğu altına alamadı.

S. Mitra şöyle dedi: Hindistan'da sanayi üretiminin % 28'ini küçük sanayi veriyor. Bu küçük sanayi çoğu hallerde çağdaş teknik-ekonomik araç ve metotlara eremiyor. Buna karşın büyük sanayiden daha çabuk büyüyor. El zanaatları geniş ölçüde yaygındır. Köyde kapitalist işletmecilik biçimleri işlenir arazinin ancak bir çeyreğinden üçte birine kadarını kaplıyordu. İşlenir arazinin bir çeyreği feodal ve yarı-feodal kuruluş çer-

(!) Gerçek toprak reformu yalnız Hindistan'ın Kerala eyaletinde yapıldı. Bu eyalette iktidar komünist Açutha Menon'un başkanlık ettiği Birleşik Cephe hükümetinin elindedir. 1975 yazında I. Gandhi hükümeti, artık kabul edilmiş bulunan toprak kanunlarının bir an önce gerçekleştirilmesi, Hindistanın öteki eyaletlerinde de toprak reformlarının esaslı olarak uygulanması için tedbirler aldı.

çevesinde işleniyor. Geri kalan bölümü (bütün toprakların yarısı kadarı) henüz kapitalist nitelikte olmayan küçük çiftçi ocaklarının elindedir.

A. Dansoko: Tropikal Afrika'nın hiç bir zaman büyük toprak mülkiyeti bulunmayan köylerinde, ilk bakışta, âdeta kapitalist ilişkilerin gelişmesi için meydan açılmış gibi görünür. Ne var ki, oralarda kapitalist üretim çevre kuşatılmış bir karakter gösterir ve pek büyük olmayan çiftliklerden oluşur.

Dolayısıyla, Asya ve Afrika ülkelerinin sosyal yapılışında da kapitalizm öncesi ve küçük kapitalist kuruluşlarla bağlı tabakalar ağır basar. Halkın çoğunluğunu oluşturan köylüler bu ülkelerde en amansız sömürüye konu olurlar. Bu kesimde devrimci sürecin gelişmesi, büyük ölçüde, köylülerin tutumuna, işçi sınıfının ve partisinin köylülerle sağlam bir birlik ve bağlaşma kurma hünerine bağlıdır.

Küçük burjuvazi sayıca büyüktür. Görüşmeye katılanlar, bu burjuvazinin tutumunun ikiye bölünmüş karakterine ilişkin Marksist-Leninist yargıyı hatırlattılar. Bilindiği üzere, V. İ. Lenin'in işaret ettiği gibi, küçük burjuvaziyi bir yandan kapitalist olmaya can atar ve küçük üretim, her gün, her saat kapitalizm doğurur. Öte yandan, bu, yerli ve yabancı büyük sermaye tarafından ezilen ve sömürülen sınıftır. Bundan ötürü, Asya ve Afrika ülkelerinde küçük burjuvazi epeyce anti-kapitalist potansiyele sahiptir. Bu potansiyelden yararlanmak, sınıfsal bağlaşmalar stratejisinde bunu gözönüne alan işçi sınıfının ve partisinin önemli bir ödevidir.

Yeni-sömürgecilik bağları

S. Mitra şunu belirtti: Kapitalizmin boy atması hakkında fikir edinebilmek için yalnız feodal ve diğer kapitalizm öncesi ilişki ve kuruluşlardaki dönüşümleri saptamak yetmez; bu kapitalizmin karakterini belirlemek gereklidir.

Görüşmeye katılanlar, Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişmenin en genel çizgisinin, bu gelişmenin bağımlı ve tabi karakteri olduğunu belirttiler. Sömürgecilik döneminde bu böyleydi; birçok ahvalde bu bağımlılığın biçimleri köklü değişikliğe uğrasa da, durum bugün de böyledir.

A. Dansoko: Çoğu ülkelerde kapitalizm ulusal taban üzerinde doğmuş değildir; dışardan sömürgecilik tarafından getirilmiştir ve dışardan aşılınmaya devam edilmektedir. Tropikal Afrika geneleksi toplumunda kapitalizmin doğuşu için temel koşullar (her şeyden önce büyük miktarda para halinde sermayenin ve serbest işgücünün varlığı) eksikti. Sömürgeciler, tek bitkiye dayanan tarımı (Senegal için fıstık tarımını) dayatarak, milyonlarca küçük üreticiyi dünya kapitalist sistemi içinde yapay olarak

harman ediyorlardı. Başlıca ekonomik eylem (ticaret) yabancıların elinde kalıyordu. Böylece de, dış dünyaya yönelik, onun pazarının gereksinmelerine bağlı ve gelişmek için ondan güç alan kapitalizmi yaratıyordu.

I. Koks: Bu elbette Asya ve Afrika'da kapitalizmin genellikle ulusal taban üzerinde gelişmediği anlamına gelmez. Şu var ki, şimdi oralarda doğmakta olan kapitalizm sosyal-ekonomik kuruluşları, keza bağımlılık damgasını taşımakta olup, kapitalist gelişme yabancı tekelleri sermayeyle işbirliği koşuluyla bağlıdır. Üstelik, bu gelişmenin kendisi, özellikle *H. Lava*, *I. Koks* ve *A. Haba*'nın belirttikleri gibi, bir yere kadar emperyalizmin politikasında oluşacak değişikliklere bağlıdır.

Sömürgecilik döneminde ve bağımsızlığa kavuşulduktan hemen sonra (1950'lerde), emperyalizm, sanayileşmeyi geciktirme politikası uyguluyor, Asya ve Afrika ülkelerini hammadde kaynağı durumunda elde tutmaya çalışıyordu. *H. Lava*, ABD emperyalizminin, Filipinler'de sömürgecilik döneminde ve bağımsızlığın ilk 10–15 yılında, bu ülkede endüstrinin gelişmesini nasıl engellediğine, ulusal burjuvazinin büyümesini nasıl kösteklediğine dair kanıtlar ileri sürdü. Sosyal bakımdan emperyalizm feodal ve komprador tabakalara (ticaret ve aracılık burjuvazisi) dayanıyordu.

1960'ların başından itibaren emperyalizmin stratejisi değişmeye başladı. Emperyalizm dünyadaki tümel değişimleri dikkate almak zorunda kaldı. Bu değişimlerin en önemlileri, *A. Haba*'nın belirttiği üzere, şunlardır: Dünya alanında sonuç belirleyici bir güç haline gelen reel sosyalizmin politik, ekonomik ve ideolojik etkisinin artması; emperyalizmin sömürgecilik sisteminin çökmesi, halkların ulusal kurtuluş savaşımının sosyal kurtuluş savaşımına, kapitalist gelişme yolunu terketme savaşımına dönüşmesi; kapitalist sistemin genel bunalımının derinleşmesi; devlet-tekelleri kapitalizminin gelişmesi, çokuluslu tekellerin ortaya çıkması ve kapitalist entegrasyon; bilimsel-teknik devrim ...

A. Haba şöyle devam etti: İşte bütün bunlardan hareket ederek, emperyalizm, yeni bir strateji, yeni sömürgecilik stratejisi hazırlıyor. Bu stratejinin özlüğü, eski sömürge ve yarı sömürgeleri elde tutmaya devam etmek ve daha amansızca sömürmek, bu maksatla da bunları dünya kapitalist ekonomi sistemine daha sıkı, organik biçimde bağlamak, ilerici dönüşümler yoluna koyulmuş olan sosyalist devletlere ve gelişme halindeki ülkelere karşı savaşımında bunlardan yararlanmaktır.

Görüşmeye katılanlar, kapitalist yoldan gelişmekte olan Asya ve Afrika ülkeleri endüstrisinde yabancı sermaye yatırımlarının hızla arttığını gösteren sayısız kanıtlar ileri sürdüler. Bunların birçoğunda (Endonezya, Filipinler, Senegal vb.), önde gelen özel kapitalist sektör yabancılar kesimidir. Endonezya'da, dedi *S. Sudiman*, 1967'den 1974'e kadar, dolaysız yabancı sermaye yatırımları yaklaşık olarak 3,5 milyar doları buluyordu; bu miktar ulusal sermaye yatırımlarının üçbuçuk mislinden fazladır («yardım»

adı altında alınan 5 milyar dolar bu hesabın dışındadır). Senegal'de, dedi A. Dansoko, resmi istatistiklere göre, ekonominin «çağdaş sektör» dedikleri kesiminin $\frac{0}{100}$ 85'i, yabancıların, öncelikle Fransızların elindedir.

I. Koks ve S. Mitra şunları belirttiler: Yeni yabancı yatırımlarının büyük bir bölümü işleme sanayiine (yabancı tekellerin kolları ve karma şirketler) düşüyor. Bunların tüketim eşyası üreten kollarındaki payı da epey büyüktür. Hindistan gibi ulusal kapitalizmi göreceli gelişkin bir ülkede bile, bu kollarındaki yabancı sermaye payının $\frac{0}{100}$ 60'ı geçtiği haller az değildir. Bu bir yere kadar ucuz işgücünün belirlediği ve bazan $\frac{0}{100}$ 40'ı da aşan ⁽²⁾ yüksek kazanç normuyla açıklanabilir.

Ne var ki, yabancı sermaye son zamanlarda ağır endüstriye ve bu arada demir-çelik, petro-kimya ve petro-gaz (örneğin İran'da) kollarına da sokulmaya başlıyor. *H. Safari'nin* işaret ettiği gibi, bu, özellikle bilimsel-teknik devrimden, enerji ve ekoloji bunalımından ileri geliyor. Emperyalist devletler, enerji ve hammadde kaynaklarına yakın yerlerde ilerici teknolojik süreçlerle fabrikalar kurarak kendi gereksinmelerini gidermeye ve bunun yanı sıra doğal çevre kirlenmesi problemini çözme külfetinden kurtulmaya çalışıyorlar.

Yabancı sermaye, oluşma halindeki kapitalist işletmeciliğin en önemli kollarında kilit noktalarını ele geçiriyor. Bu durum, ilgili hükümetlerden kendi çıkarlarının garantilenmesini isteyen ulusal burjuvaziyle çelişme ve çatışmaların objektif temelini hazırlıyor. Bilindiği üzere, birçok memlekette, giderek kapitalist yoldan gelişmekte olanlarda bile, yabancı yatırımları sınırlandıran kanunlar çıkarılmış, diğer bazılarında millileştirmelere (tam veya kısmen) gidilmiş bulunuyor. Yabancı tekelleri güven altına olmak üzere, gitgide sıklaşan bir uygulama olarak, «karma» kuruluşlar (ulusal sermayenin katılmasıyla), ya da gerçekte çokuluslu korporasyonların kollarından başka bir şey olmıyan «ulusal şirketler» meydana getirme pratiğine başvurulduğu görülüyor. Bunun sonucu olarak, ulusal burjuvazi yabancı tekelci sermayeyle gitgide daha sıkı bağlanıyor ve daha da bağımlı hale geliyor. Bundan başka, görüşmede belirtildiği üzere, çağdaş teknik ulaşımların çokuluslu korporasyonların kolları tarafından kullanılması, bağımlılığın oluşması için bir temel daha meydana getiriyor. A. Dansoko'nun belirttiği gibi, gelişme halindeki ülkelerde ağır endüstri doğmaktadır, fakat bilimsel-araştırma merkezleri, finans kaynakları ve sürüm pazarları gelişmiş kapitalizm memleketlerinde kalmaktadır.

Görüşmeye katılanlar bu konuda şu sonuca vardılar: Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişme ve yeni-sömürgecilik kopmaz biçimde birbirine bağlıdır; hem de birincisi, ikincisi olmadan gerçekleşemez. Bağımsız ekonomik gelişme için savaşılan ve ulusal burjuvazinin ulusal egemen-

(2) Örneğin kozmetik ve ilaç sanayiinde.

liği savunma mevzilerinde yer alan çevrelerini tutan komünist partileri izledikleri politikada bunu gözönünde tutuyorlar.

Komünist partileri, «karşılıklı bağımlılık» gibi yeni moda birtakım yeni-sömürgeci sloganlar ardına gizlenerek yabancı tekellerin daha büyük öl-çüde buyruğu altına girme yolundan yürüyen uzlaşmacı elemanları yorul-mak bilmeden açığa vuruyorlar. Arap ülkeleri komünist partilerinin 1975 ilkbaharında yaptıkları danışma toplantısının kabul ettiği belgede şöyle deniliyor: «Buna dikkati çekmek ve bundan sakınmak, gelişmiş kapitalist ülkelerle ekonomik ilişkilerin kesilmesini istemek demek değil, bu ilişkile-rin, ulusal egemenliği garantiliyen ve ekonomik bağımsızlığı zedelemiyen sağlam bir temel üzerinde kurulmasını istemek demektir.»

Görüşme sırasında, gelişme halindeki ülkelerin son zamanlarda bu yolda belirli başarılarla ulaştıklarına işaret edildi. Petrol üreten ülkelerin politikasına değinen *I. Koks*, giderek, bu ülkelerin kendi koşullarını emper-yalizme dayatma olanağını elde ettiklerini söyledi. Ama söz alanların çoğu eğer emperyalizm ile ulusal kurtuluş hareketi arasındaki cepheleş-mede ulusal kurtuluş hareketi mevzileri gerçekten güçleniyorsa, bunun her şeyden önce sosyalist ülkelerin desteği sayesinde olabildiğini belirt-tiler.

A. Dansoko, özellikle, ulusal kurtuluş savaşımının verildiği ülkelerin ro-lünü abartmaktan da kaçınma gereğine işaret etti. Petrol üreten devlet-lerin politikasının, eğer sadece kendi güçlerine dayanarak uluslararası emperyalizmin baskısına karşı direnmeleri gerekseydi, bu kadar etkin ola-mıyacağı açıktır. *A. Dansoko*, *N. Aşhab* ve *A. Stavru*, güçlü bir sosyalist topluluğun varlığının, Asya ve Afrika ülkelerinin gerçek bağımsızlık uğ-rundaki savaşımında başarıların temeli olduğunu belirttiler. Bu olay, sözü geçen ülkeler yönetici çevrelerinin, giderek bunlar arasında şimdiye dek emperyalizmin ve uluslararası tekellerin çıkarlarına bağılılıklarıyla tanın-mış olanların, görüş ve tutumlarındaki değişime de yansıyor.

Daha dünya kapitalist ekonomik çerçevesi içinde ekonomik bağımsız-lık savaşımında belirli başarılarla ulaşma olanağı dirençli bir savaşım süreci boyunca gerçekleştiriliyor ve hep politik sarsıntılar tehlikesiyle örü-lüp gidiyor. *S. Mitra* ve *N. Aşhab*'ın belirttikleri gibi, gelişme halindeki ülkelerin hiç biri, şimdiye dek, emperyalizmle ekonomik ilişkilerde eşit haklı partnör durumuna erişebilmiş değildir; bu ülkeler uluslararası ka-pitalist işbölümünde ve dünya kapitalist pazarında bağımlı durumda kal-maya devam ediyorlar.

Devletin rolü

Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişmenin karakteristik çizgisi, devletin giderek artan rolü, ekonomik ve sosyal süreçlerin akışına büyük

ölçüde karışmasıdır. Özelci kapitalizmin gelişmesi çoğu kez hükümetin bile bile güttüğü politikanın sonucudur. Devlet müdahalesinin daha önemli belirtisi de devlet ekonomi sektörünün oluşmasıdır, ve hemen hemen genel bir süreçtir.

S. Mitra şunları belirtti: Genç devletlerde kapitalistler sınıfı devletin dolaysız müdahalesine gereksinme duyuyor. Bu durum, ulusal burjuvazinin olgunluk ve bağımsızlık noksanlığıyla, sermayelerin yetersizliğiyle (bilimsel-teknik devrim koşullarında çağdaş sanayi kollarında fabrika ve işletmeler meydana getirmek için gerekli yatırımlar düzeyi bir hayli yüksektir), bu sermayelerin çabuk kazanç vaatmiyen kuruluşlara yatırılmak istenmemesiyle açıklanabilir. Devlet sektörü, özel sektörcüler için gerekli altyapıyı sağlıyor, ona ucuz fiyatla enerji, metal vb. veriyor. Ulusal burjuvazi yabancı sermayeyle karmaşık ilişkilerinde de devletin koruyuculuğuna gereksinme duyuyor.

S. Mitra şöyle devam etti: Son yıllarda Hindistan'da devlet sektörü özel kapitalist sektöründen daha çabuk büyüyor. ⁽³⁾ Sosyal açıdan bakılacak olursa, devlet sektörü bütütün burjuva yönetiminin istikrarını sağlamaya yönelmiş olan devlet kapitalizmidir. Ne var ki, bazılarının savladığı gibi, bundan Hindistan'da devlet sektörünün sırf kapitalist gelişmeye hizmet ettiği anlamı çıkarılamaz. Bunun tersinin en iyi kanıtı, buna ne Hindistan büyük burjuvazisinin, ne de yabancı tekellerin inanmakta olduğudur. (Bunu doğrulamak üzere, S. Mitra, adı geçen çevrelerin devlet sektörünün genişletilmesine nasıl kıyasıya karşı koyduklarını gösteren birçok kanıt ileri sürdü.)

S. Mitra şunları ekledi: İşin önemli yanı odur ki, çokyanlı bir yapısı olan toplumda devlet sektörünün iç niteliği ikiyanlı bir özlük gösteriyor. Bunun böyle olması Asya ve Afrika ülkelerinde devlet iktidarının büyük bir bağımsızlığa sahip olmasından ileri geliyor. Bu iktidar yalnızca büyük burjuvazinin iradesini yansıtmakla kalmıyor. Örneğin, Hindistan'ın iktidar partisi olan Hindistan Ulusal Kongre Partisi (HUKP), Komünist Partisinin programında belirtildiği üzere, bütün ulusal burjuvazinin çıkarlarını dile getiriyor. Hükümet, devlet sektörünü geliştirmek ve iktidar olarak büyük özel sermayeye hizmet etmekle, bir yandan büyük özel girişimi sınırlamaya çalışıyor, küçük ve orta sanayi ve zanaatçılık üretimini teşvik ediyor ve birçok ekonomik eylem türünü kendisine saklamış oluyor. Bir başka

(³) Halen maden kömürü ve demir-çelik sanayii, enerji, ağır makine yapımı, finans ve kredi kurumları, taşıt, ulaştırma ve haberleşme, sulama sistemleri, sanayi lisansları üzerinde kontrol, döviz rezervlerini kullanma hakkı, dış ticaret ve diğer devletlerle işbirliği hep devletin elindedir. Geniş tüketim malları ve özellikle tekstil üretiminde devletin payı sürekli artıyor. «Yeşil devrim» dedikleri eylem bölgelerinde köy ekonomisinin kapitalist temeller üzerinde yeniden kuruluşunda devlet kesin rolü oynuyor.

deyişle, devlet, kapitalizm kanunlarının «serbest oyun»unu bir yere kadar donduruyor.

İşte bu koşullarda, devlet sektörü, memleketin yabancı tekeller tarafından sömürülmesine karşı, büyük sermayenin doymazlığına karşı savaşımında bir araç olarak da kullanılabilir. Devlet sektörü bu karakteriyle Hindistan'ın bağımsız gelişmesinin desteği olabilir ve oluyor. Ve bu sektörün, sosyalist ülkelerin ve öncelikle Sovyetler Birliği'nin kesin yardımlarıyla yaratılmış olması çok anlamlıdır. Hindistan Komünist Partisi (HKP) bu çözümlmeden hareket ederek, devlet sektörünü, şimdiki haliyle bile, Hindistan'ın kapitalist olmayan gelişme yoluna geçişinin maddi temeli sayıyor.

Komünist Partisi, sınıfsal bağlaşımlar, özellikle HUK'nin sol ve merkezi çevreleriyle bağlaşıma yönelik politikasında bütün bunları gözönünde bulunduruyor. Çünkü, ekonomi politikasında devlet sektörünün kapitalist olmayan gelişme yolu için gerçekten temel olmasına yol açabilecek ilerici değişimler ancak işçi sınıfının ve bu sınıfın partisinin yönetmenliği altında yürütülecek gerilimli ve amaca yönelik bir sınıf savaşımıyla sağlanabilir. Bu fikri görüşmeye katılanların hepsi kabul ettiler.

Böylelikle devletin yeni rolü, devlet kapitalizmi yapısının ikiyanlı niteliği, tekparça bir burjuva yönetici sınıfı bulunmayışı, komünist partilerine kapitalist gelişme yolunda göreceli olarak epey ileri gitmiş olan memleketlerde bile kapitalist olmayan yola geçilebileceği tezini ileri sürme olanağını veriyor. Bu olanak, özellikle HKP ve Filipin Komünist Partisi programlarında gözönüne alınmış bulunuyor. Asya ve Afrika'nın bütün ülkelerinde, komünistler devlet sektörünün güçlenmesi için, bağımsız gelişme yararına kullanılabilmesi için savaşıyorlar.

S. Sudiman, olayların ters yönde bir gelişme göstermesi olanağı da bulunduğunu söyledi. Ve Endonezya'da Suharto rejiminin çoğu sanayi kuruluşlarını ve çiftlikleri yerli ve yabancı özel mülkiyetçilere nasıl geri verdiğini, köyde yarı-feodal işletme sistemini nasıl canlandırdığını kanıtlarla gösterdi. Millileştirmeden böylece geri dönüşün, Endonezya'da çağdaş kapitalist gelişmenin özelliği olduğunu belirtti.

Devlet sektörünün ilerici potansiyel olanakları, halk düşmanı dikta rejimleriyle yönetilen, yazgıları emperyalizme, yeni-sömürgeciliğe ve çokuluslu korporasyonlara bağlanmış olan ülkelere şimdilik keşfedilmemiş olarak kalmaktadır.

A. Aşur, bütün varlığıyla yabancı tekellere, yerli özel sermayeye bağlı ve onların çıkarları hizmetinde bir devlet sektörü örneği vererek, şunları söyledi: Asya ve Afrika için yüksek sayılan bir kapitalist gelişme düzeyindeki İsrail'de, yabancı tekeller ve İsrail kapitalistleri, hükümetin tam desteğine dayanarak devlet sektörü dedikleri kuruluşlara (Histadrut Sendikalar Birliği, kooperatiflere ve belediyelere ait kuruluşlar söz konusu)

büyük ölçüde yatırımlar yapıyor ve bu sektörün eylemini kesinlikle etkiliyorlar.

H. Safari şunları anlattı: İran'da, devlet sektörü, feodal toplumun (tepeden inme, aşırı gerici despot rejimin eliyle) kapitalist topluma dönüştürülmesi süreci içinde doğdu. Devlet çok büyük bir üretimsel ve parasal kapasiteye sahip bulunuyor. Özel sektörde tekellerin yokluğu yüzünden, devlet, genişletilmiş kapitalist yeniden üretim sürecini güven altına alan bir dev tekel gücü olarak hareket ediyor. ⁽⁴⁾ İktidardaki rejim, memlekete başlıbaşına parasal-ekonomik ve politik güç olmak isteyen burjuvazinin savlarını silkip atıyor. İran'da gitgide büyüyen devlet sektörü bugünkü rejim tarafından uluslararası devlet-tekel kapitalizmiyle işbirliği yapılarak yaratılıyor ve onunla entegrasyona doğru gidiyor. Memlekete yabancı sermaye akını hiç bir zaman bu kadar büyük olmamıştı. Kısacası, İran'da devlet kapitalizminin ilerici potansiyel olanakları geleceğin sorunudur ve bu devlet kapitalizminin şimdiki sosyal-politik yönelimi henüz bu konuda konuşma olanağı vermiyor.

Görüşmeye katılanlar, birçok memleketin toplumsal hayatında devletin rolünün artması olayının, idare cihazının büyümesi gibi, yolsuzluk ve ahlâksızlık gibi, kapitalist gelişmenin sosyal dayanağı sıfatıyla üretimle bağlı olan zayıf ulusal burjuvazinin yerini alabilecek bir bürokratik burjuvazinin ortaya çıkması gibi olumsuz sosyal sonuçlarına da değindiler.

S. Sudiman: Endonezya'da yolsuzluk ve ahlâksızlık, ulusal gelirin % 30'u rüşvetçilerin ceplerine inecek kadar alıp yürümüş bulunuyor. Öyle ki, devlet kuruluşları ve servisleri yöneticileri için kapitalist-bürokrat anlamına gelen «Kabir» teriminin kullanımı yaygınlaşıyor. Kabir'ler gitgide büyük sermayeci haline geliyorlar.

N. Aşhab: Ürdün'de devlet cihazının gelişmesi çok sağlıksız biçimler almaya başladı. Bu durum, emperyalizmin Ürdün'e her şeyden önce stratejik açıdan önem vermiş ve memleketi pratik olarak ekonomik sömürü alanı saymamış olmasından ileri geliyor. Bunun sonucu olarak, kamu hizmetleri ve ticaret kesimleri, idare ve ordu sektörleri ölçsüz-oransız gelişme gösterdi. Sanayi ve köy ekonomisi ulusal gelirin ancak % 30'unu veriyor. Çağdaş sanayi üretimiyle ilişkili işçilerin sayısı 10 bini geçmezken, orduda 70 bin kişi bulunuyor. Ücretli çalışanların üçte birinden çoğu devlet cihazında yer alıyor. Memlekette komprador karakterli bir bürokratik burjuva asalak tabakası beliriyor ve bu tabakaya aşiret beyleri ile bunların yakın akrabaları, büyük toprak sahipleri ve geleneksel komprador burjuvazi giriyorlar. Memleketin bütün hayatını belirleyen bu tabaka, ikti-

⁽⁴⁾ Devlet, ulaştırmada, sulama, enerji, demir-çelik, makine yapımı, haberleşme alanlarında ve petro-kimya sanayiinde, yani büyük ölçüde sermaye birikimi gerektiren alanda ağır basıyor.

dardaki despotik rejimin ve Ürdün'de emperyalist egemenliğin sosyal temelini oluşturuşor.

Görüşme sırasında, komünistlerin, yabancı egemenliğine karşı, demokrasi için yürütölen savaşımđa halkı geniş ölçüde birleştirmeye çalıştıkları belirtildi. Bu savaşım şıarları objektif olarak aynı zamanda kapitalist gelişmeye karşı yöneltilmiş bulunuyor.

Özcesi, Asya ve Afrika ölkelerinde, özselci kapitalizm, gelişmesi boyunca hem yabancı sermayeye, hem de devlet sektörüne ve devlet müdahalesine bağılıdır. Bu özellik, onun kendine özgü temel üzerinde gelişme yeteneğinden yoksunluğunu belirliyor. Ve bu, elbette onun hiç gelişmediğı anlamına gelmiyor.

Kapitalist gelişmenin meyvaları

Son yıllarda, Hindistan, İran, Filipinler gibi kapitalist yönelimli birçok ölkelerin ekonomik gelişmesinde başarıları ulaşıldı.

İran uzmanları memleketde şaşırtıcı bir ekonomik başarıdan söz eden yazılar yazıyorlar. Dördüncü beşyılık plân döneminde (1968–1973) yani petrol fiyatlarının yükselmesinden önce), genel ulusal hasılanın % 107 arttığı göröldü. Hindistan'a gelince, burjuva teorisyenleri, kapitalizmin, genç bağımsız devletler problemini çağımızda bile çözümleyecek durumda olduğunu ispata yeltenerek çokçası Hindistan'ı örnek gösteriyorlar. Bununla birlikte, sanayi ve köy ekonomisi malları üretimindeki büyük artışa, yerli ağır sanayiın kurulmasına, bilim alanında ve bu arada nükleer fizik ve eğitim-öğretimdeki başarıları dikkati çekiyorlar.

Ne var ki, görüşmeye katılanların belirttikleri gibi, bir ekonomik sistem yalnız üretim hacmine ilişkin rakamlarla, işin yalnız teknik-ekonomik yanı dikkate alınarak, ekonomik gelişmenin sosyal-politik yanları küçömsenerek değeriendirilemez. Söz alanlar, 1969'da Moskovada yapılan Uluslararası Danışma Toplantısı'nda komünistlerin vardıkları sonucu, yani «kapitalist yola koyulmuş olan ölkeler karşılaştıkları temel problemlerin bir tanesine bile çözüm getiremediler» (2) yargısını doğrulayan kanıtlar ileri sürdüler.

Görüşmede, çeşitli sanayi kollarının gelişmesindeki büyük eşitsizlik ve düzensizliğe işaret edildi. İran'da 1972–1973 yıllarında genel ulusal hasıla içinde sanayi malları payı yalnız % 20, aktif nüfusun $\frac{0}{10}$ 41'inin çalıştığı köy ekonomisinin payı % 16 kadardı. Dördüncü beşyılık plân döneminde sanayi üretiminde yıllık artış $\frac{0}{10}$ 15, köy ekonomisinde yalnız $\frac{0}{10}$ 2,5 idi.

(2) «Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı.» Moskova, 1969, s. 30.

Nüfus artışının % 3 olduğu dikkate alınacak olursa, bu en önemli ekonomi sektöründe bir durgunluğun varlığı söz götürmez.

Hindistan hakkında da benzer veriler ileri sürüldü. Memlekette, sanayi, göreceli gelişmesine karşın, genel ulusal hasılanın ancak % 20'si kadarını, köy ekonomisi (köylerde memleket nüfusunun % 70'i yaşıyor) % 50'sini üretiyor ve asıl bu sektör tüm ekonomiyi geri geri çekiyor. Son derece gerikalmışlık, köy ekonomisinin ağır basan ayırıcı vasfıdır (Hindistan'da 1 hektardan alınan ortalama ürün, değeri bakımından, Japonya'da alınan ürünün tutarından 10 defa daha düşüktür).

Görüşmeye katılanlar şunu da belirttiler: Gelişmedeki eşitsizlik ve düzensizliğin temel nedenlerinden biri, Asya ve Afrika'daki bağımlı kapitalizmin, gerek sanayide, gerekse köy ekonomisinde kapitalizm öncesi üretim tarzlarının entegrasyonunu sağlayabilecek durumda olmayışdır. Kapitalizmin çepçevre kapalı durumu ekonomiyi bütünüyle çağdaş raylara bindirme yeteneğinden yoksun oluşu, onun teknik-ekonomik gerikalmışlığı giderme ve bununla ilişkili sosyal problemleri çözme yeteneği yoksunluğunu da büyük ölçüde belirlemektedir.

Ekonomide durgunluğun bir başka nedeni de dünya ekonomik bunalımının etkisidir. Söz alanlar bu neden üzerinde önemle durdular. Gerçek odur ki, emperyalist devletlerin sermayeleriyle birlikte, bu devletleri sarsan bunalımlar da «ihraç» edilmekte ve bunlar Asya ve Afrika ülkelerinde alabildiğine sağlıklı, karşıt ve aykırı biçimler almaktadır.

Gerikalmışlığın en inandırıcı kanıtı ve göstergesi halkın korkunç yoksulluğudur. S. Mitra'nın Hindistan Başbakanı İndira Gandhi'nin bir demecinden aktardığı cümlelere göre, halkın % 40'ının geliri resmi asgari geçim düzeyinin de altındadır (kaldı ki, bu asgari geçim düzeyi de (ayda 27 rupi) alabildiğine düşüktür). ⁽⁶⁾ H. Safari'nin dediğine göre, İran'da, bütün başkentli ailelerin % 73'ünün aylık geliri 10 bin reali bile bulmuyor (resmen asgari geçim düzeyi 16–22 bin realdir). Konutların % 70'ini, İran Sosyal Araştırmalar Enstitüsü, kulübe ve gecekondular kategorisinden sayıyor. Resmi verilere göre, köylerde halkın % 90'ının iki yakası bir araya gelmiyor. Emperyalist memleketlerdeki dörttnala giden enflasyonun dürtüklediği başdöndürücü fiyat artışları, Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişmenin genel yasallığı haline gelmiş bulunuyor.

Okuma yazma bilmiyenlerin oranı yüksektir: İran'da köylü ahalinin % 66'sı; Hindistan'da nüfusun % 70'i okur-yazar değildir (bu ülkede 11–14 yaşları arasındaki çocukların yalnız % 41'i, 14–17 yaşları arasındakilerin de ancak % 24'ü okula gidebiliyor). İ. Koks'a göre, Tropikal Afrika

⁽⁶⁾ İ. Gandhi hükümeti, son zamanlarda, hazırlamış olduğu ilerici sosyal-ekonomik tedbirler programı çerçevesinde, adımlar atarak, halkın en mağdur tabakalarının durumunu iyileştirmeye çalışıyor.

lkelerinde ocukların büyük çoğunluğu daha 12 yaşında (yani ilkokulu bitirir bitirmez) renimi bırakmak zorunda kalıyor.

Halkın sağlık durumu da yürekler acısıdır. İran'da 32 milyon nüfusun ancak 12 bin doktoru var ve bunların da yarısına yakını başkenttedir. Tropikal Afrika'da, *J. Koks*'un verilerine göre, ocuk ölümü oranı (bir yaşına kadar olanlarda), gelişmiş kapitalist ülkelerdeki oranın çok üstündedir.

İşsizlik büyük ölçüler alıyor. Hindistan'da, 1950'lerin başından 1970 yılına kadar, işsizlerin sayısı hemen hemen üç misli artarak, 5,3 milyondan 14 milyona ıktı. Yaklaşık hesaplara göre, bunların sayısı, içinde bulunduğumuz onyılın sonlarına doğru 37 milyonu bulacaktır (veriler daha çok şehirleri kapsıyor). Köy ekonomisindeki durgunluk, yıınla köylerden şehirlere akını doğuruyor ve sonrasızlaştırıyor. *A. Darı:soko*'nun belirttiği üzere, bugün, Asya ve Afrika'da yedek emek ordusu, göreceli sayısı bakımından, Avrupa'da kapitalist gelişme dönemi başlangıcı için karakteristik olan düzeyi kat kat aşıyor. Bu durum yönetici çevrelere, işçi sınıfı üzerinde baskı yapmak üzere geniş olanaklar veriyor.

Bu fon üzerinde sosyal çelişkiler, karşıtlıklar arttıkça artıyor. Bir yandan gelişmiş kapitalist ülkelerdeki burjuva seçkinlerinin yaşam tarzını taklit eden «tüketim toplumu» kapalı çevreleri meydana geliyor. *A. Aşur'un* belirttiği üzere, İsrail'de 1970–1973 yıllarında iş creti payı ulusal gelirin $\frac{0}{0}$ 60,5'inden $\frac{0}{0}$ 45,2'ye düştü. Bunun yanısıra, kapitalistlerin kazançları görülmedik bir düzeye yükseldi. Öyle ki, yalnız 1973'te bu kazançların $\frac{0}{0}$ 50–80 oranında arttığı grld. Bazı hesaplara göre, Asya'da (veriler gelişme halindeki sekiz ülkeye ait), nüfusun $\frac{0}{0}$ 5'ini geçmeyen tepedeki grup ulusal gelirin $\frac{0}{0}$ 25,4'ini benimsiyor (bu miktar halkın $\frac{0}{0}$ 60'ını oluşturan ve ulusal gelirin $\frac{0}{0}$ 28,1'ini alan aşağı zümreye düşene yakındır). Afrika'ya ilişkin rakamlar (15 ülkenin verileri daha keskin karşıtlıklar gösteriyor: Aynı sırayla sözü geçen zümreler ulusal gelirinin $\frac{0}{0}$ 34,8'ini ve $\frac{0}{0}$ 22,1'ini benimsiyorlar. Bu da tepedeki zümre yararına 1,5 misli bir fazlalık gösteriyor.

Bu durumda Asya ve Afrika lkeleri emekçilerinin mevcut sömürü düzenini değiştirmek için gitgide daha büyük bir azimle savaşmalarında şaşılacak bir şey yoktur. Buna karşılık, yönetici çevreler, halk düşmanı davranışlara, despotik idare metotlarına başvuruyorlar. Bu durum, görüşmede belirtildiği gibi, kapitalist üretim tarzının yerleşmekte olduğu ülkeler için karakteristik bir çizgi oluyor.

Kısacası, Asya ve Afrika'da kapitalizm, baımlılıa son verilmesi, geri kalmışlıın, yoksulluın, işsizliın ve daha nice yoksunlukların giderilmesi gibi en önemli sosyal-ekonomik problemlerin hiç birini zemedi. By-

lece, Hindistan Komünist Partisi X. Kongresi politik kararında belirtildiği üzere, kapitalist gelişmenin bunalımı başgösterdi.

Bunalım, Asya ve Afrika ülkelerinde sosyal çelişkilerin alabildiğine keskinleşmesine yol açtı ve sınıfsal ve politik güçlerin yeni dağılımını belirledi. Bu ülkelerde, halk yığınlarının, toplumun çeşitli tabakalarının, geniş bir demokratik çerçevesinde ve ekonomik bağımsızlık için, gerikalmışlık ve yoksulluğun giderilmesi için savaşım temeli üzerinde birleşmelerine elverişli koşullar yaratıyor. Bu cephede, söz alanların belirttikleri gibi, işçi sınıfı ve bu sınıfın partisi kesin rolü oynamalıdır. Gerçi bugün birçok memlekette proletarya henüz zayıftır. Buna karşın, gerek özel sektörde, gerekse devlet sektöründe, sanayide ve köy ekonomisinde proletarya süratle oluyor. Sınıf bilincine henüz her yerde erişilmemiş olsa bile, proletarya, ulusal birliği sağlama yeteneğine sahip biricik sınıftır ve gelecek bu sınıfındır. Asya ve Afrika kıtalarında sosyal ilerlemenin yazgısı, bu sınıfın köylülerle, sayıca kalabalık küçük burjuva tabakalarıyla, aydınlarla savaşkan bir yurtseverlik bağlaşması yaratma, ulusal burjuvazinin anti-emperyalist düşünceli tabakalarını bu bağlaşmaya çekme yeteneğine bağlıdır. *A. Stavru'nun* belirttiği gibi, işçi sınıfı, anti-emperyalist savaşım, ulusal kurtuluş savaşımı koşullarında en önemli politik-ekonomik sorunların çözümüne yardım edebilecek gerçekçi bir politika gütmektedir.

Görüşmede şu önemli konuya işaret edildi: Bu bölgenin birçok ülkesinde ve bu arada en büyük ülkesi olan Hindistan'da son zamanlarda bütün anti-emperyalist ve anti-monopolist güçleri birleştirmede önemli başarılarla ulaşan komünist partileri, yukarıda belirlenen koşullardan hareket ederek, strateji ve taktiklerini işlemektedirler.

Kapitalist olmayan gelişme perspektifi

Görüşmeye katılanlar, bir bilânço yaparak, Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişmenin, Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinin burjuva-demokratik devrimleri sırasında geçmiş oldukları yolları tekrarlamadığını belirttiler. *O. Taybi* özellikle şuna işaret etti: Aslına bakılırsa ulusal kurtuluş devrimi bugünkü aşamasında bir başka tarihsel çağın, yani dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının koşulları içinde gerçekleştiriliyor. Bugün, genç devletlerde bile, kapitalizm artık ilerici karakterli, gelişmeli bir üretim tarzı değildir. Zamanımızda ilerleme her yerde sosyalizmle bağlıdır. Kapitalizm, her yerde, kendine özgü en zorunlu çelişkileri çözmekten aciz, tarihsel olarak çürüyüp gitmekte olan düzendir. Bu çizgiler, Asya ve Afrika ülkelerinde doğuş halinde olan kapitalizmin daha başlangıcında suyüzüne çıkmaktadır.

Bu istikrarsız durumun olağanüstü önemli bir başka etkeni de, devlet

iktidarının karakterinden, sosyal-ekonomik yapıların kapitalistçe transformasyonundaki sınırlılıktan doğuyor. Görüşme sırasında belirtildiği gibi, bu kesimde, pratik olarak, hükümetin kesin ve ardıcıl bir tutumla yalnızca ulusal burjuvazinin çıkarlarını dile getirdiği; yönetici çevrelerin mevzilerinde yerli büyük sermayenin hiç de bütün gelişme kanunlarını belirlemediği toplumun çokyanlı belirsiz yapısının yansımakta olduğu ülke de vardır. Gerçi, büyük yabancı sermayeyle bağlı bir yapılaş ve kuruluş başı çekebilir ve sistem oluşturabilir. Ama bu aynı zamanda iç çelişkileri ve bu arada ulusal burjuvazinin içindeki çelişkileri keskinleştirmektedir.

S. Mitra şunu belirtti: Bu etkenlerden hareket ederken, Asya ve Afrika'nın her hangi bir ülkesinde artık kapitalist gelişme yolunun kesinlikle ve dönüşsüz olarak seçilmiş bulunduğunu, burada yalnız kapitalist gelişmeden ve kapitalist yönelimden söz edilebileceğini savlıyamayız. Kaldı ki, iç çelişkiler, çözümde ister istemez kapitalist gelişme çerçevesinin dışına çıkılmayı gerektirecek kadar büyüktür. İşçi sınıfının ve partisinin ödevlerini belirleyen de budur.

Kapitalist yönelimli ülkelerde, daha işin başında, kapitalist olmanın gelişme yolu için savaşım alıp yürüyor. Sosyalizm için savaşan güçler işçi sınıfı ve bu sınıfın Marksist-Leninist partileri, bu kesimin çoğu ülkelerinde henüz zayıf ve bazılarında henüz oluşmamış olsalar bile, bu savaşım başlamakta ve yürütülmektedir. Bu konuda, küçük burjuvazinin yalnız anti-empyalist değil, aynı zamanda anti-kapitalist potansiyel olanaklara sahip olması olağanüstü bir etken önemi kazanıyor. Bilindiği gibi, bu ülkelerde küçük burjuvazi köylülerle birlikte sayıca en büyük sınıftır. Deneğin gösterdiği üzere, küçük burjuva yığınları devrimci demokrasi plâtfomu üzerinde yer alabilir, bu sınıfın en iyi temsilcileri kapitalist olmanın yola geçilmesine önayak olabilirler. Üstelik bunlar bilimsel sosyalizmi benimseme düzeyine yükselme kabiliyetinden yoksun da değildirler. Sözü-müz odur ki, böylelikle, kapitalist gelişme kesilebilir ve bu dönem sosyalist temel üzerinde değilse, genel demokratik temel üzerinde gerçekleştirilebilir.

Bugün sosyalist yönelim, kurtuluşlarına kavuşmuş Asya ve Afrika ülkeleri için ana yol oluyor. İşçi sınıfı, komünistler ve diğer ilerici güçler, memleketi kapitalist yoldan çıkarabilecek, hem de kapitalizmin bunun için gerekli «klâsik» sosyal-ekonomik koşullar oluşturacak kadar olgunlaşmasını beklemeden yapabilecek geniş bir sınıfsal bağlaşma yaratabilirler.

Görüşmeye katılanların belirttikleri gibi, bu olanakların hayata geçirilmesi, yeni sömürgecilğe karşı ekonomik bağımsızlık uğrunda yürütülen savaşımında elde edilecek başarılarla, yani ancak sosyalist ülkelere dayanmak, güçlü sosyalist toplulukla dostluk ve işbirliğini ardıcıl biçimde geliştirmekle ulaşılabilecek başarılarla büyük ölçüde bağlıdır.

İşçilerin sınıf bilinci: Gelişme güzeyi ve eğilimleri

Josef Schleifstein

Frankfurt-Main Marksist Araştırmalar Enstitüsü Direktörü

Johannes H. von Haiseler

Frankfurt-Main Marksist Araştırmalar Enstitüsü mensuplarından

Geniş işçi yığınlarında sınıf bilincinin oluşma ve gelişmesi, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde ilerici güçlerin başarılarının önemli bir önkoşuludur. Alman Komünist Partisi, Lenin'in yargılarını kılavuz edinerek, işçilerin sosyal ve politik savaşım lar boyunca edindikleri deneyin gelişkin bir politik bilinç düzeyine çıkarılması sorunu üzerinde özel bir dikkatle duruyor. Sosyal psikoloji ve emekçilerin sınıfsal bilinci problemleri, Marksist partinin yığınlar arasında ideolojik ve politik etkiyi genişletmeye yönelik eylemiyle sınıksız bağlıdır; bu problemler Marksistlerin burjuva ideolojileriyle, sağ ve «sol» oportünistlerle tartışmalarında birbiri ardınca ortaya çıkmaktadır.

Federal Alman Cumhuriyetinde işçilerin bilinç durumu üzerinde, bu bilincin oluşmasına ilişkin ekonomik, politik ve ideolojik koşullar ve gelişme eğilimleri üzerinde gerçekçi bir değerlendirme, her şeyden önce «sınıf bilinci» kavramının içeriğinin açıklanmasını gerektiriyor. Bu sorunun açıklanması, idealist ve mekanik görüşlere etkinlikle karşı konulmasına ve sübjektif etkenin rolünün sözün tam anlamıyla belirtilmesine olanak vermektedir.

Biz, K. Marks ve V. İ. Lenin'in fikirlerini kılavuz edinirken, işçilerin sınıf bilincinin karakterini belirlemede, bunun yapısını, kendiliğinden-gelme ve bilinçli öğelerin, psikolojik ve ideolojik öğelerin bağıntı ve etkileşmesini dikkate almak gerektiği düşüncesinden hareket ediyoruz. Bu açıdan bakacak olursak, sınıf bilincini, mekanik olarak, savaşım içinde işçilerde kendiliğinden-gelme biçimde oluşan tasavvurlara indirgemek de (örneğin, bunu «orta bilinç» olarak gösterme denemeleri), yığınların gereksinme ve isteklerinin bilinç bakımından gelişmelerinde oynadığı rolü inkâr etmek de yanlıştır.

Çeşitli sınıf ve tabakaların bilinç ve sosyal psikolojilerinin köklerini, maddi yaşamda, toplumun ekonomik temelinde aramalıyız. Bununla beraber, ideolojik alanların yaşamdaki üstyapısı politik ilişkilerle ve geçmiş

çağların çok çeşitli düşünsel mirasıyla karşılıklı bağıntısını da dikkate almamız gerekiyor.

Kapitalizmde işçi sınıfının ekonomik ve politik durumu, bizzat yaşama koşulları, kapitalist toplumdaki çelişkiler ve uzlaşmaz zıtlıklar, bu topluma özgü adaletsizlik ve illetler, ekonomik, politik ve moral bunalım ve sarsıntılar, olgunlaşmış sosyal problemleri çözmekten âciz oluşu işçilerde muhalefet psikolojisi, anti-kapitalist görüşler ve istekler uyandırıyor. Bunun yanı sıra, işçilerin kapitalist sistemdeki yaşama koşulları yüzünden işçi sınıfında kendiliğinden-gelme biçimde oluşan bilinç, burjuva ideolojisinin etki izlerini taşıyor. Bu bilinç, birdenbire ve kendiliğinden, toplumsal ilişkileri bütün karşılıklı karakteriyle anlama, temel sınıfsal çelişkiyi ve kapitalizmin tarihsel geçici karakterini kavrama düzeyine çıkıvermiyor. Sonuç olarak, kendiliğinden-gelme biçimde oluşan bilinç, ilkel muhalefet biçimlerini de kapsıyarak, burjuva ideolojisi çerçevesi içinde kalıyor.

İşçi sınıfının kendi sınıfsal çıkarlarının ve bunlara tarihsel hedeflerin bilincine varmaya başlaması kendiliğinden, düzenli, yığınsal biçimde ve birdenbire olmuyor. Bu olay, sübjektif etkenin, öncelikle işçi sınıfının, yani geri kalan proletarya yığınından ayrılmı olarak artık proletarya hareketinin gelişme koşullarını ve genel sonuçlarını anlayacak kadar yükselmiş bulunan sınıfın Marksist partisinin olağanüstü büyük önemini belirliyor. İşçi sınıfı arasında eylem gösteren bilinçli güçler ve Marksist parti, işçilerin anti-kapitalist isteklerinden ve kendiliğinden-gelme olarak sosyalizme bağlanmalarından yararlanarak, sınıf bilincinin gelişmesine, işçi sınıfının örgütlülük ve savaşkanlığının artırılmasına yardım edebilirler.

V. İ. Lenin, sınıf bilincinin gelişmesi yolunda karşılaşılan ve işçi sınıfının kapitalizmdeki toplumsal durumunda, sömürü ve egemenlik biçimlerini kapitalist topluma özgü maskeleyen metotlarında gizlenen objektif güçlük ve engelleri çözümledikten sonra, işçi sınıfı arasında kendiliğinden-gelme biçimde oluşan fikirleri treydünionist veya sendikal bilinç olarak niteliyor ve bunu sınıf bilincinin ilk belirtileri olarak ele alıyordu. Ve «kendiliğinden-gelme eleman, oluşunda, bilincin ilk belirtilerinden başka bir şey değildir», diyordu. (1)

Bilincin bu «ilk belirtilerini», ancak işçi sınıfının kendi temel çıkarlarını anlaması halinde sözkonusu olabilecek gelişkin sınıf bilincinden ayırdetmek gerekiyor. Gelişkin sınıf bilinci (politik bilinç), K. Marks'ın deyiimiyle «kendisi için sınıf»ın bilincidir. (2) Bu bilinç sermaye ile emek arasındaki sınıfsal çelişkinin ve bunun tüm topluma yayılmasının kavranmasını, politik sınıfsal savaşım gereğinin bilincine varılmasını, işçi sınıfının ancak politik iktidarı ele geçirmek ve kapitalist sistemin varlığına son vermek

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 6, s. 29-30.

(2) K. Marks ve F. Engels, Esetler, c. 4, s. 183.

suretiyle kurtulabileceğinin anlaşılmasını gerektiriyor. Ve kendiliğinden anlaşılıyor ki, çağımızda, proletaryanın gelişkin sınıf bilinci, işçi sınıfının artık politik iktidarı elde etmiş olduğu sosyalist ülkelerle dayanışma zorunluğunu anlayışını da kapsıyor. Öyle ki, gelişkin sınıfsal bilinç, bilimsel sosyalizmin işçi sınıfı tarafından kabul ve benimsenmesi anlamına geliyor.

Bu açıklamadan sonra, şimdi, Federal Almanya Cumhuriyetinde işçi sınıfının bugünkü bilinç durumunu ve bunun gelişme eğilimlerini çözümlemeye geçebiliriz. FAC'de 1973 yılında enstitümüz tarafından örgütlenen sınıfsal yapı ve sınıfsal bilinç problemleri konulu bilimsel konferansta, bilinç gelişmesinin doğrudan doğruya emeğin yapısal-teknik koşullarına bağlı olduğu görüşü reddedilmişti. Bundan başka, sınıf bilinci düzeyini ve gelişme eğilimlerini, sırf işçi sınıfının sosyal durumunun çözümlemesinden hareketle açıklama denemesi de eleştirildi. Zira böyle bir yaklaşım, işçi sınıfının çeşitli kollarında sınıf bilinci düzeyleri arasındaki büyük ayrımı, çeşitli kapitalist ülkelerde işçi hareketinin gelişmesindeki düzensizliği anlamak zordur.

Konferansta, sosyal-ekonomik ilişkilerin (üretim sürecinde alınan yer, sosyal durum, yaşama ve çalışma koşulları), sınıf bilincinin oluşması ve yaygınlaşması için belirleyici bir temel olarak ancak son çözümde dikkate alınabileceği belirtildi. Politik ve ideolojik karakterli önkoşullar da (örneğin, şu veya bu kapitalist ülkede politik ilişkilerin çok veya az göreceli sağlamlığı ve bununla bağlı olarak kapitalist egemenlik metotlarının çok veya az manevra kabiliyeti ve esnekliği; işçi sınıfının belirli bir memlekette yürüttüğü sınıf savaşlarının atılım ve boyutları; yakın geçmişte ve halihazırda sınıf güçlerinin oranı; bütün biçim ve türleriyle burjuva ideolojisinin etkisi ve bu arada «sosyal partnörlük» ve sosyal reformizm ideolojisine işçi sınıfının kapılma dercesi; sendikaların ne kadar güçlü olduğu, aynı zamanda sınıf çıkarlarını savunma yolunda savaşım yeteneği ve emekçi yığınlarını seferber etme rolü; Marksist güçlerin, özellikle komünist partisinin işçi hareketindeki yeri ve rolü, işçi sınıfı üzerindeki örgütsel ve ideolojik etki dereceleri) büyük bir önem taşımaktadır. ⁽³⁾

Alman faşizminin ezilmesinden sonra başlayan tekelci restorasyon sürecinin (Batı Alman Sendikalar Birliği bu süreci resmen eski mülkiyet ve egemenlik ilişkilerini canlandırma süreci olarak tanımladı) FAC'de işçi sınıfının bilincinin oluşması üzerinde ne büyük bir etki yaptığı biliniyor. «Soğuk savaş»ın, devlet politikası haline getirilen anti-komünizmin, Sovyetler Birliğine, ADC'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı girilen azgın intikamcı ve şovenist propagandanın, emek ile «değişen kapitalizm» ara-

⁽³⁾ Bak: Klassenstruktur und Klassenbewußtsein in der BRD, Frankfurt-Main, Verlag Marxistische Blätter, 1974.

sında (sözümüne «ekonomik mûcize» ve oransal olarak sürekli bir yüksek ekonomik konjonktür teraneleriyle beslenen) «partnörlük» hayallerinin, ASDP sağcı liderlerinin devlet-tekel kapitalizmini dört elle tutma, işçilerin bütün birlik ve dayanışma hareketlerine karşı savaşıma geçme, iftiralara başvurma, komünist partisini yasaklama ve amansızca kovuşturma mevzilerinde yer alarak güttükleri politikanın, bütün bu hususların, işçi sınıfının geniş tabakaları arasında belirli bir bocalama yaratması, onun sınıf bilincinin gelişmesini yavaşlatması olağandır. Burjuva ideolog ve politikacıları, sınıf savaşımının artık «bertaraf edilmiş» olduğu, işçi sınıfının «son»u geldiği teranesini tutturdular ve FAC'den artık bir «orta tabakalar toplumu» örneği olarak söz etmeye başladılar. «Sosyal partnörlük» ideolojisi ve anti-komünizm işçi çevreleri arasında da derin kökler saldı.

Ama işçi hareketi için bu ağır ve karmaşık dönemde bile, burjuvazi, işçi sınıfının bilincindeki en olağan deneyi, kendi reel sınıfsal durumuna dayalı deneyi büsbütün dağıtıp çürütemedi. Burjuva sosyologları, ampirik incelemeler yaparken, büyük Batı Alman kuruluşlarında çalışmakta olan işçilerin toplumu «üst tabakalar» (kapitalistler) ve «alt tabakalar» (işçiler) olarak ikiye bölünmüş saymaya devam ettiklerini belirtmekten kaçınmadılar. Bu sosyologlar, işçilerin hiç de istihdamın sağlamlığına, sürekli ve kesintisiz çalışmaya devam edebileceklerine güvenip de gevşemediklerini; tersine, çalıştıkları yeri her gün kaybedebilecekleri korkusuyla yaşadıklarını itiraf etmek zorunda kaldılar. İşçi sınıfı bu yıllar boyunca da kendi toplumsal durumunu kavramaya ilişkin bazı elemanları koruyageldi. Ama bu elemanlar tutarlı değildi; işçilerin görüşlerinde genişlik yetersizdi, tarihsel perspektif anlayışı noksanlığı vardı. İşçilerin önemli bir bölümü, ya varolan koşulları değiştiremez diyor, ya da işçi sınıfının bunları değiştirme yeteneğine inanıyorlardı.

Yaklaşık olarak 1960'ların ortalarından itibaren, çok ağır ve düzensiz de olsa, durum değişmeye başladı. Bu, her şeyden önce, memleketin objektif gelişmesiyle bağlıydı, yani savaştan sonraki elverişli konjonktürün düşmesinden, devlet-tekel sistemi çelişkilerinin keskinleşmesinden, maden sanayiindeki yapısal bunalım, ADC konusunda Bon hükümetinin izlediği «kuvvet pozisyonu» politikasının iflâsı vb. gibi olgulardan ileri geliyordu.

1966–1967 bunalımı, işçi sınıfının geniş tabakaları arasında, çağdaş kapitalizmin krizlere düşmeden ve tam istihdamı zedelemekten sürekli bir gelişmeyi sağlayabileceğine bağlı hayallerin sarsılma sürecinin başlangıcı oldu. Bu bunalım 700 bin kişinin işten çıkarılmasına, eksik işgünü uygulamasının genişlemesine ve böylelikle işçi sınıfının yaşama düzeyinin oldukça düşmesine yol açtı. İlk aylarda işçi çıkışları birden alevlenmedi. Ancak patronlar bunalım durumundan yararlanarak işçi haklarına karşı geniş bir saldırıya geçmeye, işçi ücretlerini düşürmeye, toplu sözleşmelerle saptanmış işçi kazanımlarını tanımamaya kalkıştıktan sonradır ki, bütün

memlekette savunma grevleri alıp yürüyüverdi. 1967 ilkbaharından 1968 ilkbaharına kadar, maden işleme sanayiinde böylece 200 grev yapıldığı görüldü. Aynı dönemde nice maden ocağının kapatılmasını protesto eden Prusya madencilerinin savaşı en yüksek noktasına ulaştı. Madenciler ve demir-çelik işçileri bu savaşım boyunca politik şiarlar da ileri sürmeye başladılar.

1969 yılında en aktif örneklerini çelik döküm, metal işleme ve maden sanayii kuruluşlarında gördüğümüz Eylül grevleri sırasında «sosyal part-nörlük» politikasına ilişkin hayaller daha çok sarsıldı. Bu grevlere 69 kuruluştan 140 bin işçi katıldı. Grevler, ilgili sendika organlarının resmi çağrısıyla değil (ki bu organlar, târife anlaşması yürürlükte olduğu sürece «sükûnu korumak»la yükümlüdürler), işçi topluluklarının kendi kararıyla başladı. Patronlar, kamuoyu hazırlama sisteminin kendilerine bağlı kılınmış olmasından yararlanarak (grevler her zaman örgütlü olarak yapıldığı halde), «kanunsuz», «yabancı» grevlerden, sendika liderleri de «kendiliğinden-gelme» grevlerden söz etmeye başladılar.

1969 Eylülü gösterileri, işçi sınıfının belirli bir bölümünün bilincinde önemli değişimler olduğunu gösterdi, savaşıma geçen kuruluşlar kolektiflerinin yüksek bir birlik ve disiplin ruhunda hareket ettiklerini ortaya koydu. Bu gösteriler, sendikal bilinç biçimlerinde gözle görülür bir canlanma olduğuna, işçi sınıfının ücretlerinin artırılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi ilkel ekonomik istemler için savaşım hazırlığının arttığına tanıklık ediyordu. Eylül gösterilerinde, işçiler, FAC tarihinde ilk defa olarak, kuruluşların eylemde işgal altına alınması gibi bir savaşım biçimine de başvurdular.

1969 Eylülü grevleri üzerinde enstitümüz tarafından yapılan sosyolojik inceleme şu sonuçların çıkarılmasına olanak verdi: İşçiler toplumdaki sınıfsal çelişkinin (en çok kuruluşlar çerçevesinde işçi kolektifleri ile patronların çıkarları arasında çelişki biçiminde) bilincine varıyorlar. İşçilerin, hoşnutsuzluğu, kazançlar ile işçi gündelikleri arasındaki uçurumun derinleşmesinden, aynı zamanda işverenlerin keyfi hareketlerinden ileri geliyor. Bu hoşnutsuzluk artık kuruluş çerçevesinden taşıyor, genel ulusal problemler işçilerin ve memurların dolaysız gerekseme ve istekleriyle ilişkili oldukça ve bu ilişki iyice kavrandıkça, bu alana kadar da yayılıyor. Düşman kavramı artık «kapitalist» veya «kapitalistler» anlamına geliyor. (4) Bir başka deyişle, sözkonusu grevlere katılmış olan FAC işçilerinin ezici çoğunluğunda şimdilik yalnız rüşeym biçimlerinde sınıf bilincinin varlığından söz edilebilir. Örneğin, grevler boyunca kuruluşlar çerçevesinde komünist iş arkadaşlarını işverenlerle görüşmeler için güvenilir kişi ve üretim konseyleri üyeleri olarak seçmiş bulunan aynı işçilerin, politik se-

(4) Die Septemberstreiks 1969. Beiträge der IMSF 1. Frankfurt/Main, 1969.

çimlerde çoğu kez kendi çalışma arkadaşları olan komünistlerin adaylarına oy vermedikleri bir gerçektir.

Bu böyle olsa da, 1969 yılındaki savaştan çıkışlarda kendilerini gösteren işçilerin bilincindeki değişimler küçümsenemez. Her şeyden önce, bu grevler, egemen sınıfların FAC'nin «grevleri en küçük sayıda» kapitalist memleket olmasıyla öğündükleri bir ülkede yapıldı. Bundan ötürüdür ki, burjuva basını vaktiyle grev hareketinden söz ettikçe, bunun bir Fransa, bir İngiltere veya bir başka memleket koşullarında (fakat Batı Almanya koşullarında değil!) başgösterdiğini belirtiyordu. Ama bu defaki grevler, işçilerin kuruluşlar çerçevesinde eylemlere geçmede ne kadar olanaklara sahip olduklarını kavramalarına yardım etti, uzun yıllar süren pasifliğin bertaraf edilmesi sürecinin de başlangıcı oldu. Böylece, işçilerin öncelikle kendi deneyimlerinden ders aldıkları, savaşım içinde elde edilen deneyin de bir yandan işçi sınıfının savaşım yeteneğini yeni bir düzeye çıkardığı hakkındaki Leninci düşünce bir kez daha doğrulandı. Bu grevler, komünistler ile sol sosyal-demokratların sendika örgütlerinde daha büyük bir nüfuza sahip oldukları ve elbirliğiyle hareket ettikleri yerlerde işçi kolektiflerinin gücünün ve kapasitesinin arttığını gösterdi.

Sınıf bilincinin uyanışı, daimi bir yükseliş çizgisi boyunca olmasa bile, daha sonraki yıllarda da devam etti. Bu uyanışta en çok demir-çelik ve metal işleme sanayii merkezlerinde hızlı bir ilerleme görüldü. 1970 yılında metal işleme sanayiinde gündeliklerin artırılması için savaşım çerçevesinde yapılan grev ve gösterilere, sendikaların verilerine göre 700 bin işçi ve memur katıldı. 1971'de, kırk yıldan beri ilk defa olarak, Batı Alman tekeli sermayesinin egemenlik merkezlerinden biri olan kimya sanayiinde büyük bir grev yapıldı. Bu greve katılanların sayısı 150 bini buldu. Kimya sanayii işçilerinin çıkışları gayet anlamlıdır, zira asıl en önde giden kimya konserleri «sosyal partnörlük» palavralarıyla alabildiğine spekülasyona yaptılar. Bu grevlerin bir başka ayırıcı vasfı, geniş işçi ve memurların ve aynı zamanda öğrencilerin de katılmış olmalarıdır.

1972 yılında ve 1973 yazındaki sınıf savaşlarının ayırdedici çizgisi, diğer işkollarında, özellikle küçük ve orta kuruluşlarda çalışan işçilerin grev hareketlerine çekilebilmiş olmalıdır. İşçi sınıfının daha önce pasif davranan kollarının savaşıma katılması, ileri sürülen istekler çerçevesinin genişlemesi, işçilerin bu bölümünün bilincinin büyük kuruluşlardaki işçilerin bilinci düzeyine yükselmekte olduğunu gösteriyor. Bir başka özellik de, kadın işçilerin geniş ölçüde savaşıma çekilebilmiş olmasıdır. Kaldı ki, 1973 yılının birçok çıkışlarında yabancı işçiler (ilk defa böylesine geniş ölçüde) önemli bir rol oynadılar.

FAC işçi sınıfının yalnız iş ücretlerinin artırılması için değil, aynı zamanda çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirecek tedbirler alınması için

savaşına hazır oluşu Baden-Württemberg kesimi madencilerinin 1973 güzündeki örgütlü, güçlü çıkışlarında ifadesini buldu. Bu madenciler, ücretli küçük dinlenme uygulamasına geçilmesi, bant sistemi çalışmada dar anlamda daha öte ihtisashlaşmanın yasak edilmesi, yaşlı işçilerin işten çıkarılmalarına karşı gerekli ödemenin sağlanması ve bunların haklarının savunulması, aynı zamanda götürü çalışanlar için garantili bir indirim tanınması gibi istekler ileri sürdüler. Bu istekler, 1974 yılı başında yapılan grevde kereste sanayii ve yapay maddeler fabrikaları işçileri tarafından da desteklendi.

1969 Eylülü sınıf savaşlarının FAC'de geleneksel olarak işçi sınıfının ana kollarından sayılan işçilerde sendikal bilincin uyanması sürecine yol açtığını kabul edersek, 1973 yaz aylarındaki grevlerin ve aynı zamanda kamu hizmetleri kesiminde çalışanların 1974 yılındaki grev hareketinin diğer kategorilerden işçilerde de bu bilincin uyanışı sürecinin başlangıcı olduğunu söyleyebiliriz.

Biz FAC'de işçilerin sınıfsal bilincindeki gelişmeleri olumlu saymakla beraber, treydünioncu bilincin sınırlı ve tekyanlı karakterini de belirtiyor ve işçi sınıfını bilimsel sosyalizm düzeyine çıkarmaya çalışıyoruz. Aynı zamanda, partimiz, işçilerde sınıf bilincini geliştirme eyleminde, pizzata yığınların rolünü, gereksinmelerini ve isteklerini dikkate alma zorunluluğunu çıkış noktası yapıyor. Olaylar bu tutumun doğruluğunu gösterdi. Eskiden olduğu gibi, bugün de, dolaysız sosyal-ekonomik gereksinmelerin giderilmesi için savaşım, yani neo-reformistlerin ve aşırı solcuların yeniden değer biçerek «eskimiş» veya sadece «nicel» buldukları savaşım, geniş işçi yığınlarına, toplumdaki durumlarını değerlendirmeleri için materyal veriyor, daha etkin savaşım için onları esinliyor. İşçi hareketi bakımından daha gelişkin olan diğer kapitalist ülkelerdeki büyük kapsamlı sınıf savaşlarının gösterdiği gibi, bu istekler, sınıf bilincinin oluşma ve gelişmesi için önemli hareket noktalarıdır.

İşçi sınıfının belirli bir bölümünün bilincinin gelişmesinde, sosyal ve ekonomik isteklerin gerçekleştirilmesini sağlama çalışmalarının yanısıra, «olağanüstü kanunlar»a karşı savaşım, Viyetnam halkıyla dayanışma hareketi, Moskova ve Varşova Antlaşmalarının imzalanmasını isteme gibi politik çıkışlar da önemli bir rol oynadı. Ama hemen belirtelim ki, «olağanüstü kanunlar»ın çıkarılmasına ve Bundsever'in yeniden militarize edilmesine karşı aktif savaşım (bu hareketlere en büyük sayıda işçi katılmış olsa bile) ancak sendikaların aktif üyeler çekirdeği çekilebildi. Bu tipten politik hareketler büyük olanaklar gizliyor. Faşizm üzerinde kazanılan utkunun 30. yıldönümü münasebetiyle yapılan büyük gösteri bunu bir kez daha doğruladı.

Birkaç sözle de, bugünkü bunalımın, işsizlerin ve tam işgünü çalışamayanlar sayısının çoğalmasının, gitgide ilerliyen enflasyonun FAC emek-

çilerinin toplumsal-politik bilinci üzerindeki etkisine değinelim. Memleketimizde, uzlaşma ve katlamayı yeğliyen ruh halinin güçlenmesine, yarın güvensizliği ve korkusunun artmasına, dayanışma duygusunun zayıflamasına bakarak, bunalım olgularının, bütünüyle, sınıf bilincinin genişlemesini ve bilinç düzeyinin yükseltilmesini güçleştirdiğini söyleyebiliriz. Yeni istekler ileri sürülmesinde işçilerin gitgide daha pasif davrandıkları ve ancak artık elde edilmiş olanı savunma zorunluluğu hallerinde topluca eyleme geçmeye yatkın oldukları görülüyor. Sendika örgütleri işçilerin savaşıma hazır oluşundan her zaman ve en uygun biçimde yararlanamıyorlar. İşçi sınıfının savaşım yeteneğini aktif biçimde geliştirme sorunuyla karşı karşıya geldikleri halde, sendika örgütlerinin bu sorunu çözmenin gerektirdiği düzeyde görünebildikleri söylenemez.

Bununla beraber, kapitalizmin genel bunalımının yeni safhası koşullarında politik ve ideolojik savaşımında şiddetlenme alâmetleri de görülüyor. Bunun, örneğin, kapitalizmin karakterinin her şeyden önce genç kuşak tarafından daha iyi anlaşılma olmasında görüyoruz. Genç işçilerin ağır durumu, mesleki hazırlık sistemindeki yetersizlikler, öğretimde öğrenci yeri sayısının azaltılması, memleket ölçüsündeki işsizliğe kıyasla gençlik arasında daha büyük olan işsizlik gibi hususların hepsini genç işçiler öyle sesiz sedasız sineye çekmiyorlar; tam tersine, son aylarda görüldüğü üzere, gösterilere ve diğer yığın eylemlerine genç işçiler ve memurlar daha geniş ölçüde katılıyorlar.

FAC'de devlet-tekel kapitalizmi koşullarında işçilerin sınıf bilincinin daha çabuk gelişmesi yolunda başlıca engeller nelerdir? İşçilerin bir bölümü kendilerini doğrudan doğruya ilgilendiren sosyal sorunları günden güne daha iyi kavramakta olsa da, bu kavrayışın onların politik görüş ve tutumlarında esaslı değişimler yaratmasını engelliyen birçok nedenlerin varlığı söz götürmez. Bu nedenler arasında, her şeyden önce, egemen çevrelerin, çeşitli etkileme metotlarından yararlanarak devlet-tekel kapitalizmi sistemi içinde işçi sınıfını harman edip «eritme» çabaları geliyor. Devlet ve büyük konserler, işçileri ve memurları egemen sisteme «bağlama» yolunda çeşitli araçlara başvuruyorlar. Bunlar arasında, «varlık edinme», «kazançlara katılım», kuruluşların kazanç payı ölçülerine göre prim vaatleri, kuruluş fonlarından işçilere konut ve krediler sağlama vb. gibi sözümona tedbirler vardır.

Sınıf bilincinin gelişmesini önliyen diğer engel burjuva devletin karakteri konusundaki reformist düşüncelerin dayanıklı oluşudur. FAC'de birçok işçi, onyıllardan beri sosyal-demokrat ve sosyal-reformist ideologların kendilerine aşılayageldikleri üzere, devlete, sınıflar arasında «tarafsız aracı» gözüyle bakmaya devam ediyor. 1969 Eylülünde «yabancı» greve geçmiş olan işçilerin, sadece birkaç ay sonra, seçimler sırasında ASDP'ne oy vermiş olmaları dikkate değer.

Burjuva devletin, hükümet politikasının ve özellikle sosyal-demokratların yönettikleri hükümetin güttüğü politikanın nispeten «tarafsız» karakterine ilişkin hayaller, burjuva ve sosyal-demokratik ideolojiye ve aynı zamanda «sol» sektör grupların ideolojisine özgü ve hâlâ gücünden bir şey yitirmemiş olan anti-komünist önyargılarla sıkıca bağlıdır. Bu önyargılar, kuruluşların ve sendikaların çerçevesi içinde komünistlerle sosyal-demokratların ortak eylemlerini artık durdurabilecek durumda olmasa da, işçilerin kuruluşlar içindeki savaşımlarını değerlendirmelerini hâlâ epeyce güçleştirmekte, bu deneyin kuruluşlar çerçevesinden çıkarak bütün topluma yayılmasına engel olmaktadır. Ve üstelik, ilerici görüş sahibi nice aktif işçiler, bu önyargıların etkisi altında, AKP'ne hâlâ kendi politik çıkarlarının temsilcisi gözüyle bakmaktan uzak bulunuyorlar. Bu gibi işçiler, birçok sorunla ilgili olarak sosyal-demokrat yöneticileri ve özellikle güttükleri ekonomi politikasını şiddetle eleştirdikleri halde, kendilerini hâlâ ASDP'yle bağlı saymakta devam ediyorlar. Sendika önderlerinin sosyal-demokratlarla yakın ilişkileri de gözden kaçmıyor. Ama ne de olsa, seçimlerde sosyal-demokratlara oy vermiş olanların içinden epeyce işçi, ASDP yöneticilerinin olduğulası işçilerin değil, büyük sermayecilerin çıkarların temsil ettiğini ve AKP'nin FAC'de anti-kapitalist ve sosyalist görüş ve tutumu ardıcılıkla savunan biricik parti olduğunu anlamaya başlıyor.

İşçilerin sınıf bilincinin düzeyi ve gelişme eğilimleri konulu incelemenin amacı, işçi hareketine bilimsel sosyalizm fikirlerini iletmek gibi karmaşık bir politik ve ideolojik problemin çözümüne yardım etmektir. Bu problemin yalnız memleketimiz Marksistleri için değil, diğer ülkeler Marksistleri için de birincil bir önem taşıdığı kanısındayız. FAC Marksistleri, işçi sınıfının dünya görüşünün gelişmesinde K. Marks, F. Engels ve V. İ. Lenin tarafından keşfedilen yasallıklara ve memleketimiz işçilerinin bilinç düzeyi üzerindeki gerçekçi değerlendirmelere dayanarak, bugün işçilerin kuruluşlar çerçevesindeki sayısız savaşlarda edinilen deneye dayalı olarak oluşan bilincini kendi temel sınıfsal çıkarlarının devlet-tekel kapitalizmi sistemiyle bağdaşmazlığını artık anlamaya başladıkları daha yüksek bir düzeye çıkarma sorununun en başta yer aldığını düşünüyorlar. Bu sorunun çözümünde, subjektif etkenin ve özellikle FAC'nin biricik örgütlü gücü olan, işçi sınıfının günlük çıkarlarının anti-monopolist ve sosyalist perspektifle örüldüğü bir Marksist programı kılavuz edinen AKP'nin olağanüstü büyük bir rolü vardır. Birçok memleketin deneyi, işçi sınıfının kendisi için sınıf olarak oluşmasını, bilinçlilik, örgütlülük ve savaşçılık derecesini büyük ölçüde komünist partisinin gücünün ve etkisinin belirlediğini gösteriyor. Bu yargı, AKP'nin bir yığın partisine dönüşmesinin işçi sınıfının ve bütün ilerici güçlerin çıkarlarına uygun düştüğü memleketimiz için de geçerlidir.

Uluslararası örgütler hakkında kısa bilgiler

Uluslararası «Halklar Arasında Barışı Güçlendirme»

Lenin Ödülleri Komitesi

Yazı Kurulu, okurlarımızın isteği üzerine uluslararası örgütler hakkında kısa bilgiler serisine başlıyor. Tüm uluslararası örgütler hakkında dergi sayfalarında bilgi vermek elbette ki olanaksızdır. Çünkü bugün dünyada üçyüz kadar devletlerarası örgüt, 2.500'den fazla da devletlerarası olmayan örgüt bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmının genel, diğerlerinin özel bir karakteri vardır. Bunlar politika, ekonomi, bilim, kültür, spor vb. alanlarını kapsamaktadırlar. İkinci Dünya Savaşından sonra uluslararası örgütlerin sayısının hızla artması, dünyada barışın güçlenmesi, halklar arasında işbirliğinin kuvvetlenmesi uğrunda savaşan toplumsal güçlerin aktifleşmesinden, onların otoritesinin ve rolünün artmasından ileri gelmektedir. 1976 yılı içinde biz bu örgütlerden bazıları hakkında bilgi vermiye çalışacağız.

İnsanlık tarihinde ilk olarak sosyalist devlet Lenin Barış Buyruktusu'yla dünyada demokratik, adil ve sürekli bir barış için savaşıma başladı. SSCB Yüksek Şurası Prezidyumu tarafından Uluslararası «Halklar Arasında Barışı Güçlendirme» Lenin Ödülleri Komitesi'nin kurulması bu savaşımда önemli bir aşama olmuştur. 25 yıl önce kurulan bu komitenin başlıca amacı dünya barış hareketini propaganda etmek ve aktifleştirmek, bu hareketin önde gelen savaşçılarını halklara tanıtmaktır.

SSCB Yüksek Şurası Prezidyumu tarafından kurulan bu komitede Sovyetler Birliğinden çeşitli toplum adamları ve başka ülkelerden demokratik örgütlerin önerdikleri temsilciler yer almaktadır. Komite bir başkan ve 14 üyeden oluşur. Üyelerin yetki süresi 6 yıldır. Her iki yılda bir komitenin üçte biri yenilenir.

Lenin ödülleri, hangi ülkeden, hangi ırktan olduğuna, hangi partiye üye olduğuna, politik görüşlerine, dinsel inançlarına bakılmaksızın büyük barış savaşçılarına verilir. Lenin ödülleri aynı zamanda, eserleri dünya barışı için bir katkı teşkil eden bilim ve sanat adamlarına verilir.

Lenin ödülleri yarışmasında adaylar uluslararası ve ulusal demokratik örgütler, bilimsel kuruluşlar, öğretim kurumları, bilim, kültür ve sanat işçileri birlikleri ve ayrıca Komite üyeleri tarafından gösterilirler. Her yıl Mart-Nisan aylarında Moskova'da komitenin toplantısı yapılır, ödüllerin kime verileceği açık oylamayla ve çoğunluk sistemine göre tesbit edilir. Ödül kazananlara diplom, üzerinde Lenin kabartması bulunan madalye ve 25 bin ruble para verilir.

25 yılda Uluslararası Lenin Ödülleri Komitesi 54 ülkeden 128 politikacı, toplum ve devlet adamına Lenin Ödülü vermiştir. Bunlar arasında büyük bilgin, ateşli barış savaşçısı Frederik Jolio Küri (Fransa), yazar Anna Segers (ADC), Küba Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri ve Bakanlar Kurulu Başkanı Fidel Kastro Rus, Dünya Bilim İşçileri Federasyonu Başkanı Erik Buro (İngiltere), Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Kordova, Tsola Dragoyçeva (Bulgaristan) ve Nguyen Thi Din (Güney Viyetnam) gibi toplumsal ve politik eylemciler, protestan papazı Martin Niemöller (FAC), bilgin Laynus Poling (ABD), Uluslararası Hukuk Profesörü Kaoru Yasui (Japonya), İspanya Komünist Partisi Başkanı Dolores Ibaruri, ressam Renato Guttuso (İtalya), Dünya Barış Konseyi Genel Sekreteri Romeo Çandra (Hindistan) da bulunmaktadır.

Uluslararası «Halklar Arasında Barışı Güçlendirme» Lenin Ödülünün, dünyada barışın güçlenmesi için yorulmak nedir bilmeden çalışan ve çalışmaları tüm dünya halkları tarafından saygıyla karşılanan SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev'e verilmesi tüm barışsever güçler için büyük bir olay olmuştur. İnsanlığın aydın geleceği, savaşın uluslararası ilişkiler alanından çıkarılması, yüce Lenin'in fikirlerinin hayatta gerçekleşmesi için savaşanların safları durmadan artmakta ve güçlenmektedir. Barış uğrunda tüm dünyada verilen savaşıma Uluslararası «Halklar Arasında Barışı Güçlendirme» Lenin Ödülleri Komitesi de katkıda bulunmaktadır.

N. Blohin

Uluslararası «Halklar Arasında Barışı Güçlendirme» Lenin Ödülleri Komitesi Başkanı ve SSCB Tıp Bilimleri Akademisi üyesi

1975 yılına toplu bir bakış

A. Saydan

Geride bıraktığımız 1975 yılının esas niteliği emperyalizmin, kapitalizmin bunalımlarının derinleşmesi, enflasyonun hızlanması, işsizliğin artması, kapitalist ülkelerdeki işçi hareketinin genişlemesi, gittikçe daha geniş emekçi yığınlarını kapsaması, öte yandan sosyalist ülkelerin sağlıklı bir şekilde gelişmeye devam etmeleri, barışın, güvenliğin daha da güçlenmesidir.

Ortak Pazar ülkelerinde, Birleşik Amerika'da, Japonya'da, yani dünya kapitalizminin bu üç esas merkezinde 1975 yılında bunalımlar kapitalizmin 1930'lardaki büyük bunalımından bu yana görülmemiş ölçülere vardı. Amerikan doları resmen veya piyasada ve borsalarda birkaç defa devalüe edildi, kıymetini aşındırdı. Ortak Pazar ülkelerinde işsizlerin sayısı 12 milyonu, Birleşik Amerika'da ise 11 milyonu aştı. Japonya'da işsizlik ve istihdam sorunu kapitalizmin kapanmaz yarası olarak kaldı. Tam işsizliğin yanıbaşında Birleşik Amerika, Ortak Pazar ülkeleri ve Japonya'da kısa süre çalışma, yani yarı işsizlik de geniş ölçüler aldı. Kapitalizm, geniş emekçi yığınlarına yarı işsizlik yöntemini dayatarak bir yandan işsizler ordusunun kendisi için tehlikeli olmaya başlayan noktayı hızla aşmasını önlemek, yığınları yarı sefalet, yarı umutsuzluk ortamında tutarak daha rahatça sömürmek olanaklarını sistem haline getirdi.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde işsizliğin, yarı işsizliğin böylesi geniş bir kapsam almasında çok uluslu tekellerin halkları sömürme politikası önemli bir rol oynuyor. Batı Almanya, Birleşik Amerika, Japonya gibi gelişmiş kapitalist ülkelerdeki egemen, çok uluslu tekeller yatırımlarını montajcılık biçiminde etki çevrelerinde bulunan Afrika, Güney Amerika, Asya ülkelerine yönlüyorlar. Bu ülkelerdeki ucuz işgücünden, grev ve işçi hareketine konan faşist biçimi yasaklardan, kısıtlamalardan, sosyal hakların azlığından yararlanmak için.

Bu durum karşısında kapitalizmin ideologlarının burjuva parlamentarizminin emekçi yığınları için demokratik bir düzen olduğuna inandırma yönündeki zorlukları gittikçe artıyor. Halk yığınları, emekçi insanlar işsiz ve yarın güveninden yoksun bir insanın demokratik haklarından söz edilemeyeceğini gittikçe daha geniş ölçüde anlıyorlar. Çünkü emekçiler için

başta gelen demokratik hak sömürüden kurtulmak, fikirsel ve fiziksel emek ürünlerine sahip çıkmaktır. Sermaye sahiplerinin bu ürünlerin bir kısmına el koymalarını engellemektir. Fakat bu büyük amaca yani sosyalist düzene ulaşınca kadar geçilecek uzun ve çetin savaşlarla dolu yol var. Emekçinin insan gibi yaşamasını, yarın korkusundan kurtulmasını sağlayacak koşulların yaratılması yönünde bir savaşım sözkonusudur. Kapitalist ülkelerdeki emekçiler, 1975 yılı içinde bu olanakları daha geniş ölçüde yitirdiler. Bundan ötürüdür ki, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının, emekçi yığınların uluslararası tekeller hegemonyasına ve hükümetlerine karşı savaşımı geniş emekçi yığınlarını sardı. Fransa, İtalya, İngiltere, Birleşik Amerika, Japonya ve Batı Almanya'da grevler, yığınsal gösteriler ve değişik direniş biçimleri büyük ölçüde arttı. Bu ülkelerde sosyalist, sosyal demokrat partilere bağlı emekçiler komünist partilerine, Marksçı-Leninci işçi hareketine, gerçek sendikalara daha geniş ölçüde bağlandılar. Onların saflarında toplanarak büyük tekellerin pekleşen baskısına ve sömürüsüne karşı daha güçlü bir şekilde savaşmak olanaklarını elde edebildiklerini gördüler. Bu durum, İtalya ve Fransa'da bazı sosyalist ve sosyal demokrat yöneticileri komünist partileriyle daha yakın bir işbirliğine girişmeye zorladı. Fakat sosyalist ve sosyal demokrat yöneticiler, bir yandan da işçi sınıfının öncü partisine, yani bu iki ülkedeki komünist partilerine, gerçek sendikalara karşı burjuvazinin sınıf savaşını yürütmekten, onlara çelme takmaya, işçi hareketini kendilerine çekmeye uğraşmaktan geri durmadılar.

Dünya devrim sürecine gelince:

Dünya devrim sürecinin başını sosyalist ülkeler ve en güçlü sosyalist ülke olan Sovyetler Birliği çekiyor. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin sosyalizmi kurma, geliştirmekte olan sosyalist toplum düzenini amaçlarına vardırma ve komünizmin maddi temellerini atma süreci içinde elde ettikleri başarılar, kapitalist ülkelerdeki demokratik gelişmelere yardımcı olduğu gibi, işçi sınıfının büyük tekellere karşı yürüttüğü savaşını da güçlendiriyor. Öte yandan, dünya devrim sürecinin başlıca dayanaklarından biri olan halkların emperyalizme karşı yürüttüğü ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını daha da canlandırıyor, onları daha da sağlam bir biçimde hedeflerine ulaştırıyor. Geride bıraktığımız yıl içinde bu durumu Güney Doğu Asya ülkelerinde Viyetnam, Laos ve Kamboç'ta gördüğümüz gibi, Afrika'daki eski Portekiz sömürgelerinden Angola'da da gördük. Güney Doğu Asya halkları emperyalizmin boyunduruğunu kırdılar. Ulusal bağımsızlığa kavuştular. Güney Viyetnam halkı, emperyalizmi ve işbirlikçileri kesin olarak topraklarından kovdu. Ve bu savaşımın paralelinde demokratik ve sosyalizme açılan bir gelişme yoluna girdi. Bu süre içinde emperyalistlerin böldüğü ülkeyi birleştirmek, sosyalizme doğru açılan yolda bir aşama teşkil etti. Viyetnam halkı birliğini kurdu. Viyetnam'daki bu ge-

lişme ayrıca bugün Viyetnam halkının önünde duran memleketi onarma, Amerikan emperyalizminin sebep olduğu yaraları sarma, sanayileşme sürecini hızlandırma, köy ve kentleri kalkındırma sorununun çözümünde de dünya sosyalist sisteminin ve onun başlıca gücü olan Sovyetler Birliğinin ekonomik, politik, teknik yardımları sonuçlandırıcı bir nitelik taşıyor.

Angola'ya gelince: Bu ülke de geçen yılın sonlarına doğru bağımsızlığına kavuştu. Bağımsızlık hareketini örgütleyen Angola Halk Kurtuluş Hareketi (MPLA) Angola halkının kurtuluşunu başarıya ulaştırdı. Hareketin başında bulunan Augustino Neto, Angola halkının kurtuluşunu örgütleyen başarılı bir önder olarak belirdi. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler, dünya komünist ve işçi hareketi, Afrika'nın anti-emperyalist, halkçı devletleri MPLA'nın savaşımını sonuna kadar desteklediler ve desteklemekteirler. Ne varki, Amerikan emperyalizmi ve merkezleri Fransa, İngiltere ve Batı Almanya'da bulunan uluslararası tekeller çok zengin doğal kaynaklara zengin olan Angola'yı yutmak, onun ulusal bağımsızlık hareketini ezmek kararındaydılar. Amerikan emperyalistleri hem doğrudan doğruya, hem de Güney Afrika ırkçıları eliyle genç Angola Cumhuriyeti'ni yıkmak için saldırılara giriştiler. Amerikan emperyalistleri kiralık askerlerden kurulu birlikleri Angola toprağına sürdüler. Fakat genç Angola Cumhuriyeti'nin orduları ve halkı emperyalist saldırganlara karşı demokratik bir halkçı cumhuriyeti başarıyla savundu.

Geride bıraktığımız yılın olaylarına dayanarak şu tespiti yapabiliriz: Dünya devrim sürecinin gelişmesini güçlendiren başlıca etken dünya sosyalist sistemidir. Komünist ve işçi hareketinin birliğinin ve proletarya enternasyonalizminin kuvvetlenmesi ve bu kuvvetten doğan gücünü emperyalizme, kapitalizme karşı sınıf savaşında daha belirgin bir şekilde ortaya koymasidir. Bu konuya TKP de birçok kardeş partileri gibi büyük bir önem vermektedir. Bütün uluslararası toplantılarda dünya komünist ve işçi hareketinin birliğini, proletarya enternasyonalizminin güçlenmesini ve sosyalist ülkelerle kardeşçe bağların sürdürülmesini savunmaktadır.

TKP, geride bıraktığımız yılda da anti-komünizme, anti-sovyetizme karşı kararlı savaşımını sürdürdü. Anti-sovyetizm, anti-komünizmin en belirgin ve en tehlikeli biçimlerinden biridir. Emekçi yığınları sömürü düzeninde tutmak, devrim sürecinin temel dayanağı olan işçi sınıfını parçalamak, anti-emperyalist, demokratik akımları amaçlarından şaşırtmak için emperyalizm ve büyük burjuvazi tarafından sürekli uygulanan bir taktiktir. Emperyalizm, kapitalizmin en yaman ideologları bütün sosyalist ülkelere karşı değişik biçimlerde bir kampanya yürütürler. Fakat emperyalizmin ideologları Sovyetler Birliğini vurmaya, yani anti-sovyetizme özel bir önem verirler. Bu da, Sovyetler Birliğinin dünya devrimci sürecinde temel dayanak olmak niteliğinden ileri gelir. Anti-komünizmi, anti-sovyetizmi geriletmeye, yenmeye çalışmak, bu savaşımда halkların bilinç seviyesini yükseltmek,

dünya devrim hareketinin hedeflerine ulaşılmasını kolaylaştırıcı bir unsurdur.

Kapitalizmin bunalımlarının Türkiye'ye yansması 1975 yılında da artarak devam etti. Fakat gelişmiş kapitalist ülkelerdeki bunalım, enflasyon, işsizlik az gelişmiş bir ülke olan Türkiye'ye daha geniş boyutlarla yansıdı. Resmi rakamlara göre, Türkiye'de işsizlik 2,5 milyonu aştı. Bu, büyük şehirlerdeki tamamen işsiz olanların sayısıdır. Bir de, kırsal bölgelerdeki gizli, açık işsizler var. Bunların toplam sayısı 10 milyonun üstündedir. Kırsal bölgelerdeki bu işsizlik, toprak ve üretim ilişkilerinden, büyük mülkiyetten, derebeylik kalıntılarından, büyük burjuvazinin sanayileşme programının zümresel niteliğinden doğduğu için sürekli olarak gelişmektedir. Bu koşullar sonucundadır ki, köylerden kopan emekçi yığınları büyük şehirleri doldurmaktan ve ekmek parası peşinden dış ülkelere akmak istemektedirler. Fakat dış ülkelere akmak olanağı da bugün artık sifıra yaklaştığından, köylerden kopan emekçi yığınları daha yoğun bir şekilde kentlerde birikmekte ve sefalet kuşaklarını daha genişletmektedirler.

1975 yılı içinde bu konuda görülen bir gerçek de şudur: İşsizler ordusunun sürekli olarak artması, çalışanlar üzerinde burjuvazinin umut ettiği kadar geniş baskı etkisini yaratamıyor. Burjuvazi durmadan kabaran işsizler ordusuna dayanarak işçi sınıfının direnişini, savaşımları kırmayı istediği ölçülerde başaramıyor. Sanayi kesiminin önemli bir kolunda uzmanlaşmış işçilerin yerine, kara işçileri çalıştıramıyor. Bu durum, Türkiye'de işçi hareketinin gelişmesinin niteliklerinden biridir. Ve gelişmiş kapitalist ülkelerde bu alandaki durumdan başka özellikler taşımaktadır.

1975 yılı içinde Türkiye'de işçi hareketi birliğe doğru gelişti. Hem politik, hem sendikal birliğe doğru. Sendikal alanda Türk-İş yöneticileri daha geniş ölçüde demaske oldular, büyük burjuvazinin iktidarıyla, egemen çevrelerle Türk-İş başlarının işbirliği geniş ölçüde açığa vuruldu. TKP'nin uzun yıllardan beri Türk-İş'in başını tutan sarı sendikacıları, Tunç-Şide grubunu demaske etmek, onların işçi sınıfında sebep olduğu bölünmeleri önlemek için, bu grubu tecrit etmek yolunda harcadığı çabalar geçen yıl içinde olumlu sonuçlarını vermeye başladı. Sendikalarda Türk-İş'ten ayrılmak, DISK'e katılmak süreci hızlandı. Burjuvazi bu gelişme karşısında başka bir taktik uygulama çabasına girdi. Bu taktik şuydu: Sendikaları Türk-İş çatısında tutmak zorlaşmıştır. Bundan ötürü ikinci, üçüncü konfederasyonlar kurmak, işçi sınıfının gerçek konfederasyonunda birleşmesini engellemek. Bu taktiğin uygulanması için Türkeş'in komandolarından, patronların gangsterlerinden, lümpenlerden, sınıfını unutmuş elemanlardan yararlanıldı, patronlar ve hükümet bazı «sendikalar» kurdurdu. Bunlara konfederasyonlar çatıştırma olanakları verildi. Patronların ve resmi çevrelerin beslediği işçi, emekçi düşmanı bu elemanların çabaları büyük sermayecilerin beklediği sonuçları vermedi. İşçi sınıfı bunları kendi iha-

netleriyle başbaşa bırakmakla yetinmedi, onları hareket içinde demaske ve tecrit etti. Bu olay, 1975 yılında sendikal alanda kaydedilen olumlu, ileri ve umut verici bir adımdır.

Fakat bu olumlu adımı daha ileri götürmek, sendikal harekette birliği daha geniş plânlara oturtmak komünistlerin, işçi ve sendika militanlarının önünde bir ödev olarak duruyor. Bu konuda Türk-İş yığınını oluşturan sendika ve işçilerle bağlar kurmak başlı başına bir sorundur. Büyük burjuvazinin sömürü ve baskı politikası bütün işçi sınıfını kapsamaktadır. Türk-İş'e bağlı işçi ve sendikacılar da bugünkü halk düşmanı sömürü düzeninin ağırlığını öteki işçiler gibi çekmek zorunda kalmaktadırlar. Türk-İş genel başkanı Tunç gibi evinde 500 bin liralık akvariumu olan bir işçi veya gerçek bir sendikacı düşünülemez. Esasen Tunç'un ve onun düzeyinde olanların sendikacılıkla bir ilişkisi yoktur. Büyük burjuvazi Tunç gibilerine mültimilyonerlere has bu lüksü neden sağlıyor? Onları işçi sınıfı içinde sömürü düzeninin ajanları olarak tutmak için. Bu adamların demaske olma süreci arttıktan, Türk-İş'e bağlı işçi ve işten sendikacılarla bağlar kurmak daha da kolaylaşmaktadır. Pahalılığa, sömürüye, baskıya karşı girişilen grev, miting, yürüyüş gibi eylemlerin örgütlenmesi sırasında fabrikalarda, işletmelerde, bürolarda Türk-İş'e bağlı işçi ve sendikacılarla ortak eylem komiteleri kurmak, işçilerin yığinsal hareketlerinin örgütlenmesini onlarla elbirliğiyle başarmak, işçi sınıfının sendikal, politik birliğini güçlendirmek yönünde çok olumlu sonuçlar sağlayacaktır. Politik diyoruz, çünkü sendikaların memleketin ana sorunlarıyla uğraşmalarını yasaklayan yasalar ölü doğmuştur. Uygulanamaz duruma gelmiştir. Bundan ötürü sendikalar plânında başarılabacak birlik, işçi sınıfının politik birliğinin sağlanmasına da büyük ölçüde yardım edecektir.

Geçen yıl içinde işçi sınıfı politik plânda da birliğe yöneldi. Ve bu yönelişini TKP saflarında ve Marksçı-Leninci ideolojiyle yoğurdu. Bu işin başarılması TKP militan kadrolarının geçen yıl içinde elde ettiği en olumlu sonuçtur. İşçi hareketi tarihinde olduğu gibi, TKP tarihinde de bir dönüm noktasıdır. İşçi sınıfının yığinsal gösterilerle varlığını egemen zümrelere daha geniş ölçülerle kabul ettirmesi, özellikle Taksim mitinginin başarılması, referandum hakkı ve öteki demokratik haklar için zincirleme grevlerin, mitinglerin tertiplenmesi, yürüyüşlerin yapılması geride bıraktığımız yıl içinde işçi sınıfının birliğine doğru attığı en sağlam yığinsal adımlardır. Yine geçen yıl içinde komünist partisinin çabalarıyla işçi sınıfı yığinsal eylemlerinde günlük, ekonomik istekler ve şiarlarla birlikte, bütün emekçi halkın politik şiarlarını birleştirmek ve işçi sınıfını bu şiarlar etrafında toplamak yönünde başarılı adımlar atıldı. İşçi mitinglerinde, grevlerinde başta gelen şiarlar, faşizme, emperyalizme, sömürüye karşı, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm ve proletarya enternasyonalizminden yanadır. Türkiye işçi sınıfı öteki kapitalist ülkelerdeki kardeşlerinin daya-

nışmasının, kendi öz kurtuluş savaşımındaki kıymetini anlamaya başladığı gibi, öteki ülkelerdeki işçilerin savaşımında kendi dayanışmasını göstermenin zorunluluğunu da kavramaya bağlamıştır. TKP saflarında örgütlenmeye başlayan, ekonomik ve politik savaşımını Marksçı-Leninci ilkelerle yürütmeye koyulan işçi sınıfının bu yoldan birliğine yönelmesi, geride bıraktığımız yılın başta gelen olumlu gelişmesidir. Bu alanda işçi-köylü bağlaşıklığının, şehir ve köy emekçilerinin büyük sermayeye, toprak beylerine karşı savaşımında temelleri atılıyor. Köy emekçilerinin yürüyüşlerinde, toprakları ağa-derebeyi işgalinden kurtarmalarında, mitinglerde yükselttikleri «Toprak-özgürlük!» «Toprak reformu ve bağımsızlık» gibi şiarlar köy emekçileri saflarında TKP şiarlarının geniş ölçüde yerleştiğini göstermektedir.

İşçi hareketinde TKP programının ve politikasının uygulanmaya başlandıktan sonra, elde edilen bu gelişmeler karşısında büyük burjuvazinin hükümeti faşist saldırganlığını daha kanlı biçimde sürdürmeye çalışarak, TKP'ye karşı Kıvılcımcı eğilimli bazı legalci sosyalist yöneticileri kullanarak «TKP-R» gibi sahtekârlıklar yaparak önlemeye çalıştı. Fakat işçi sınıfı bu «TKP-R»cileri zamanında demaske ederek, kimliklerini saptadı. İdeolojik ve politik plânda bu adamların işçi sınıfına yaptığı ihaneti ortaya koyabildi.

Geçen yıl içinde burjuvazinin çatışmaları, iç çelişkileri daha da derinleşti. Kısmi seçim kampanyasında büyük burjuvazinin iktidarı yenilgisini önlemek için değil yalnız komünistlere, CHP gibi burjuvazinin liberal koluna karşı da kanlı saldırılar tertipledi. Memleket bir iç savaştan kıl payı kurtuldu. Militarist klik, Demirel'in ve ortaklarının kanlı saldırılarına kanat gererken, silâhlı kuvvetlerdeki yurtsever subay ve erlerin bu durumu önlemek için giriştikleri eylemler genişledi. Direnmenin bu genişliği karşısında militarist klik, duraklamak zorunda kaldı. Hükümetin sıkıyönetim ilân etme istekleri bu baskı sonucunda bazı komutanlar tarafından kabul edilmedi. Fakat bir yandan büyük sermaye çevreleri, bir yandan da hükümet, işçi hareketini, grevleri durdurmak için çareler aramaya koyuldular. Yeni yeni baskı tasarıları hazırladılar. Başbakan ve AP Genel Başkanı Demirel anti-komünizmi resmi devlet politikası olarak ilân etti. Türkiye Komünist Partisi'nin politikasını ve programını işçi sınıfı, emekçi yığınları saflarında uygulamaya başlaması ve örgütlenmesi karşısında Demirel ve ortakları paniğe uğradı, çılgına döndü.

Anti-komünizmi resmi devlet politikası ilân etmesine rağmen hükümet, Sovyetler Birliği, Bulgaristan ve Çekoslovakya gibi sosyalist ülkelerle daha yakın bağlar kurmak zorunda kaldı. Bu, egemen çevrelerin sürdürdüğü anti-komünizm politikasıyla, emperyalizmle işbirliğinin iflâsı anlamına geliyor. Yakın tarih Türkiye'nin Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle, anti-emperyalist bir politika izliyen komşu Arap memleketleriyle

içten, barışçı ve her alanda yakın bir işbirliğini öngören bir politika yürütmeden bunalımlardan kurtulamıyacağını, gerçek bir sanayileşme ve kalkınma sorununu çözümliyemeyeceğini göstermiştir. Yakın tarih aynı zamanda emperyalizmle, özellikle Amerikan emperyalizmiyle, NATO'ya egemen çevrelerle bütünleşmenin memleketi iflâsa sürüklediğini de göstermiştir. Bugün halk yığınları bu durumu somut yaşamıyla anlıyor.

Geçen yılın bu gelişmeleri bu yılın perspektifleri niteliğindedir. Bu yıl içinde Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının sendikal, politik birliğini daha geniş ölçüde sağlamaya, bu yönde geçen yıl kaydedilen başarıları genişletmeye kararlıdır. Parti, bütün devrimci güçleri, emperyalizme ve faşizme, sömürü ve talan düzenine karşı eylembirliğinin belirlenmesine, parlamenter olan, olmayan yollardan, işçi sınıfının da katıldığı demokratik bir hükümeti işbaşına getirme, faşist yasaları kaldırma, sosyalizme açılan demokratik bir düzen kurma çabalarına daha geniş ölçüde hız verecektir.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atrılım» 0,50 DM
3. L. I. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin
XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları — 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 BERLIN 10
Postfach 100229
Berlin (West)

Batı Berlin adresine ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Buchhandlung
Postscheckkonto 342 441
Berlin (West)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Problemleri» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuru-
yor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için
önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler
çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtalamanızı rica
ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz
bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mek-
tuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitap-
cılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbst
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover-Linden
Limmerstraße 106
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falkstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55–57

**«YENİ ÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Rodney Arismendi</i>	
Bariş içinde yanyana yaşama diyalektiği ve devrimci dönüşümler	1
<i>İb Nörlünd</i>	
Geleceğimizin tablosu	15
<i>Alvaro Mosquera</i>	
Gericiliğin «sol» kolu	28
<i>Seygey Trapeznikov</i>	
Bilim ve komünizm	35
<i>Meir Vilner</i>	
Siyonizme karşı savaşım sınıf savaşımıdır	49
xx: Asya ve Afrika ülkelerinde kapitalist gelişmenin bazı özellikleri	58
<i>Josef Schleifstein, Johannes H. von Haiseler</i>	
İşçilerin sınıf bilinci: Gelişme düzeyi ve eğilimleri	73
xx: Uluslararası örgütler hakkında kısa bilgiler	82

ÖZEL SAYFALAR

<i>A. Saydan</i>	
1975 yılına toplu bir bakış	84

